

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2021

Meddelande nr 53 från Hornborgasjöns fältstation
Hornborgadokument nr 57 Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Rapport 2023:03

Hornborgasjöns fältstation 2021

Arbetsgruppen

Sammanställande: LOTTA BERG, N Lundby Tranums gård, 532 93 Axvall, 0708-812 814,
LottaCBerg@yahoo.com

Kassör: GUNNAR HURTIG, Sjövägen 32, 565 32 Mullsjö, 070-615 651 8,
32sjolyckan@gmail.com

Ledamot: CHRISTOPHER MAGNUSSON, Elins gård 1, 414 81 Göteborg,
073-6310387, christopher.ducktrap@icloud.com

Ledamot: JANNE PETTERSSON, Stenåldergatan 12, 53331 Götene, 070-2037879,
Jannepettersson.64@gmail.com

Ledamot: PETTER BOHMAN, Bolum Grottesgården, 752198 Broddetorp. Mobil: 0730-
27 39 62, petter.bohman@gmail.com

Ledamot: PETER LAUDON, Ryttaregårdsvägen 14, 532 73 Varnhem, 0511-60586,
peterlaudon1@gmail.com

Ledamot: JOHAN BERGQUIST, Store tränsvägen 11, 441 92 Alingsås. 076-248 70 52,
johan-det@hotmail.com

Ledamot: EDVIN KLEIN, Väring Stora Nolgården 3, 54176 Väring. 076-7931312,
Edvin_klein@outlook.com

Övriga som medverkat i verksamheten 2021

ÅKE ABRAHAMSSON, Skyberg, Marka, 521 92 Falköping. 0515-260 42, ake.p.abrahamsson@telia.com
(Stationschef)

EVERT ARNOLDSSON, Falköping, 070-867 08 55, evert.arnoldsson@telia.com

BJÖRN BJÖRNSSON, Skövde, 070-964 59 89, fogelbjorn@hotmail.com

CHRISTER BLANK, Falköping, 070-311 19 81, Christer_blank@hotmail.com

ROLF EDVARDSSON, Alingsås, 070-380 36 86, rolf.edvardsson@telia.com

CLAES FALCK, Skövde, 070-968 80 97, claes.falck@gmail.com

MARKUS GÄLLERSPÅNG, Falköping, 073-965 55 28, markus.gallerspang@gmail.com

MAGNUS HALLGREN, Tidaholm, 073-739 29 37, m.hallgren@gmail.com

PEDER HEDBERG FÄLT, Skövde, 0500-43 006, peder.hedberg.falt@lansstyrelsen.se

MIKE HENRY, Newcastle, UK, 0044 191 2674957 Michael.henry@tesco.net

CLAS HERMANSSON, Visby, 070-254 03 95, clas.hermansson@telia.com

KENT-OVE HVASS, Vårsås, 070-393 96 43, kentove.hvass@telia.com

GUNNAR JAKOBSSON, Falköping, 0500-49 21 20, gunnar.jakobsson@hotmail.com

BERTIL JOHANSSON, Skövde, 070-542 50 48, bertil.breman@gmail.com
BRITT-MARIE JOHANSSON, Skövde, 070-542 50 48, bertil.breman@gmail.com
TORE JOHANSSON, 070-837 53 24, torejohanssonsw@yahoo.se
KERSTIN JÄGMARKER, Axvall, 076-760 63 60, soren.jagmarker@telia.com
SÖREN JÄGMARKER, Axvall, 076-760 63 60, soren.jagmarker@telia.com
ANN-CHRISTINE JÄRNSTEDT, Skövde, 070-818 68 55, anki.jarnstedt@gmail.com
ANITA LJUNGSTRÖM, Falköping, 070-587 09 08, ljungstrom.051580078@telia.com
LENNART LJUS, Falköping, 070-385 71 68, lennart.ljuhs@home.se
BO MONSÉN, Lerdala, 070-315 04 03 mosen.siv@gmail.com
SIV MONSÉN, Lerdala, 070-315 04 03 mosen.siv@gmail.com
BENGT PETTERSSON, Varnhem. 0511-603 25, petterssonvarnhem@hotmail.com
MATS ROSENGREN, Broddetorp, 0500-49 13 13, 010-224 56 52, pomologen@live.se
MANNE RYTTMAN, Skövde, 0703-17 45 52, m.ryttman@gmail.com
GERD SUNDÉN, Falköping. 0515-805 92, 070-638 50 92
HELGE SUNDÉN, Falköping. 0515-805 92, 070-638 50 92
ALBIN THORSSON, Falköping, 0730-25 58 17, albin@torsson.se
ERIC THORSSON, Broddetorp, 0500-49 11 16, eric@torsson.se
ERIK TORNBERGER, Stenstorp, 070-961 93 65, tornberger.erik97@gmail.com
SUSANNE WIELAND, Falköping, 070-681 43 12 susanne.wieland@hotmail.com
MICKE WILSON, Varnhem, 070-8169793, Mikael.Wilson@outlook.com

Förord

Denna rapport utgör både Hornborga-dokument och meddelanden från Hornborgasjöns fältstation. Rapporten är en faktsamling om det biologiska livet under 2021, främst fåglar, i och kring Hornborgasjön insamlat av medlemmar i Hornborgasjöns fältstation. Rapporten grundar sig på arbeten utförda med ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hornborga-dokument

Är namnet på en serie rapporter som började tryckas 1982 i syfte att samla det material av vitt skilda slag som insamlats inför, i samband med eller efter Hornborgasjöns restaurering. Målsättningen är att allt material som kan ha dokumentationsvärde skall redovisas i serien. Detta innebär dock att också en del faktsammanställningar av karaktären arbetsmaterial kommer att ingå. Publikationerna utges av Länsstyrelsen i Västra Götaland, platskontor Hornborgasjön. En förteckning över hittills utkomna Hornborga-dokument finns i slutet av rapporten. Detta dokument har, i likhet med övriga dokument sedan 2012, sammanställts av Lotta Berg.

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation ISSN 1101–5470

Är namnet på den serie undersökningsresultat eller annan väsentlig information som publiceras från Hornborgasjöns fältstations verksamhet. I de fall när Hornborgasjöns fältstation står som utgivare av publikation i meddelandeserien har publikationen ovanstående ISSN-beteckning. En förteckning över hittills utkomna meddelanden finns i slutet av rapporten.

Hornborgasjöns fältstation

Hornborgasjöns fältstation, som bildades 1983, bedriver biologiska undersökningar vid Hornborgasjön. Målsättningen för fältstationen är att inom sitt verksamhetsområde, som främst utgörs av Hornborgasjön med kringliggande naturområde, vara centrum för tillämpad naturvetenskaplig forskning.

Hornborgasjöns fältstation ska därvid speciellt bevaka

- Hornborgasjöns utveckling, dokumentera sjöns vegetation och fågelliv samt effekterna av sjörestaureringen
- Hornborgasjöns nationella och internationella betydelse som häckningslokal och rastlokal för fåglar
- våtmarkernas skötsel
- kulturlandskapets utveckling

Verksamheten handhas av ideellt arbetande personer. Fältstationen är lokaliserad till Fågeludden, där lokaler disponeras i Länsstyrelsens administrationsbyggnad.

Huvudman för Hornborgasjöns fältstation är Västergötlands Ornitologiska Förening.

ISSN 1101–5470

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

Utgivningsår: 2023

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturvårdsenheten

Redaktion: Lotta Berg

Omslagsbild: Nils Forshed

Rapporten finns i pdf-format på

[*länk till länsstyrelsens webbplats med Hornborgadokument*](#)

under Biologiska undersökningar och på

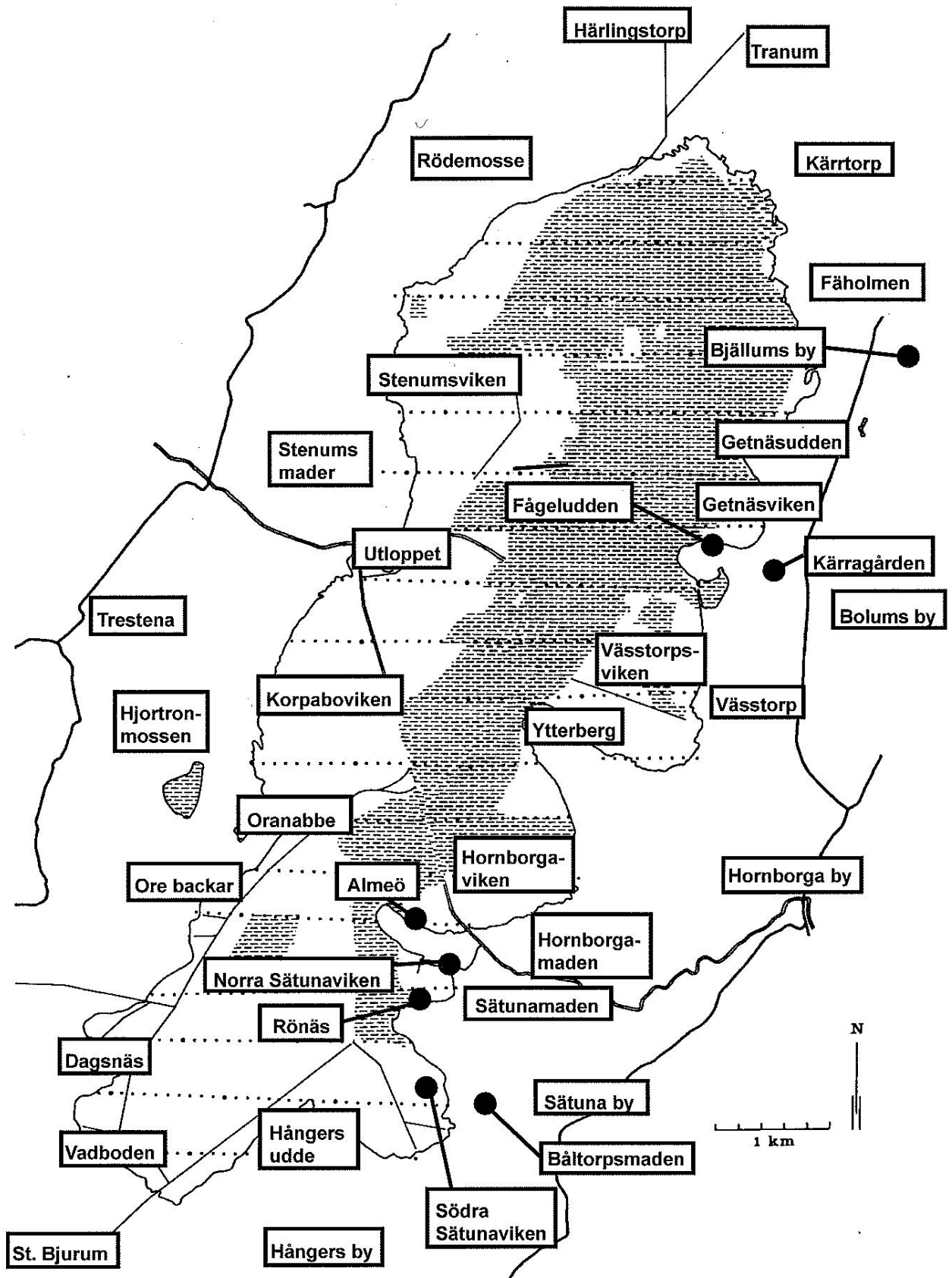
[*länk till fältstationens webbplats med Hornborgadokument*](#) *under Publikationer*

Artiklar i denna publikation bör citeras:

Exempel

Abrahamsson, Å. 2023. Natura 2000-inventeringar vid Hornborgasjön 2021. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2021, sid 9. Meddelande nr 53 från Hornborgasjöns fältstation/Hornborga-dokument nr 57. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hornborgasjön 2021

Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2021

Lotta Berg

Organisation

Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation administreras av ett arbetsutskott som under året bestått av Lotta Berg (sammankallande), Christopher Magnusson (sammankallande), Gunnar Hurtig (kassör), Janne Pettersson, Katarina Bremsjö, Peter Laudon, Johan Bergquist, Edvin Klein och Petter Bohman. Åke Abrahamsson har som stationschef deltagit i arbetsutskottets möten. Ytterligare ett 25-tal personer är knutna till fältstationens verksamhet.

Möten

Stationens arbetsutskott har haft fem protokollförda möten under 2021, där säsongens fältarbete och fältstationens verksamhet diskuterats och planerats. På grund av covid19-pandemin har flera av mötena helt eller delvis hållits via videolänk eller telefon.

På grund av pandemin har inga ringmärkmöten eller internationella konferenser hållits under året.

Information

På stationens hemsida finns information om stationens verksamhet. Kontinuerligt under säsongen uppdateras hemsidan med nyheter från stationens fältarbete. Hemsidan administreras av Katarina Bremsjö och nyheter läggs in av Lotta Berg. Materialet uppdateras allteftersom.

Fältstationen har även en Facebooksida där stora och små nyheter om Hornborgasjön och om fältstationens verksamhet regelbundet presenteras. Facebooksidan hade vid årsskiftet drygt 3100 ”gillare” som följer inläggen där, och inläggen delas ofta vidare av bl.a. Naturum Hornborgasjöns Facebookadministratör. Fältstationen medverkar även vid behov i Facebookgruppen ”Svenska ringmärkare”.

E-post används främst inom projekten, medan generella meddelanden går via hemsidan och Facebook. Fältstationens informationsblad om verksamheten har under året funnits tillgängligt vid naturum Hornborgasjön och besökscentrum Trandansen, samt i samband med olika evenemang.

Hornborgaseminarier

Söndagen den 28 februari anordnades det årligen återkommande Hornborgaseminarier, denna gång dock helt digitalt på grund av Covid19-pandemin. Under seminariet redovisade projektledarna sina resultat från säsongens arbete med Hornborgasjöns fågelliv.

Publik verksamhet

Evenemanget ”Tranfestivalen” ställdes in pga coronapandemin, liksom Hornborgadagen i september, även om fältstationen kunde bidra med digitala föredrag. Även andra publika evenemang, såsom ”fågeltornskampen” i maj, och andra tillfällen för publik ringmärkning, fick ställas in för att undvika folksamlingar och trängsel.

Projekten

Projekten tillsammans med ringmärkningen utgör stationens kärnverksamhet. Verksamheten utgör en viktig del i uppföljningen av Hornborgasjöns restaurering.

Fältstationen har genom inventeringar och undersökningar under säsongen följt fågellivet i och kring Hornborgasjön. Fältarbetet inleddes under våren med inventeringar av rastande simfåglar, tranor och andra våtmarksfåglar. Under häckningstid genomfördes inventeringar av häckfågelfaunan i och kring sjön, även om vissa inventeringar i år fick ställas in eller begränsas bl.a. p.g.a. pandemin. Under hösten genomfördes räkningar av rastande simfåglar samt rastande tranor. Fältstationen har också medverkat i den av BirdLife Sverige och Lunds universitet koordinerade rikstäckande aktiviteten sjöfågelinventering, i mitten av maj.

Personal

Åke Abrahamsson har under året verkat som stationschef. Han har varit ansvarig för flera av projekten, drivit stationens löpande arbete samt representerat VgOF/fältstationen bland annat i Länsstyrelsens arbetsgrupp kring grågås.

Christopher Magnusson har ansvarat för småfågelmärkningen vid Kärragården och Järnbron. Fältstationen har varit representerad i gåsarbetsgruppen. Det har ringmärkts vid Fågeludden och Järnbron, och i begränsad omfattning på andra platser runt sjön. Sammanlagt har 2230 fåglar ringmärks runt sjön under året, därtill ett antal tornfalksungar, ungar av brun glada och havsörnsungar.

Publiceringar

Fältstationen ansvarar numera för en stående spalt (en till två sidor) i varje nummer av GRUS, där vi tar upp aktuella aktiviteter, projekt, lokaler etc. Fältstationen publicerar, i likhet med övriga svenska fågelstationer, även en sammanfattning av föregående års verksamhet i BirdLife Sveriges årsskrift "Fågelåret".

Ekonomi

Verksamheten har under året stöttats ekonomiskt av Länsstyrelsen Västra Götalands län. Vi riktar ett varmt tack till vår bidragsgivare som gör vår verksamhet möjlig att genomföra!

Projekt 2021

Häckande doppingar i Hornborgasjön

Grågäss vid Hornborgasjön

Häckande svanar i Hornborgasjön

Häckande tornfalkar vid Hornborgasjön

Häckande svarttärnor vid Hornborgasjön

Häckande fisktärnor vid Hornborgasjön

Häckande skrattmåsar i Hornborgasjön

Förekomsten av trastsångare vid Hornborgasjön

Rastande simfåglar vid Hornborgasjön

Rastande tranor vid Hornborgasjön

Häckfågelinventering vid Vallen

Ringmärkning vid Hornborgasjön

Fågelobservationer vid Hornborgasjön

Natura 2000-inventeringar

Peder Hedberg Fält

Christopher Magnusson

Åke Abrahamsson

Åke Abrahamsson

Peder Hedberg Fält

Christopher Magnusson

Åke Abrahamsson

Albin Thorsson

Åke Abrahamsson

Bertil Johansson & Rolf Edvardsson

Janne Pettersson

Christopher Magnusson

Magnus Hallgren & Christopher Magnusson

Åke Abrahamsson

Figur 1. Det finns inte bara fåglar i luften vid Hornborgasjön. Större brunfladdermus, Fäholmen. Foto: Tomas Gilderstam

Väder och vatten vid Hornborgasjön 2021

Peder Hedberg Fält

Inledningen av året kom att bli mild med ett par plusgrader, för att därefter slå om till kallare väder och med temperaturer ned mot -12 grader. Isen lade sig den 10 januari. Kring den 20 januari blev det åter igen mildare och den natursnö som fanns smälte bort vilket gav upphov till årets högsta vattennivå den 29 januari med +120,27 M (figur 1). I slutet av januari blev det återigen kallt och den 18 februari nåddes vinterns köldrekord på -18 grader vid SMHI:s station vid Skara. Strax efter drog varmare vindar in från sydväst och våren började knacka på dörren.

Efter två vintermånader som bjudit på mycket omväxlande väder med både kyla och mildt väder blev början av våren tämligen normal. Isen på sjön sprack upp kring den 15 mars och vår fåglar började strömma i allt större antal. April månad gav verkligen aprilväder med omväxlande kallt och mildare väder. Vattennivån låg kring +120,20 i början av april men minskade alltmer i april och in i maj. Maj månad blev ostadigare med mer nederbörd och kyligare väder än normalt, men från slutet av månaden gjorde sig sommartemperaturer sig påminda.

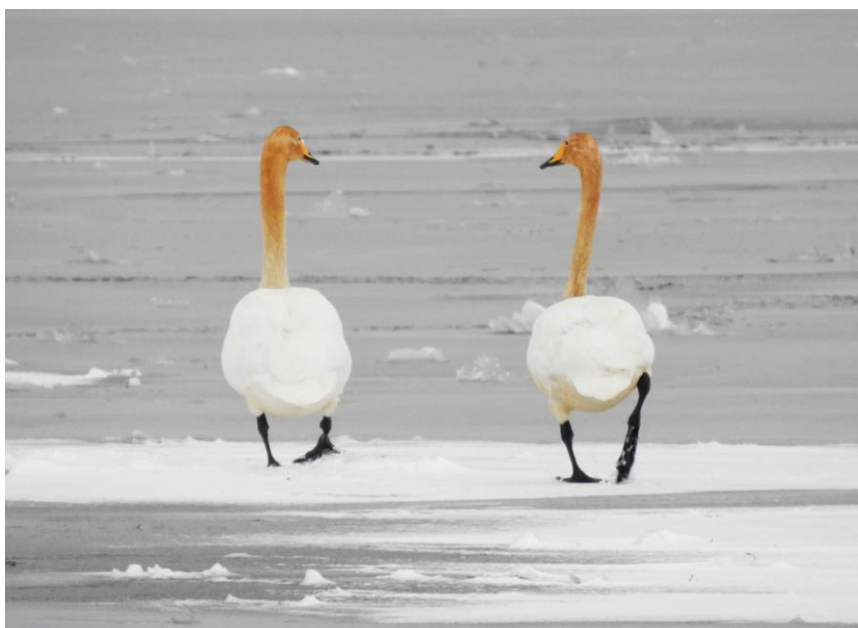
Sommarens första månad blev varm eller mycket varm med en hel del höga temperaturer med generellt sett mycket låga nederbördsmängder. Vid Skaras nederbördsstation uppmättes endast 14 mm regn. Många fågelarter hade således ett gynnsamt väder och många ungar kom därmed på vingarna. I juli drog varma luftmassor in söderifrån som ömsom gav varmt väder men också flera lokala regnskurar. I Skara uppmättes 124 mm vilket är ca 50 mm mer än det normala för månaden. Augustivädret blev en skarp kontrast till den varma och på många håll torra julimånaden. I augusti var det istället molnigt, lågtrycksbetonat och ostadigt väder som dominerade. Det var flera tillfällen med kraftigt regn och lokala översvämningar. Årets lägsta vattennivå uppmättes i mitten av augusti med +119,35 M, vilket normalt brukar inträffa i början av oktober.

I början av september rådde sommartemperaturer på dryga 20 grader. Därefter mer höstligt väder över lag. Ett antal nederbördsfronter passerade in och gav mer nederbörd än normalt. I trakten var nederbörden ungefär dubbelt så mycket som normalt för månaden. Detta speglade även sjöns vattennivå som började stiga allt mer kring mitten av september fram till de tio första dagarna i oktober (fig. 1). Mildt väder rådde dock och den meteorologiska hösten infann sig inte förrän i slutet av månaden och flera lövträd hade kvar sina höstfärgade löv en bit in i november. November månad avlöste lågtrycken varandra med tillhörande nederbördsområden som kom in västerifrån. Däremellan förekom även flera soliga dagar. Månaden fick en nästan rekordkall avslutning och isen på sjön lades sig redan den 30 november, vilket är ovanligt numer. Årets sista månad gav sträng kyla i så gott som hela landet i början av månaden. Detta lade grunden till den, för landet som helhet, första kalla decembermånaden sedan 2012. Det var mindre nederbörd än normalt men den som kom i slutet på månaden var vit och vi fick uppleva en vit jul för en gångs skull.

Medelvattenståndet för sjön över året blev + 119,87 M och vattenståndsamplituden mellan årets högsta och lägsta vattennivå var 92 cm. Årsnederbörden slutade på 653 mm vid SMHI:s station i Skara mot normala 665 mm, vilket var 98 % jämfört med normalt. Med normalt menas medelvärdet för den nya 30-årsperioden, 1991–2020.

Figur 1. Vattenståndet i Hornborgasjön 2021 (data från SMHI:s pegel 108–2455 Fågeludden).

Figur 2. Sångsvanar på Hornborgasjöns is, januari 2021. Foto: Lotta Berg.

Natura 2000-inventeringar vid Hornborgasjön 2021

Åke Abrahamsson

Syftet med Natura2000-inventeringarna är att bedöma områdenas bevarandestatus genom fortlöpande och långsiktiga uppföljningar. I huvudsak handlar det om att räkna de fåglar som är knutna till en noga avgränsad biotop, i vårt fall Hornborgasjöns strandängar. Data samlas in om ett antal arter som utgör underlag för att skapa ett index som sedan kan användas vid jämförelser mellan områden. Dessutom görs en bedömning av strandängens status i övrigt såsom betesintensitet, gräsmängd, förbuskning etcetera. Denna uppföljning görs under september och oktober månader.

Allmänt

För Hornborgasjöns del innebär strandängsinventeringarna att fågellivet från och med 2005 skall följas upp på strandängarna omkring sjön. Strandzonen är indelad i 15 delområden som skall inventeras inom en period om tre år, dvs. fem områden per år. Därtill kommer fyra fasta områden som skall inventeras årligen (Hornborgamaden, Almeö, Borängen och Långeland). Se tabell 1.

Inventeringsmetoden är anpassad för att göra det möjligt att göra en uppföljning med en rimlig arbetsinsats och därigenom säkerställa arbetets utförande för framtiden. Resultatet rapporteras årligen till ansvariga inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Bakgrund och inventeringsmetod har beskrivits av Svensk Naturförvaltning (2005).

Den sammanlagda arealen av de marker runt Hornborgasjön som per definition klassas som strandäng är avsevärd, ungefär 500 hektar. Eftersom Hornborgasjön är reglerad finns inte den påverkan på strandängarna som en mer naturlig variation av vattennivån ger. Hävd av olika slag är därför en förutsättning för att begreppet strandäng skall vara relevant. Hävden är i huvudsak av två slag, slåtter och inhyrt nötkreatursbete. I södra delen finns en betydande uppfödning av amkor med kalvar och ungdjur. Omfattningen av denna verksamhet innebär att mycket stora arealer betas i naturlig jordbruksdrift. Slåtter utförs av länsstyrelsens personal och kan endast ske när eftersommar och höst är tillräckligt torra. Historiskt har sjöns strandängar utgjort en viktig resurs i det äldre jordbruket, detta framgår tydligt i lantmäteri-protokoll och jordeböcker. Sammanfattat kan man med fog säga att strandängarna i nutiden är en mycket viktig del av reservatet Hornborgasjön. Riktiga och väl avvägda skötselåtgärder är därför av avgörande betydelse för strandängarnas funktion. Utebliven eller otillräcklig hävd får omedelbar och negativ effekt på fågelfaunan.

Metod

Inventeringarna 2021 har utförts av Albin Torsson (Almeö), Petter Bohman (Hornborgamaden), Jan Erik Pettersson (Borängen och Långe Land), Lotta Berg (Fäholmen och Fågeludden), Kent Ove Hvass (Ytterberg), Edvin Klein (Båltorpsmaden), Åke Abrahamsson (Vadboden),

Inventeringen utförs i form av en linjetaxering som genomförs två gånger per säsong. Varje område besöks en gång i maj och en gång i juni månad under perioden 15 maj till 15 juni. Alla

vuxna fåglar (ej årsungar) som vistas inom strandängen antecknas. Det är viktigt att endast bokföra fåglar som strikt finns inom gränsen för strandängen enligt fastställd karta. Överflygande fåglar och individer som inte är knutna till området antecknas separat.

Området ska genomkorsas på ett sådant sätt att det täcks i sin helhet av båda inventeringarna. De fåglar som finns på vattenytor utanför strandlinjen räknas endast om de bedöms tillhöra strandängen. Detta kan naturligtvis vara svårt att avgöra, men individer längre ut än 25 meter räknas inte såvida det inte är uppenbart att de tillhör området. Det är önskvärt men inte alls nödvändigt att utföra inventeringen på morgonen.

Inventeringsöversikt

I översikten nedan (tabell 1) kan man se hur alterneringen mellan områdena ser ut för de senaste sex åren. Alla områdena har inventerats flera gånger sedan starten 2005.

Tabell 1. Förteckning över Natura 2000 områden vid Hornborgasjön och planerat inventeringsår från och med 2016. Detta innebär att fyra fasta och fem rörliga områden inventeras årligen.

Område	Inventeringsår					
Hornborgamaden	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Almeö	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Borängen	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Långeland	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Fäholmen	-	2017	-	-	-	2021
Kärrtorp	-	-	2018	-	-	-
Getnäsudden	2016	-	-	-	2020	-
Fågeludden	-	2017	-	-	-	2021
Kalvamyren	-	-	2018	-	-	-
Vässtorpsviken	2016	-	-	-	2020	-
Ytterberg	-	2017	-	-	-	2021
Sätunamaden	-	-	2018	-	-	-
Rönäs	2016	-	-	-	2020	-
Båltorpsmaden-	-	2017	-	-	-	2021
Hångers udde	-	-	2018	-	-	-
Vik	2016	-	-	-	2020	-
Vadboden	-	2017	-	-	-	2021
Dagsnäs	-	-	2018	-	-	-
Hästahuvudet	2016	-	-	-	2020	-

Tabell 2. Fågelförekomsten inom respektive delområde inom Natura2000-området Hornborgasjön 2021. Tabellen redovisar samtliga förekommande arter, samt högsta antal av respektive art, som är knutna till strandängarna från de inventeringar som utförts under perioden mitten av maj till mitten av juni månad 2021. Tabellens artförteckning visar även samtliga arter som någon gång påträffats sedan inventeringarna startade. Följande förkortningar har använts; Hor = Hornborgamaden, Alm = Almeö, Bor = Borängen, Lån = Långeland, Fä = Fäholmen. , Fåg = Fågeludden, Ytt = Ytterberg, Bål = Båltorpsmaden, Vad = Vadboden

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Fä	Fåg	Ytt	Bål	Vad
Knölsvan	-	22	-	-	-	8	207	-	-
Sångsvan	-	1	-	-	-	-	3	-	-
Snögås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grågås	45	4103	1500	-	-	121	40	222	450
Bläsgås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stripgås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kanadagås	-	-	25	-	-	6	-	5	13
Vitkindadad gås	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Gravand	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Snatteband	2	10	-	-	-	6	-	-	2
Kricka	-	84	-	-	-	-	-	12	18
Gräsand	5	8	3	-	6	-	-	18	4
Årta	-	1	2	-	-	.	-	-	-
Skedand	5	3	3	-	-	4	-	-	2
Bläsand	-	1	-	-	-	-	-	-	40
Stjärtand	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brunand	-	-	-	-	-	-	-	-	20
Vigg	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Knipa	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Storskrake	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kornknarr	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rapphöna	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skäggdopping	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gråhakedopping	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Storskarv	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rördrom	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gråhäger	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sparvhök	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brun kärnhök	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Fiskgjuse	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Fä	Fåg	Ytt	Bål	Vad
Tornfalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lärkfalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pilgrimsfalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Havsörn	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Röd glada	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brun glada	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bivråk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ornvråk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kornknarr	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sothöna	-	3	3	-	-	5	-	10	-
Rörhöna	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Vattenrall	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trana	3	1	-	2	1	-	-	-	41
Strandskata	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Tofsvipa	12	44	32	8	4	14	20	46	60
Enkelbeckasin	3	2	3	18	1	-	2	8	6
Dvärgbeckasin	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Morkulla	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Storspov	2	-	-	-	-	-	1	-	-
Brushane	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Svartsnäppa	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Gluttsnäppa	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Rödbena	6	6	5	-	2	15	11	3	8
Drillsnäppa	-	-	1	-	-	1	1	1	-
Grönbenä	1	-	-	-	-	-	10	-	7
Skogssnäppa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M strandpipare	-	6	1	-	-	1	-	-	-
S strandpipare	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Kärrensäppa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dvärgmås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skrattmås	-	39	-	-	63	39	-	60	17
Fiskmås	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Havstrut	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gråtrut	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fisktärna	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Ringduva	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skogsduva	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hornuggla	-	-	-	-	1	-	-	-	-

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Fä	Fåg	Ytt	Bål	Vad
Jorduggla	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Större hackspett	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gök	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tornseglare	-	-	-	-	7	13	-	-	-
Sånglärka	28	3	8	5	4	3	-	13	3
Ladusvala	-	-	-	-	8	11	-	-	-
Hussvala	-	-	-	-	6	4	-	-	-
Backsvala	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ängspiplärka	25	-	9	10	6	2	-	26	4
Trädpiplärka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gulärta	31	45	16	17	20	32	24	40	4
Sädesärta	1	6	1	2	1	4	-	11	1
Näktergal	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Järnsparv	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blåhake	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rödhake	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Buskskvätta	4	-	-	5	4	3	5	7	1
Stenskvätta	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Dubbeltrast	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Taltrast	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Koltrast	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Björktrast	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rödvingetrast	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Törnskata	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gräshoppsångare	-	-	-	-	1	-	1	1	-
Sävsångare	8	7	5	-	14	15	13	-	2
Trastsångare	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rörsångare	1	4	-	-	-	1	-	-	-
Kärrsångare	7	-	1	-	2	-	5	-	1
Härmsångare	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Törnsångare	1	-	-	-	7	5	3	3	1
Ärtsångare	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trädgårdssångare	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Svarthätta	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Lövsångare	1	-	-	-	2	-	-	-	1
Grönsångare	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gransångare	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gärdsmyg	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Fä	Fåg	Ytt	Bål	Vad
Grå flugsnappare	-	-	-	-	-	-	-	-	-
S V flugsnappare	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Entita	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blåmes	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Talgoxe	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Nötväcka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trädkrypare	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nötskrika	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skata	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Kråka	2	-	-	-	2	4	-	-	-
Kaja	3	-	-	-	9	14	-	-	-
Korp	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stare	50	71	12	-	10	73	-	14	-
M korsnäbb	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bofink	-	-	-	-	2	1	-	-	1
Grönfink	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stenknäck	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Steglits	-	-	-	2	2	1	-	-	-
Hämpling	-	-	-	-	5	-	-	2	-
Rosenfink	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Pilfink	-	-	-	-	-	10	-	-	-
Gråsparv	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gulsparv	-	-	-	-	3	1	3	-	-
Sävspurv	11	11	12	-	9	12	13	14	2
Antal arter 2021	24	28	20	9	34	34	18	22	33

Tabell 3. Jämförelse för de fasta områdena avseende antal arter.

Område	Alm	Hor	Bor	Lån	Totalt antal arter som noterats
Antal arter 2021	24	28	20	9	81
Antal arter 2020	30	30	23	9	92
Antal arter 2019	25	22	21	8	76
Antal arter 2018	23	25	19	6	73
Antal arter 2017	41	25	17	8	90
Antal arter 2016	31	29	19	6	85
Antal arter 2015	39	17	13	7	76
Antal arter 2014	40	27	28	8	103
Antal arter 2013	30	26	23	13	92
Antal arter 2012	45	34	16	17	112
Antal arter 2011	43	45	24	17	129
Antal arter 2010	49	29	19	17	114
Antal arter 2009	45	28	22	19	114
Antal arter 2008	51	41	28	20	140

Resultat och diskussion

Som framgår ovan utförs dessa Natura2000-inventeringar enligt uppdrag. Underlaget som skapas är inte tillräckligt för att mäta hela den häckande fågelfaunan på ett riktigt sätt och det är inte heller meningen. För att så skall kunna ske krävs att den metod som går under namnet revirkartering används. Detta hindrar inte att resultaten kan användas och bearbetas inom vår egen verksamhet. Man kan se i tabellen ovan att antalet arter var signifikant högre under de tidiga åren än under de senare. Den troligaste förklaringen ligger förmodligen i tolkningen av strandängsbegreppet som nu ska tolkas strikt, vilket inte alltid har varit fallet historiskt sett. Vid en tillbakablick kan man således se att vi var betydligt vidlyftigare i synen på vilka arter som skulle noteras vid tiden när inventeringarna startade än vad vi är i nutiden. I de sammanställningar som uppdragsgivaren gör mäter man på strandängsarter per definition.

Tabell 4. Data för de fasta områdena, Almeö, Hornborgamaden, Borängen och Långeland. Över tid har vi använt nedanstående arter som mätarter när vi har redovisat strandängsinventeringarna i våra Hornborgadokument.

Art	Antal 2021	Medelvärde 2015 - 2020	Medelvärde 2010 – 2020
Tofsvipa	96	86	89
Enkelbeckasin	26	23	19
Rödbena	17	22	20
Sånglärka	44	44	23
Ängspiplärka	44	52	32
Gulärta	109	125	87

Om man jämför resultatet för 2021 med medelvärdet för de senaste fem åren dessförinnan ligger värdena i stort sett lika med eller väl över i några fall. Variationen mellan åren är stor. Jämför man medelvärdet för de senaste fem åren med en tioårsperiod indikerar resultaten att antalet individer blir fler över tiden, utom för tofsvipa. Särskilt tydligt är detta för sånglärka och ängspiplärka. Att det förhåller sig som det gör för tofsvipornas del beror på att ett par stora flockar ingår i materialet. Tar man bort det högsta och det lägsta värdet ur flödet för tofsvipa får man medelvärdet 67 vilket kan vara en fingervisning.

Inventeringsmetoden och det faktum att ett antal olika inventerare är inblandade gör att man måste handskas försiktigt med materialet. Här spelar även förändringar i markanvändningen in. Förändringarna är inte statistiskt säkerställda. Tio år är likväl en lång tid och det förefaller onekligen som om våra mätarter på Hornborgasjöns strandängar blir fler och mår bra!

Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2021

Åke Abrahamsson

Syftet med projektet är att årligen räkna och följa upp förekomsten av de olika arter simfåglar som utnyttjar Hornborgasjön som rastlokal under vår och höst i linje med vad som sägs i skötselplanen. Räkningarna i sin nuvarande form startade 1991, dessförinnan hade räkningar av rastande simfåglar i Hornborgasjön bedrivits sedan 1960-talet. Räkningarnas genomförande under perioden från 1991 till 2004 har beskrivits tidigare i dokumentet 2004. En sammanställning av räkningarna 2005 – 2019 publicerades i dokumentet 2019.

Metod

Sjön är indelad i nio delområden och räkningarna utförs från de punkter som framgår av bifogad karta. De bästa observationsplatserna är fågeltornen som finns runt sjön. Dessutom används andra naturliga höjder utmed sjön som komplement. Punkterna enligt kartan skall alltid användas. Tornet vid Rödemosse var tidigare område tio men det används inte numera, framför allt därför att skogen har vuxit före så att det inte längre fyller sin funktion. Området delas numera mellan Fäholmen och Utloppet. Svårighetsgraden har ökat i samma takt som tidigare gränsmärken i form av rester av den tidigare vegetationen försvunnit. Under våren utförs räkningarna veckovis med början i slutet av mars och fram till och med första veckan i maj. Vi justerar inte räkneperioden efter hur sen eller tidig våren är, vi eftersträvar istället en form av standardisering. Under hösten utförs räkningarna i mitten av respektive månad från augusti till november eller så länge som det är isfritt. Vi räknar på den lördag som infaller närmast den femtonde i månaden. Dessutom är det en målsättning att våra räkningar skall ingå i de internationella räkningarna. Områdesindelningen under hösten är densamma som under våren, dock räknas den södra delen av sjön genom paddling i de flesta fall. Simfåglar är med vår definition vidast möjliga begrepp; tranor ingår inte, inte heller skrattmåsar om våren. Honor och hanar av änderna separeras i vårräkningarna. Vi har även sett det som värdefullt att notera rovfåglarna och inte minst sjöns havsörnar. En sammanställning av dessa görs områdesvis i samband med redovisningen av varje räkning.

Resultaten vägs inte på något vis utan det är originalprotokollens siffror som redovisas nedan. Om någon av observationerna skall granskas av regional rapportkommitté ansvarar observatören själv för detta och det påverkar inte resultatet.

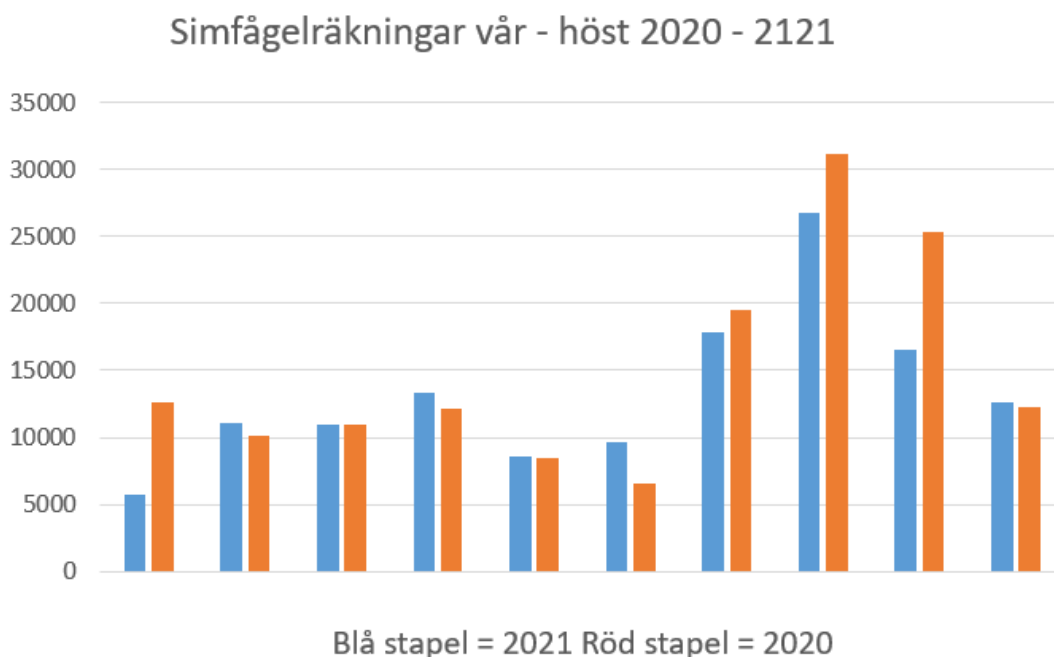
Resultatet

I tabell 3 kan man jämföra de högsta antalen av respektive art för 2021 med de högsta för åren 1991 – 2020.

Våren

Under våren 2021 genomfördes sju veckovisa räkningar med start den 27 mars. Antalen låg väl inom eller till och med en bit under vad som kunde förväntas. Bläsänderna om våren nådde dock sitt högsta antal under perioden 1991 till 2021. Grågässen fortsätter att minska under häckningstiden, genomsnittet för sju räkningar är 754. En noggrann räkning av kullarna vore bra att genomföra framgent. Allteftersom gammalt ris ruttar ner minskar antalet möjliga häckplatser i samma takt. Knölsvanarna närmade sig genomsnittet för den långa serien av mätningar efter

föregående års mycket långa antal. Ett studium av tabell 3 ger en överblick av hur antalen av sjöns simfåglar och några vadararter har utvecklats. Man kan se när det gäller dykänderna att något har hänt över tid. Viggarnas högsta antal om våren inträffade 2009 och om hösten 2010. Antalet 2021 innebär en halvering av antalen från 2009. Mest anmärkningsvärd är antalet för storskrakarna, det högsta antalet någonsin inträffade den 3 april 2010. Och det är det som återfinns i tabell 3. Det var emellertid en engångsförekomst, de årliga antalen därefter var ganska beskedliga. En varning således; Tabell 3 antyder inga trender, den visar endast när det högsta antalet uppnåddes. Om detta datum ligger långt tillbaka i tiden ger det möjligen ändå en indikation om att någon förändring i minskande riktning kan ha inträtt. Antalet för årtorna är ett exempel. I dokumentet för 2019 sammanställdes 2005 – 2019 med trender för ett stort antal arter. Femtonårsperioden därförinnan redovisas i dokumentet 2004. Man bör således ta en titt i dokumenten bakåt för få en fullständig bild av hur utvecklingen ser ut.

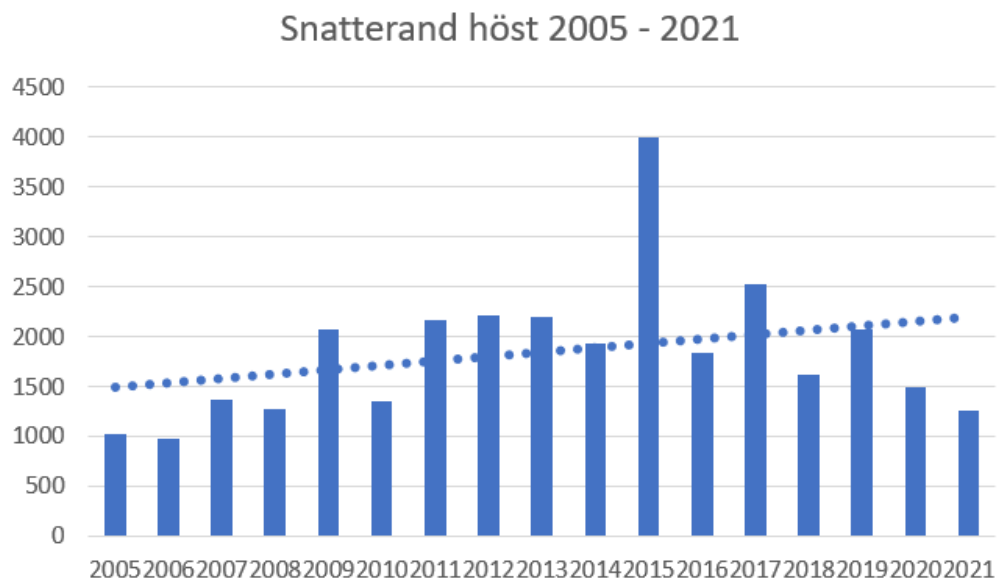

Figur 1. Totalantal noterade fåglar vid simfågelräkningstillfällena vår och höst 2020 och 2021. Grågässen är borträknade. Som synes följer staplarna varandra relativt väl. Skillnaden om hösten beror på att simänderna, främst kricka och bläsand ökade sina numerär kraftigt hösten 2020.

Hösten

Fyra räkningar genomfördes under hösten med start den 14 augusti, och det blev inte någon decemberräkning detta år på grund av tidig isläggning. Den mest spektakulära händelsen var förstås de 89 ägretthägrarna som då var det högsta sammanlagda antalet i landet samtidigt vid en och samma fågelokal, och fortfarande är det största antalet rastande individer av arten i vårt land. Skräntärnorna nådde 51, vilket även det är en mycket hög siffra. Rastande vadare vid mätillfället i augusti blev förhållandevis få även om 193 gluttsnäppor sticker ut. Småvadarnas rastning är helt beroende av vattenståndet och tillgången på gyttjebankar. Åren innan, 2020, innebar goda antal av bläsänder och krickor men dessa föll tillbaka till genomsnittsvärden för hela den trettioåriga mätperioden. Det är inte uteslutet att vattenståndet spelar roll för simändernas rastning på samma sätt som det spelar roll för dykänderna. De flesta ändernas antal ligger ganska långt från sina maxantal.

De rastande snatteränderna är en liten specialitet för Hornborgasjön och våra antal är av nationell betydelse. Diagrammet nertill visar utvecklingen under 2000-talet. Det är samma diagram som publicerades 2019 med de två senaste åren tillagda. Även om trenden fortfarande är positiv ser vi antalen är på väg ner mot antalen i periodens början.

Figur 2. Snatterand höst 2005–2021. Trenden är fortfarande positiv men antalet är minskande under de senare åren. Det är svårt att säga om det kan ha med de allt större öppna vattenytorna att göra.

Häckningar

Ändernas häckning omfattas inte av något av fältstationens projekt och ingår inte heller i ovanstående projektbeskrivning. Det kan ändå finnas ett stort värde i att ägna detta viktiga ämne en kommentar. Följande antal säkerställda häckningar har rapporterats 2021: Gräsand 22 rapporter, Snatterand 16, Kricka 1, Årta 0, Skedand 10, Vigg 80 och Brunand 10. Jag har valt att inte redigera materialet eftersom det riskerar att bli lika felaktigt som att lämna det orört. Det förekommer säkert en viss dubbelrapportering men det är även troligt att det är frågan om underrapportering i viss utsträckning. Det finns få rapporter från det stora område som är söder om Almeö och Södra Sätunaviken. Det här är det bästa utfallet någonsin och har åstadkommit av litet antal personer med den uppenbara inriktningen att försöka hitta så många häckningar som möjligt.

Tack

Simfågelräkningarna vid Hornborgasjön är ett lagarbete, där det krävs stor kännedom om artbestämning och områdenas avgränsningar samt att det måste göras noggranna anteckningar. Totalt har 14 personer deltagit i räkningarna; Åke Abrahamsson, Lotta Berg, Christer Blank, Katarina Bremsjö, Peder Hedberg Fält, Markus Gällerspång, Magnus Hallgren, Kent Ove Hvass, Edvin Klein, Anita Ljungström, Janne Pettersson, Manne Rytman, Albin Thorsson och Erik Tornberger.

Tabell 1. Sammanställning över resultaten från simfågelräkningarna vid Hornborgasjön våren 2021

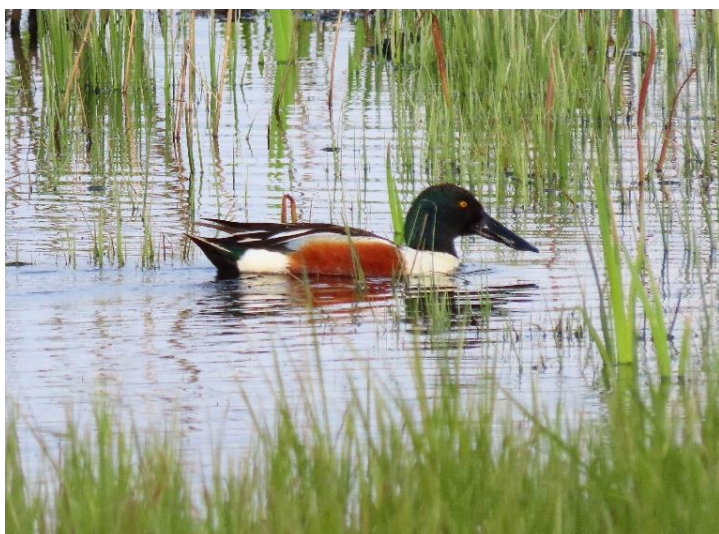
Art – datum för räkning	27.3	3.4	11.4	17.4
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	834	760	779	815
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	150	114	119	94
Mindre sångsvan <i>C. Columbines</i>	-	-	-	-
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	-	-	-
Tundrasädgås <i>Anser f. rossicus</i>	-	-	1	-
Bläsgås <i>A. albifrons</i>	264	321	76	108
Fjällgås <i>A. erythropus</i>	-	-	-	-
Grågås <i>A. anser</i>	771	980	738	814
Stripgås <i>A indicus</i>	-	-	-	-
Hybridgås <i>Anser sp</i>	-	-	-	-
Grågås x Kanadagås <i>A anser x B canadenseis</i>	1	1	3	2
Spetsbergsgås <i>A brachyrhynchus</i>	1	-	20	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	140	182	129	143
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>	55	31	86	83
Nilgås <i>Alopochen aegyptiaca</i>	-	-	-	-
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	-	-	-	-
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1038	1195	988	1658
Snatterand <i>A. strepera</i>	54	54	66	93
Kricka <i>A. crecca</i>	1030	1305	1337	2390
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	555	435	336	485
Stjärtand <i>A. acuta</i>	156	156	83	151
Årta <i>A. querquedula</i>	-	4	3	9
Skedand <i>A. clypeata</i>	25	39	82	92
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	246	192	111	88
Bergand <i>Aythya marila</i>	-	-	2	-
Vigg <i>A. fuligula</i>	1365	2090	2963	2670
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	-	-	-	-
Svärta <i>Melanitta fusca</i>	-	-	-	-
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	1864	1934	1396	1496
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	190	199	200	143
Småskrake <i>M. serrator</i>	-	-	4	-
Storskrake <i>M. merganser</i>	52	29	41	42
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	-	-	-	-
Ejder <i>Somateria molissima</i>	-	-	-	-
Smådopping <i>T. ruficollis</i>	-	1	-	-
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	187	263	326	228
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	44	122	159	132
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	1	6	12	12
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	4	22	55	53
Storlom <i>Gavia artica</i>	-	-	-	-

Art – datum för räkning	27.3	3.4	11.4	17.4
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	80	98	94	140
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	8	10	12	8
Ägretthäger <i>Casmerodius albus</i>	-	-	1	1
Vit stork <i>Ciconia ciconia</i>	-	-	-	-
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	-	2	1	4
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	1	2	-	1
Sothöna <i>Fulica atra</i>	406	669	797	483
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	-	-	-	-
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	6	2	3	4
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>	-	-	-	-
Mindre strandpipare <i>Char. dubius</i>	-	-	-	-
Större strandpipare <i>Char. hiaticula</i>	1	-	-	-
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	332	359	336	315
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	-	-	2	2
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	12	18	45	145
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	-	-	-	-
Rödspov <i>Limosa limosa</i>	-	-	-	-
Storspov <i>Numenius arquata</i>	5	2	7	10
Småspov <i>Numenius phaeopus</i>	-	-	-	-
Kärrensäppa <i>Calidris alpina</i>	-	-	-	-
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	-	-	-	-
Rödbena <i>T. totanus</i>	1	7	13	36
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	-	-	-	-
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	-	1	8	11
Grönbena <i>T. glareola</i>	-	-	-	-
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	-	-	-	1
Kustlabb <i>Stercorarius parasiticus</i>	-	2	-	-
Fiskmås <i>Larus canus</i>	16	23	9	9
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	70	75	31	66
Silltrut <i>L. fuscus</i>	-	-	-	-
Kaspisk trut <i>Larus cachinnans</i>	-	-	-	-
Havstrut <i>L. marinus</i>	7	3	4	3
Dvärgmås <i>Hydrocoloeus minutus</i>	-	-	-	-
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	-	-	-	-
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	-	-	-	-
Summa	10511	12056	11667	14198

Fortsättning våren 2021

Art – datum för räkning	24.4	1.5	8.5
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	853	859	742
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	38	20	30
Svart svan	3	3	3
Mindre sångsvan <i>C. columbianus</i>	-	-	-
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	1	-
Bläsgås <i>A. albifrons</i>	79	52	7
Fjällgås <i>A. erythropus</i>	-	-	-
Grågås <i>A. anser</i>	421	828	723
Hybridgås	-	-	-
Grågås x Kanadagås <i>A anser X B canadensis</i>	5	2	5
Spetsbergsgås <i>A brachyrhynchus</i>	-	-	-
Stripgås <i>A indicus</i>	-	-	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	70	70	64
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>	20	19	16
Nilgås <i>Alopochen aegyptiaca</i>	-	-	-
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	-	-	-
Bläsand <i>Anas penelope</i>	2690	606	273
Snatterand <i>A. strepera</i>	129	65	91
Kricka <i>A. crecca</i>	1282	768	700
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	206	255	159
Stjärtand <i>A. acuta</i>	53	55	28
Årta <i>A. querquedula</i>	28	18	44
Skedand <i>A. clypeata</i>	74	79	73
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	83	93	91
Bergand <i>Aythya marila</i>	3	3	4
Vitögd dykand	-	-	-
Vigg <i>A. fuligula</i>	1962	1656	2007
Svärta <i>Melanitta fusca</i>	-	4	-
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	-	13	4
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	700	588	630
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	89	50	21
Småskrake <i>M. serrator</i>	3	17	7
Storskrake <i>M. merganser</i>	12	13	11
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	-	-	-
Ejder <i>Somateria molissima</i>	-	-	-
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	-	1	3
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	263	357	331
Gråhakedopping <i>P. griseogenus</i>	144	159	151
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	4	20	33
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	76	178	154
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	127	129	139
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	7	7	15
Ägretthäger <i>Casmerodius albus</i>	-	-	1

Art – datum för räkning	24.4	1.5	8.5
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	3	2	2
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	2	2	2
Småfl sumphöna <i>Porzana pusilla</i>	-	-	-
Sothöna <i>Fulica atra</i>	186	460	460
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	-	-	-
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	6	4	4
M. strandpipare <i>Charadr. dubius</i>	-	4	2
S. strandpipare <i>Charadr. hiaticula</i>	-	-	-
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	268	245	541
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>	-	-	1
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	-	5	16
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	67	119	105
Storspov <i>Numenius. arquata</i>	234	6	7
Småspov <i>Numenius phaeopus</i>	-	-	8
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	-	-	1
Rödbena <i>T. totanus</i>	36	58	80
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	3	5	26
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	6	10	13
Grönbena <i>T. glareola</i>	-	37	191
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	-	15	37
Dammsnäppa <i>Tringa stagnatilis</i>	-	-	-
Fiskmås <i>Larus canus</i>	315	9	2
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	66	32	32
Havstrut <i>L. marinus</i>	9	6	-
Silltrut <i>L. fuscus</i>	4	-	-
Dvärgmås <i>Hydrocoloeus minunus</i>	-	-	8
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	3	54	176
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	-	-	7
Skräntärna <i>Hydroprogne caspia</i>	-	-	1
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	-	-	1
Summa	9089	10435	8489

Figur 3. Skedand fotograferad i samband med simfågelräkning, Fågeludden, april 2021. Foto: Lotta Berg.

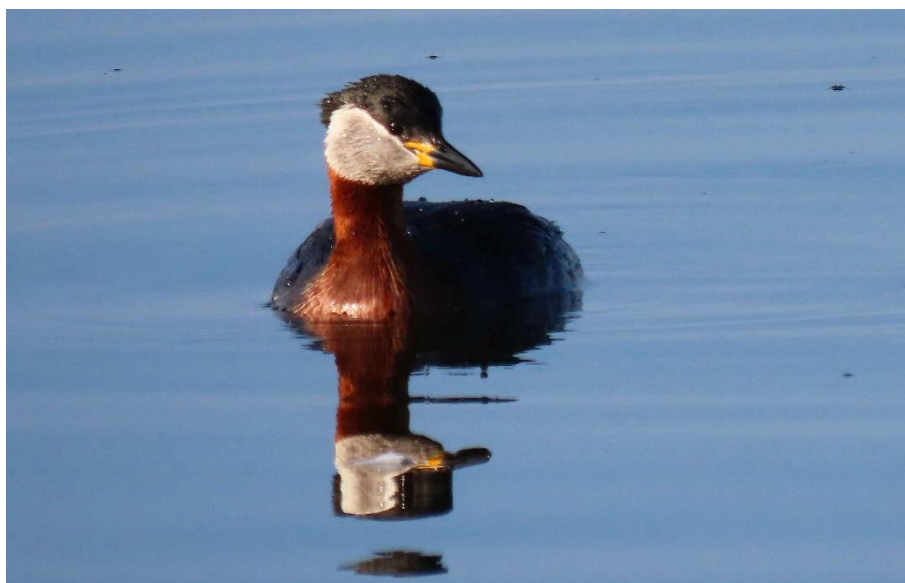
Tabell 2 Sammanställning av resultatet från simfågelräkningarna vid Hornborgasjön hösten 2021.

Art – datum för räkning	14.8	16.9	16.10	13.11
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1933	1995	1787	1697
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	138	28	-	29
Svart svan <i>C. atratus</i>	3	3	-	-
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	5	-
Sädgås <i>A. fabalis</i>	-	2	-	-
Spetsbergsgås <i>A. brachyrhynchus</i>	-	-	-	-
Grågås <i>A. anser</i>	3294	11315	4291	93
Stripgås <i>A. indicus</i>	-	-	-	-
Grågås x Kanadagås <i>A. anser x B. canad.</i>	1	-	-	-
Obst hybridgås <i>Anser sp</i>	-	-	-	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	213	316	85	7
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>	-	-	18	-
Prutgås <i>Branta bernicla</i>	-	-	-	-
Gravand <i>Tadorna Tadorna</i>	-	-	-	-
Änder <i>Anas sp</i>	-	-	-	-
Bläsand <i>Anas penelope</i>	539	8753	2151	425
Snatterand <i>A. strepera</i>	1237	1257	122	51
Kricka <i>A. crecca</i>	7458	7951	2961	302
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	2815	4556	1281	1240
Stjärtand <i>A. acuta</i>	1	756	70	103
Årta <i>Anas querquedula</i>	1	-	-	-
Skedand <i>A. clypeata</i>	103	278	80	40
Rödhuwad dykand <i>Netta rufina</i>	-	1	-	-
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	2493	2542	2481	720
Vigg <i>A. fuligula</i>	793	615	1048	1576
Bergand. <i>A. marila</i>	-	-	2	3
Svärta <i>Melanitta fusca</i>	-	-	-	-
Sjöorre <i>M. nigra</i>	-	-	-	3
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	-	-	-	1
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	187	301	609	860
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	5	15	64	227
Storskrake <i>M. merganser</i>	-	191	240	235
Småskrake <i>M. serrator</i>	-	-	-	4
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	3	-	-	-
Skäggdopping <i>Podiceps critatus</i>	108	151	114	32
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	5	1	1	1
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	-	-	4	-
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	-	-	-	2
Smålom <i>Gavia stellata</i>	-	-	-	-
Storlom <i>Gavia arctica</i>	-	-	-	-
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	320	206	107	3
Ägretthäger <i>Egretta alba</i>	46	89	16	22
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	176	59	25	3
Svart stork <i>Ciconia nigra</i>	-	-	-	-
Sothöna <i>Fulica atra</i>	1809	3016	2390	4413

Art – datum för räkning	14.8	16.9	16.10	13.11
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	-	-	-	-
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	-	-	2	-
Småfl sumphöna <i>Porzana porzana</i>	-	-	-	-
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	27	-	-	-
Större strandpipare <i>Charadr. hiaticula</i>	111	2	-	-
Mindre strandpipare <i>Ch. dubius</i>	3	-	-	-
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>	-	-	-	-
Kustpipare <i>P. squatarola</i>	4	1	3	-
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	1688	1880	466	306
Kärrensäppa <i>Calidris alpina</i>	65	28	1	-
Kustsnäppa <i>C. canutus</i>	3	-	-	-
Spovsnäppa <i>C. ferruginea</i>	7	-	-	-
Mosnäppa <i>C. temminckii</i>	-	-	-	-
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	4	-	-	-
Sandlöpare <i>C. alba</i>	-	-	-	-
Roskarl <i>Arenaria interpres</i>	1	-	-	-
Myrsnäppa <i>C. falcinellus</i>	-	-	-	-
Skärfläcka <i>Recurvirostra avosetta</i>	-	-	-	-
Rödspov <i>Limosa limosa</i>	-	14	-	-
Myrspov <i>Limosa lapponica</i>	-	-	-	-
Storspov <i>Numenius arquata</i>	-	-	-	-
Dubbelbeckasin <i>Gallinago media</i>	-	-	-	-
Enkelbeckasin <i>G. gallinago</i>	58	203	44	16
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	-	-	-	-
Brednäbbadsimsn. <i>Phalaro. fulicarius</i>	-	-	-	-
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	46	66	1	-
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	33	2	-	-
Rödbena <i>T. totanus</i>	11	-	-	-
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	193	5	-	-
Grönbena <i>T. glareola</i>	18	-	-	-
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	4	-	-	-
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	49	-	-	-
Dvärgmåås <i>Hydrocoloeus minutus</i>	-	1	-	-
Skrattmåås <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	130	119	73	-
Fiskmåås <i>L. canus</i>	8	12	13	-
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	29	34	18	230
Havstrut <i>L. marinus</i>	-	-	-	-
Skräntärna <i>Hydroprogne caspia</i>	51	2	-	-
Fisktärna <i>S. hirundo</i>	407	1	-	-
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	6	-	-	-
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	-	1	-	-
Summa	21187	38136	20870	12644

Tabell 3. Här jämförs de högsta registrerade antalen för några våtmarksarter under räkningarna 1991 till 2020 (Se Dokumentet 2004 samt 2019) med resultaten från 2021. Siffran efter antalet anger vilket år detta uppnåddes. * efter antalet anger att det uppnådda antalet 2021 är det högsta någonsin.

Art	Simfågelräkningar 1991-2020		Simfågelräkningar 2021	
	Vår	Höst	Vår	Höst
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1465-15	3190-15	859	1995
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	3220-13	293-15	150	138
Grågås <i>Anser anser</i>	2602-13	10112-15	828	11315*
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	779-18	857-15	182	336
Bläsand <i>Anas penelope</i>	2545-16	22174-18	2690*	8753
Snatterand <i>A. strepera</i>	310-07	3999-15	129	1257
Kricka <i>A. crecca</i>	3850-01	18218-16	2390	7951
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	2080-18	6907-16	555	4556
Stjärtand <i>A. acuta</i>	450-20	989-18	156	756
Årta <i>A. querquedula</i>	88-93	111-94	44	1
Skedand <i>A. clypeata</i>	197-03	1217-19	92	278
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	970-05	10500-06	246	2542
Vigg <i>A. fuligula</i>	5105-09	2596-10	2963	1576
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	3974-18	1471-14	1934	860
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	407-16	722-13	200	277
Storskrake <i>M. merganser</i>	1750-10	1150-09	52	240
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1360-08	833-09	357	151
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	328-11	37-06	159	5
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	39-96	8-06	33	4
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	440-01	560-00	140	320
Sothöna <i>Fulica atra</i>	9600-06	21100-04	797	4413
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	850-03	3372-18	541	1880
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	90-09	5-97	80	1
Storspov <i>Numenius arquata</i>	165-12	20-12	234*	-
Enkelbeckasin <i>G. gallinago</i>	146-20	431-13	145	203

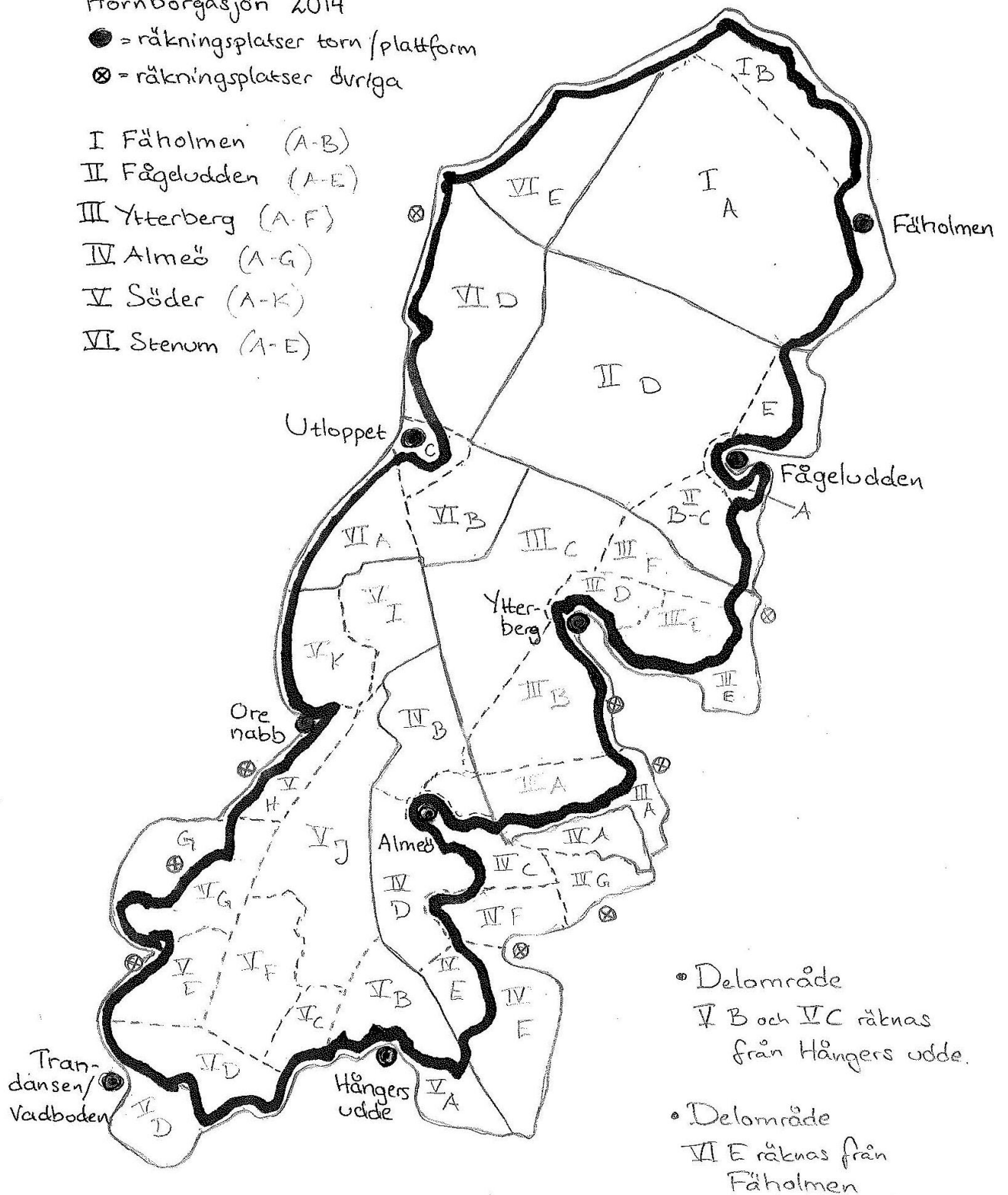

Figur 4. Gråhakedopping vid Fågeludden. Foto: Lotta Berg.

Områdesindelning
Hornborgasjön 2014

- = räkningsplatser torn/plattform
- ⊗ = räkningsplatser övriga

- I Fäholmen (A-B)
- II Fågeludden (A-E)
- III Ytterberg (A-F)
- IV Almeö (A-G)
- V Söder (A-K)
- VI Stenum (A-E)

Figur 5. Karta över Hornborgasjön med de viktigaste punkterna för simfågelräkningarna 2021.

Doppingar i Hornborgasjön 2021

Peder Hedberg Fält

Inledning

Projektet startades upp redan 1981 (Karlsson 1982) men år 1985 övertog Lars-Erik Johansson och Hans-Erik Johansson ansvaret och drev projektet fram till 1999. Från år 2000 övertog jag själv ansvaret som projektledare och har årligen genomfört inventering av häckande doppingar. Under 2000 och 2001 samt 2005 till 2007 räknades samtliga par häckande eller revirhävande doppingar i sjön samt antalet kullar av svarthakedopping och svarthalsad dopping. På grund av tidsbrist åren 2002 till 2004 samt 2008 och framåt har jag koncentrerat mig på att endast följa upp häckande svarthalsad dopping och svarthakedopping samt häckningsframgången för de båda arterna. Gråhakedopping och Skäggdopping har inventerats sporadiskt sedan 2008 och senast en större inventering av gråhakedopping gjordes var 2016 och 2019. Även i år inventerades gråhakedoppingen och förhoppningvis kanske arten kan följas upp årligen eller vartannat år framöver.

Inventeringarna är dels till för att följa upp förändringarna hos de olika arterna av häckande doppingar i samband med sjöns restaurering, men även för att kontrollera beståndens storlek och sammansättning i relation till sjöns ekologiska system, främst sjöns fiskfauna. Numera sker också regelbundna inventeringar av fiskfaunan i sjön av Vattenenheten på Länsstyrelsen. Numer görs dessa provfiske vartannat år och utfördes även i år.

Metodik

Under tiden 15 april och 15 juli har inventeringar efter antalet häckande par hos svarthakedopping och bon av svarthalsad dopping genomförts. Inventering av gråhakedopping har främst ägt rum från 15 april till 15 maj. Inventeringarna har utförts från olika observationsplatser runt sjön så att alla delområden har täckts upp. Indelningen av dessa områden är detsamma som används vid simfågelräkningarna. Boräkning av svarthalsad dopping genomfördes den 20 maj från kanot. Södra delens tätare buskområden har istället fått inventerats från kanot då det ej gått att inventera dessa från land.

Metod för inventeringarna följer i stort de anvisningar som Svensson (1976) angivit för inventering av vattenfåglar. För svarthalsad dopping har häckande par beräknats utifrån antalet bebodda bon vid respektive kolonin. Hos svarthakedopping och gråhakedopping har häckande par angetts då påbörjade eller bebodda bon har observerats eller då par har noterats under större delen av inventeringsperioden inom ett begränsat område av sjön. Observationer av aktuella arter har vid varje besök prickats in på kartor eller på annat sätt noteras för respektive delområde. Observationerna har sedan förts över på artkartor, varefter utvärdering har gjorts.

Resultat

Svarthakedopping

Den första svarthakedoppingen observerades utanför Fågeludden den 22 mars och därefter har den regelbundet observerats i sjön under hela säsongen fram till hösten. Från början mitten av maj till midsommar har mellan 2 och 4 fåglar varit synliga i sjön och främst i området mellan Ytterberg och Fågeludden. Ett par höll till vid Utloppet under en längre tid, men inget bobygge kunde konstateras. Även 3 par sågs tillfälligt i södra sjödelen i början av maj. Däremot fanns inga indicier på att bobygge skulle ägt rum. Annars är det intressant med par som förekommer i södra delen då det finns bättre förutsättningar för bobygge där än i norra delen av sjön.

Svarthalsad dopping

Årets första svarthalsade doppingar dök upp i sjön den 27 mars utanför Fågeludden. I samband med året simfågelräkningar ökade antalet från 22 fåglar i början av april till 55 fåglar den 11 april. Därefter ökade antalet rejält från den 24 april då 76 noterades till den 1 maj då hela 178 individer summerades ihop. Nästan samtliga fåglar höll till söder och väster om Almeö vid de måskolonier som förekommer där. Kanske skulle vi få uppleva ett rekordstort antal häckande svarthalsade 2021? Vid inventering den 20 maj hittades totalt 95 bon fördelat på tre kolonier (figur 1). Den största kolonin om 51 bon låg söder om Almeö där de också häckat under tidigare år. Nya områden var däremot Sätunaviken med 4 bon och Ore nabb med 40 bon. Området kring Ore nabb är intressant då det förekommer två väldigt stora skrattmåskolonier där. Inga sena omläggningar eller andrakullar har hittats 2021.

Häckningsutfallet var något bättre jämfört med de senaste åren. Sammanlagt hittades 45 olika kullar. Flertalet av kullarna fanns i södra delen av sjön, men även kring Ore nabb, Utloppet och utanför Fågeludden registrerades kullar.

Gråhakedopping

Totalt förekom 85 par i sjön under häckningstid från Kärrtorp i norr till Dagsnäs i söder. Större koncentrationer av par förekom i områden med tätare vegetation såsom kvarvarande buskområden och uppflytande bottnar i södra delen av sjön. Bristen på lämpliga miljöer märks tydligt hos arten då de emellanåt bygger i öppna miljöer och utan skydd från omgivande högre växtlighet. Några räkningar av antalet kullar har ej gjorts men indicier från slumpvisa kontroller tyder på att få ungar produceras.

Tabell 1. Antalet häckande par av svarthalsad dopping i Hornborgasjön 2021.

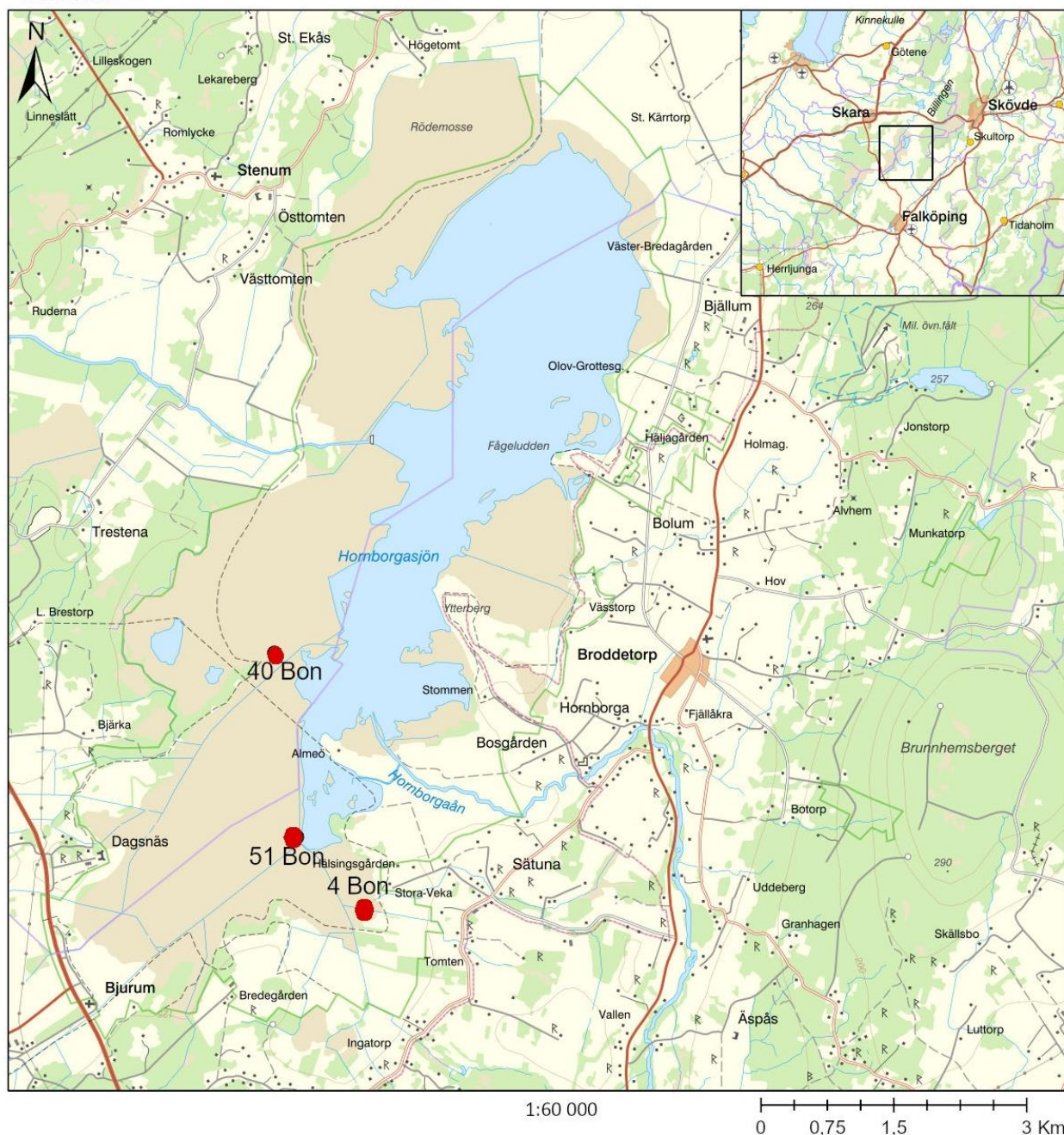
Svarthakedopping	0
Svarthalsad dopping	95
Gråhakedopping	85

Referenser

Karlsson, T. 1982. Doppingar. I: *Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981*. sid 52-60. *Hornborga-dokument nr 2. Statens naturvårdsverk och Länsstyrelsen i Skaraborgs län*.

Svensson, S. 1976. Inventering av vattenfåglar. Stencil. Lunds universitet.

Svarthalsad dopping Hornborgasjön 2021

Figur 1. Antalet bon och kolonier av svarthalsad dopping i Hornborgasjön 2021.

Rastande tranor vid Hornborgasjön 2021

Bertil Johansson & Rolf Edvardsson

Inledning

Redan 1966 genomfördes de första organiserade försöken att räkna antalet rastande tranor under våren. Fåglarna räknades när de under gryningen lämnade övernattningsplatserna i södra sjöområdet för att proviantera i området kring Stora Bjurum och Dagsnäs. Under åren 1967–1982 ansvarade Skövde fågelklubb för räkningarna. Sedan 1983 utförs räkningarna av Hornborgasjöns fältstation. Numera räknas tranorna när de lämnar födosöksområdena och flyger till övernattningsplatserna under kvällen. Årets räkningar var de 56:e i ordningen.

Hornborgasjön var tidigare starkt igenvuxen med vass, men när stora områden rensades på vegetation under 1969–1970 öppnades ytor med grunt vatten i sjöns norra del. Tranorna fann dessa som lämpliga övernattningsplatser och antalet höstrastande tranor ökade från år till år (Swanberg 1993). Det uppskattades att det rastade 100 tranor år 1972. Sedan dess har antalet ökat till över 15 000 tranor i hela sjöområdet. Höstens räkningar var de 50:e i ordningen.

Rastande tranor under våren

Den 20 februari sågs årets första trana i södra delen av Hornborgasjön. Därefter fylldes tranantalet på fram till den 10 mars då de dagliga räkningarna påbörjades. Flera av de tranor som anlände under denna period var troligen tranor som häckar i Hornborgasjön.

Den 10 mars när räkningarna påbörjades rastade 665 tranor i södra sjöområdet.

Vårens mediandatum inträffade den 3 april, det vill säga det datum när 50 procent av antalet trandagar (284 259) uppnåtts. Med antal trandagar avses summan av de dagliga antalen rastande tranor. Det är tre dagar senare än medelvärdet för de fem senaste åren.

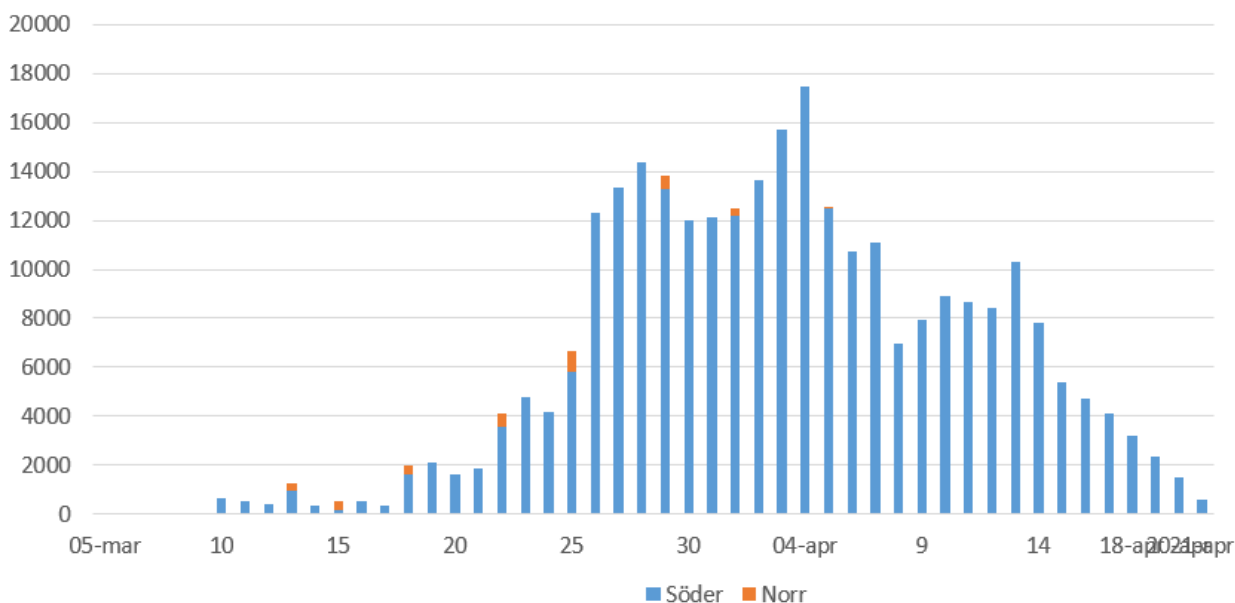
Den 4 april fanns 17 480 tranor vid Vadboden, vilket blev vårens högsta antal. Därefter minskade antalet succesivt. Vid räkningen 21 april fanns endast 600 kvar i södra sjöområdet. Många av dessa tranor blev kvar och stannade över sommaren vid Hornborgasjön. Se figur 1 och tabell 1 och 2.

Tabell 1. Rastande traor vid södra delen av Hornborgasjön 2016–2021.

År	Median-datum	Period	Högsta antal	Datum	Antal trandagar
2016	1.4	9.3 - 22.4	19 400	30.3	359 000
2017	31.3	11.3 - 23.4	19 700	31.3	355 200
2018	31.3	22.3 - 22.4	24 500	8.4	270 790
2019	2.4	12.3 - 18.4	27 300	3.4	473 366
2020	2.4	9.3 - 20,4	19 200	2.4	303 971
<i>Medelvärde</i>	<i>31.3</i>	<i>9.3 - 23.4</i>	<i>22 020</i>	31.3	352 465
2021	3.4	10.3 - 21.4	17 480	4.4	284 259

Högsta antal i norra sjöområdet inträffade den 25 mars då 880 ex. inräknades när de flög till nattplats. De tranor som övernattar i norra delen av Hornborgasjön söker sig till andra födosöksplatser nordväst och norr om sjön. Det finns inget som tyder på att de blandar sig med tranorna i södra sjöområdet. Antalet är också förhållandevis litet.

Vårrastande tranor Hornborgasjön 2021

Figur 1. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2021. Blå staplar är antal tranor i södra sjöområdet och orangefärgade staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 4 april (17 480) och i norra sjöområdet den 25 mars (880). I hela sjöområdet fanns mer än 17 400 tranor den 4 april. Mediandatum i södra sjöområdet var den 3 april. Antal för dagar med uteblivna räkningar har beräknats (extrapolerats) utifrån närliggande dagar.

Utfodringen vid Vadboden (Trandansen)

En anledning till att tranorna samlas kring Vadboden vid sjöns södra del är naturligtvis den utfodring som utförs av Länsstyrelsen Västra Götalands Län. Tillgången på föda, korn, är riklig och det lockar också många andra fåglar till området, framför allt sångsvanar, grågäss, kanadagäss, bläsänder, krickor och gräsänder. Under våren 2021 spreds totalt 115 000 kg korn över området.

Undersökningar under vårsträcket i Rügen-Bock-Kirr, Tyskland, har visat att tranorna äter ungefär 300 gram vete (sädeskorn) per individ och dag (Nowald 1999). Det är högst troligt att det dagliga födointaget vid Hornborgasjön ligger på samma nivå, det vill sägs 300 gram korn (sädeskorn) per individ och dag. Skillnaden mellan sädesslagen vete, korn och majs bedöms vara liten i detta sammanhang. Detta betyder att tranorna konsumerade ungefär 84 300 kg korn (300 g x 280 918 trandagar) eller 73 % av 115 000 kg. Resterande kvantitet, 30 700 kg (27 %) korn och majs blev således mat åt svanar, gäss och änder.

Rastande tranor under hösten

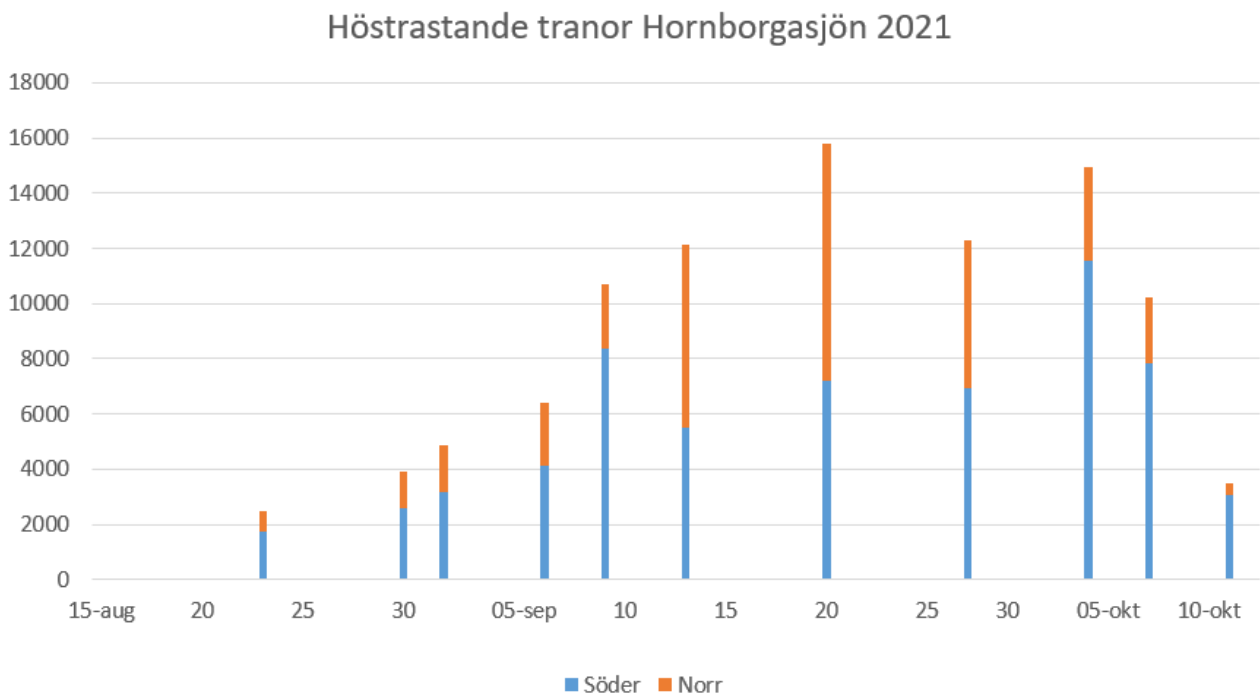
Tidigare år har de tranor som övernattar i södra delen räknats från fågeltornet på Hångers udde. Under 2017 flyttades räkningsplatsen till strandvallen sydväst om Hälsningsgården. Platsen har den fördelen att den är lättare att komma till. Kontroller tidigare år har också visat att det är minst lika bra att räkna tranorna från denna plats. Det finns därför inga skillnader i resultaten mellan de olika platserna.

Till skillnad från vårens dagliga räkningar bevakas höstens tranor två gånger per vecka.

Höstrastande tranor börjar anlända i mitten av augusti månad. Antalet ökar långsamt för att kulminera vid avflyttningen i slutet av september till början av oktober. Vid lämpligt väder kan så gott som samtliga tranor lämna sjöområdet under en enda förmiddag. Tranorna övernattar på flera platser i norra och södra sjöområdet.

De tranor som övernattar i södra sjöområdet provianterar under dagtid i området från öster till väster om Hornborgasjön, ofta på ett flygavstånd upp till flera mil. Högsta antal i södra delen var den 4 oktober då 11 550 tranor inräknades när de flög till nattplats.

Tranor från norra sjöområdet ses under dagtid nordväst och norr om Hornborgasjön. Många av tranorna har lång flygväg till sjön och anländer ofta i stora flockar sent under kvällen. Högsta antal i norra delen var den 20 september, då 8590 tranor inräknades. Se figur 2 och tabell 3.

Figur 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2021. Blå staplar är antal tranor i södra sjöområdet och orangefärgade staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 4 oktober (11 550) och i norra sjöområdet den 20 september (8 590). I hela sjöområdet fanns som mest 15 770 tranor den 20 september.

Tabell 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2021. Antal i söder har räknats från Dagsnäs och antalet i norr från Fäholmen när de flugit till nattplats.

Dag	Söder	Norr	Summa
10-mar	665		665
11-mar	543		543
12-mar	422		422
13-mar	925	340	1265
14-mar	320		320
15-mar	189	340	529
16-mar	522		522
17-mar	317		317
18-mar	1600	400	2000
19-mar	2080		2080
20-mar	1625		1625
21-mar	1869		1869
22-mar	3550	530	4080
23-mar	4770		4770
24-mar	4190		4190
25-mar	5800	880	6680
26-mar	12 300		12 300
27-mar	13 325		13 325
28-mar	14 350		14 350
29-mar	13 280	550	13 830
30-mar	12 000		12 000
31-mar	12 100		12 100
01-apr	12 200	290	12 490
02-apr	13 630		13 630
03-apr	15 700		15 700
04-apr	17 480		17 480
05-apr	12 470	11	12 481
06-apr	10 740		10 740
07-apr	11 100		11 100
08-apr	6960		6960
09-apr	7930		7930
10-apr	8900		8900
11-apr	8665		8665
12-apr	8430		8430
13-apr	10 300		10 300
14-apr	7835		7835
15-apr	5370		5370
16-apr	4735		4735
17-apr	4100		4100
18-apr	3220		3220
19-apr	2340		2340
20-apr	1470		1470
21-apr	600		600

Tabell 3. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2021. Antal i söder har räknats från Hälsingsgården och antalet i norr från Fäholmen när de flugit till nattplats.

Dag	Söder	Norr	Totalt
23-aug	1720	760	2480
26-aug			
30-aug	2580	1320	3900
02-sep	3150	1720	4870
06-sep	4140	2270	6410
09-sep	8350	2350	10 700
13-sep	5530	6590	12 120
16-sep			
20-sep	7180	8590	15 770
23-sep			
27-sep	6940	5350	12 290
30-sep			
04-okt	11 550	3390	14 940
07-okt	7860	2360	10 220
01-okt	3040	475	3515
04-okt	2	0	2

Sammanfattning

Den 20 februari sågs årets första trana i södra delen av Hornborgasjön. Den 10 mars rastade 665 tranor i södra sjöområdet. Under våren sågs som mest 17 480 tranor vid Vadboden (4 april) och 880 i norr (25 mars). I hela sjöområdet fanns mer än 17 400 tranor den 4 april. Mediantdatum för tranorna i södra delen var den 3 april (31 mars för åren 2016–2020) och antalet trandagar 284 259 (352 465 för 2016–2020). Antal för dagar med uteblivna räkningar har beräknats (extrapolerats) utifrån närliggande dagar. Beräkningar visar att tranor som rastade vid Vadboden under våren åt ungefär 115 000 kg korn. Under hösten sågs som mest 10 700 tranor den 9 september.

Tack

Tranräkningarna har inte varit möjliga att genomföra utan ett stort ideellt lagarbete. Totalt har 21 personer deltagit i verksamheten; Åke Abrahamsson, Evert Arnoldsson, Rolf Edvardsson, Claes Falck, Lillemor Falck, Markus Gällerspång, Magnus Hallqvist, Kent-Ove Hvass, Bertil Johansson, Britt-Marie Johansson, Tore Johansson, Kerstin Jägmarker, Sören Jägmarker, Anki Järnstedt, Anita Ljungström, Janne Pettersson, Erik Tornberger, Edvin Klein, Bo Monsén, Siv Monsén och Susanne Wieland. Vi ses nästa år igen då vi kör räkningarna som vanligt.

Referenser

- Swanberg, P.O. 1993. Hur Hornborgasjöns rastplats för tranor utvecklades. *Tranan*, sid. 127 - 134. Skara.
- Nowald, G. 1999. Nahrungsbedarf rastender Kraniche Grus grus während der Frühjahrsrast. In: Prange, H. et al. (eds): *Proc. 3rd European Crane Workshop*. Pp. 115–122. Halle.

Grågåsen vid Hornborgasjön 2021

Christopher Magnusson

Under 2021 gjordes ingen räkning av antalet häckande grågäss. Däremot räknades liksom under tidigare år samtliga grågäss vid månadsskiftet maj-juni månad. Då är de som flest när de gäss som ska rugga i Hornborgasjön anlant.

Ruggande grågäss

Efter Hornborgasjöns restaurering började flera tusen grågäss plötsligt att anlända till området för att rugga. Detta var grågäss som inte tillhörde den population som häckade i sjöområdet. Den direkta orsaken till detta uppträdande känner vi inte till, men det är uppenbart att sjön blev attraktiv som ruggningsplats med gott om föda och skyddade områden.

Grågåsen genomför en komplett ruggning varje år och byter då alla vingpennor. Detta sker under juni till början av juli månad. Fåglar som inte häckar ruggar tidigare än de som häckar. De häckande fåglarna har återfått sin flygförmåga när ungarna kan flyga. De äldre fåglarna är oförmögna att flyga under ungefär en månads tid. Ungfåglarna genomför sin ruggning av kropps fjädrarna under hösten (Cramp & Simmons 1977). Dessa ruggande grågäss anländer inom loppet av några veckor, från mitten av maj månad. Många lämnar Hornborgasjön efter det att ruggningen är avslutad i juli månad. Under den period som ligger före och efter ruggningen födosöker de ofta under en kort period på bland annat betesvallar.

Under 2003 räknades antalet grågäss i hela sjöområdet till 9 600 den 3 juli, under 2004 till 8 900 den 21 maj och under 2005 till 8 300 den 25 maj. Räkningar följande år, 2006–2008 visade på en stabil nivå på 8 000 grågäss. Tyvärr gjordes inga räkningar under åren 2009–2011. En allmän uppfattning om att antalet ruggande grågäss ökat var anledningen till vi återupptog räkningarna år 2012. Resultatet visade att 18 000 grågäss fanns i sjöområdet i månadsskiftet maj-juni månad. Åren därefter ökade antalet till som flest 28 000 grågäss under 2015.

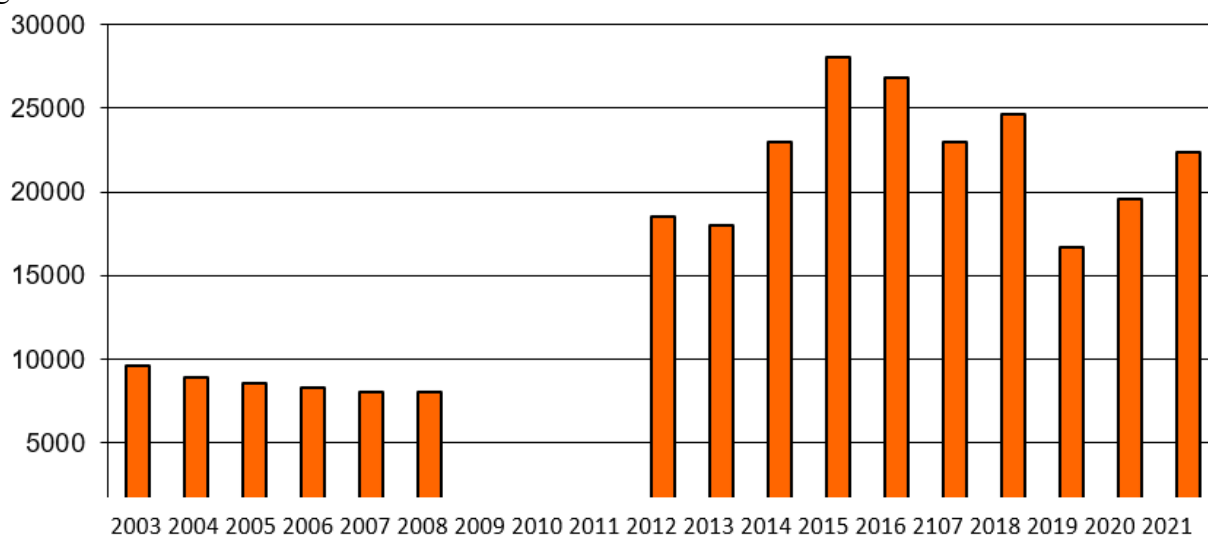
När räkningarna påbörjades 2003 stod vegetationen tät, av framför allt videbuskar, i många områden. De ruggande gässen var ofta svåra att se varför räkningarna var mycket tidsödande. Idag, drygt 15 år senare, är vegetationen i sjön mycket gles och gässen är betydligt enklare att räkna. Det betyder att osäkerheten i räkningarna inte bedöms vara större än tidigare år, trots det stora antalet fåglar.

Grågässen räknas när de inte kan flyga; när de betar på strandvallar eller söker föda i sjöområdet. Räkningen utförs numera under en dag. Det har visat sig att gässen inte är speciellt rörliga och födosöker ofta på samma områden. Detta har bekräftats genom avläsning av grågäss som märkts med numrerade halsringar. Grågåsen blir könsmogen vid två, vanligtvis tre års ålder, varför det finns grågäss som inte häckar i Hornborgasjön på plats även innan det stora antalet ruggande grågäss anländer. Räkningar under 2004–2006 visade att antalet icke-häckande gäss utgör ungefär två tredjedelar av samtliga grågäss i slutet av april månad.

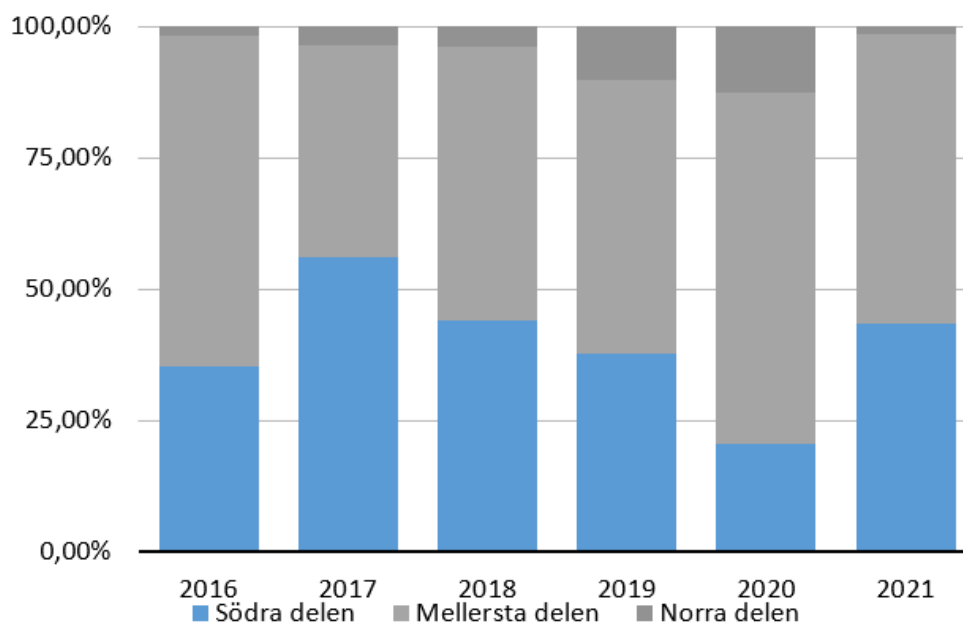
Den 6 juni räknades alla grågäss i Hornborgasjön. Resultatet blev 22 390 gäss, 2 850 fler än

föregående år (se figur 1). Av dessa bedöms 900 grågäss tillhöra den häckande (300) och den icke-häckande populationen (600). Det innebär att 21 490 grågäss kom till Hornborgasjön för att rugga i sjöområdet. Antalet grågäss har efter bottennoteringen 2019 med 16 705 återigen ökat för att närma sig antalet gäss som sågs i sjön i slutet av 2010-talet. Det ska således bli spännande att följa utvecklingen framöver. En annan observation från året är att andelen grågäss som håller till i norra delen återigen är liten och att den södra delen har tagit en större andel än senaste åren (se figur 2). Vid räkningen fanns 340 ex. i norra delen (N om Fågeludden), 12 300 ex. i mellersta (Fågeludden – Almeö) och 9 750 ex. i södra delen (S om Almeö) av Hornborgasjön.

Figur 1

Figur 1. Högsta antal grågäss *Anser anser* i Hornborgasjön i slutet av maj till början av juni månad 2003–2021. I antalen ingår både häckande och icke-häckande grågäss samt de fåglar som ankommer i slutet av maj månad för att rugga i sjöområdet.

Figur 2. Den procentuella fördelningen av gäss i norra (norr om Fågeludden), mellersta (Fågeludden - Almeö) och södra (söder om Almeö) delen av sjön. Perioden går från 2016–2021.

Sammanfattning

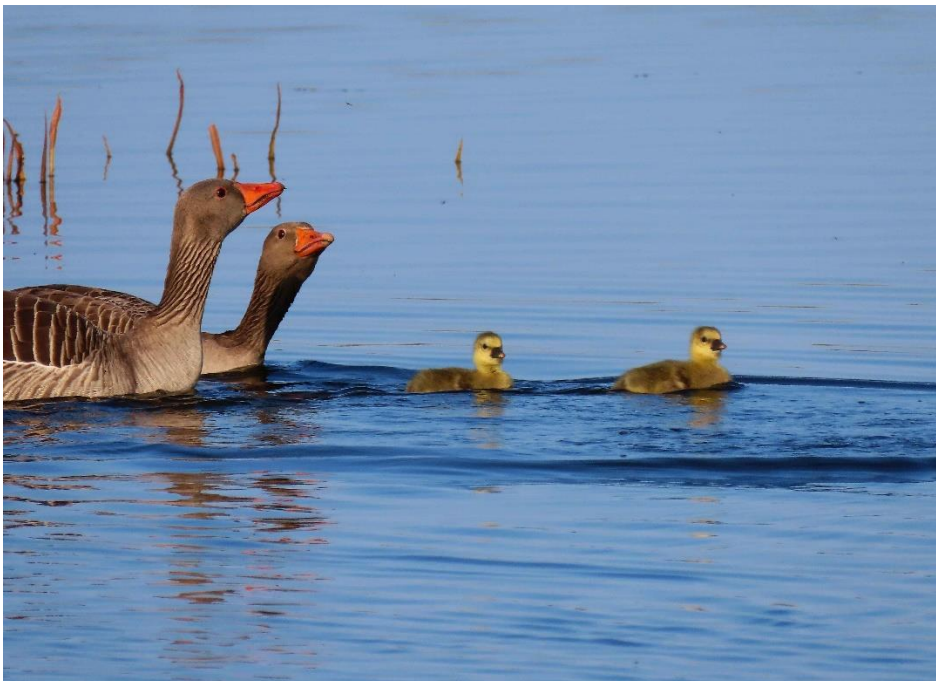
Räkningar av grågåsens förekomst i Hornborgasjön 2021 visar att det som mest fanns 22 390 grågäss under början av juni månad. Av dessa beräknas att 21 490 anlände för att rugga.

Referenser

Cramp, S. & Simmons, KEL. 1977. Handbook of the world of Europe, the Middle East and North Africa: The Birds of Western Palearctic. Vol 1: Ostrich-Ducks, pp. 420-421. Oxford University Press. Great Britain.

Figur 3. Flera par grågäss häckar vid Lagunsjön, Fågeludden, maj 2021. Foto: Lotta Berg.

Figur 4. Ett grågåspar med ungar, Fågeludden, maj 2021. Foto: Lotta Berg.

Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2021

Åke Abrahamsson, Helge Sundén & Enar Höglund

Projektet är beskrivet många gånger tidigare men kortfattat är det ett holkprojekt för tornfalk som nu har snart 30 år på nacken. Vi besöker alla holkar i ett tidigt skede för att konstatera påbörjade häckningar, fastställa storleken hos så många äggkullar som möjligt och dessutom är målet att senare ringmärka så många ungar som möjligt.

Resultatet 2021

Resultatet framgår av tabellerna nedan. Antal ungar och medelkull beräknas på genomförda häckningar. Detta kan förstås diskuteras, alternativet är att räkna med måttet påbörjade häckningar men här ingår även bolägen som vi inte kunnat besöka. Vi vill kunna jämföra mellan åren och därvid har vi sett att vi kan komma fram bäst på detta vis. Det förhållandevis låga antalet ungar beror på att vi fick en del förluster, samt att vi inte kunde slutföra ringmärkningen på grund av ett tilltagande skadeläge hos teamet. Vi har tre egentliga förluster av hela kullen 2021. I två fall känner vi inte orsaken, i det tredje avbröts häckningen på grund av grävarbeten i omedelbar närhet. Vi hade inte heller möjligheten att komma upp i några stolpar.

Tabell 1. Häckningsresultat tornfalk 1995 – 2020 (medeltal).

Medelantal holkar	Medelantal påbörjade häckningar	Medelantal genomförda häckningar	Medelantal Ungar/år	Medelkull
40	16,3	13,8	61,6	4,5

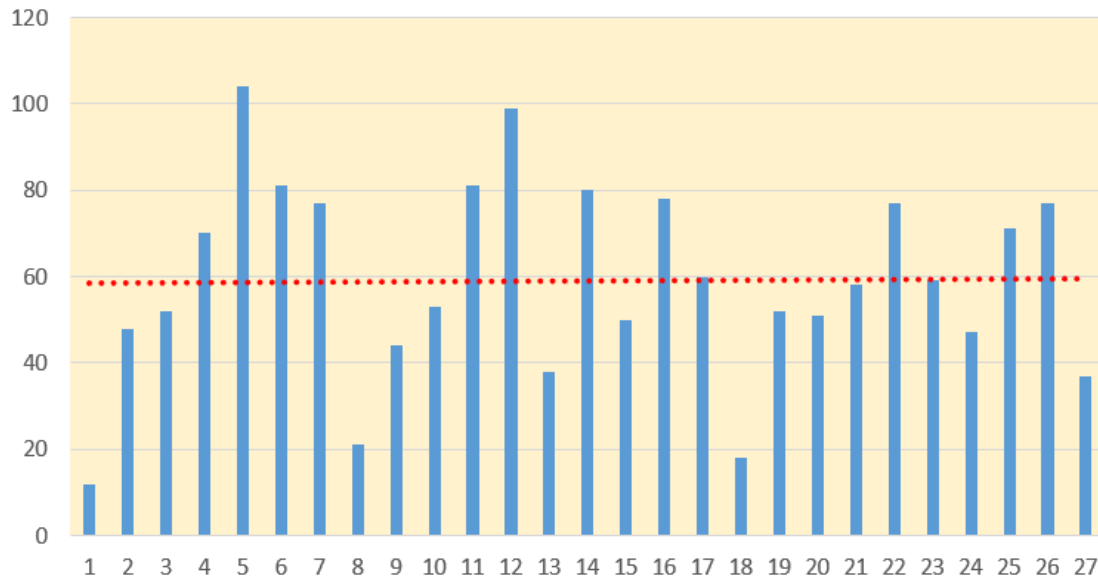
Antalet påbörjade häckningar under perioden 1995 – 2020 är 424. Antal genomförda häckningar under samma period är 359. Det totala antalet ungar är 1602.

Tabell 2. Häckningsresultat tornfalk 2021

Antal holkar 2021	Påbörjade häckningar 2021	Genomförda häckningar 2021	Antal ungar	Medelkull ungar 2021	Genomsnitt äggkullar 2021
40	16	8	37	4,6	4,8

”Påbörjade häckningar” är samtliga holkar där häckning inletts. ”Genomförda häckningar” är häckningar där ungarna har ringmärkts. Skillnaden mellan genomsnitt äggkull och medelkull ungar är väldigt liten men underlaget är för litet för att anses säkerställd.

Ringmärkta ungar inom tormfalkprojektet vid Hornborgasjön 1995 - 2021

Figur 1. Antal ringmärkta tornfalksungar vid Hornborgasjön 1995–2021

Den stora variationen mellan åren är förväntad när det handlar om en gnagarpredator som följer smågnagarnas cykler. Skillnaden mellan högsta och lägsta värde var tydligt större i undersökningens början än i den senare delen av orsaker som vi inte känner. Över tid kan man inte se någon förändring av beståndets storlek.

Figur 2. Tornfalkkull någonstans på Falbygden. Holken är uppsatt av markägaren, vilket är ett idealförhållande och en tanke som vi hade från början; att holkar sätts upp på ladugårdar och stolpar i grannskapet utan vår medverkan. Foto: Torleif Halvorsen.

Svanarna i Hornborgasjön 2021

Åke Abrahamsson & Manne Rytman

Årets inventering genomfördes på samma vis som tidigare. Metoden är beräkning från flygplan och tar ungefär en timma att genomföra. Sångsvanens är en sparsam häckfågel vid sjön, geografiskt stabil och antalet häckningar har aldrig överstigit ensiffriga tal.

Knölsvanen

Inventeringen genomfördes under maj månad och resulterade i 55 bon vilket är ett tiotal fler än 2020. Detta är dock fortfarande ett mycket lågt antal jämfört med ett tiotal år tillbaka. I söder är den totala dominansen bruten och häckningarna fördelar sig mer jämt över hela sjöområdet. Under senvintern och våren var vattenståndet högt vilket innebar att det alltmer utglesade risbältet i söder blev ännu tunnare. Många av de småöar och holmar utanför risbältet som svanarna vill använda låg under vatten en bra bit in i häckningssäsongen. Resultatet är vägt och kompletterat med kontroller från marknivån med användning av de punkter som brukats under tidigare år

Figur 1. Rastande knölsvanar utanför Rödemosse, november 2021. Foto: Lotta Berg.

Reproduktionen

Våra 55 par fick ut 30 kullar vilket innebär att 55 procent av de häckande paren fick ungar på vingarna. Detta innebär att 2021 framstår som ett av de bästa åren under undersökningsperioden. Medelkullen var 2,4 vilket har varit i stort sett konstant genom åren.

Tabell 1. Antalet bon och ungar av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 2001 – 2021

År	Antal bon	Antal kullar	Medelkull*	Andel av de häckande paren som fick ut ungar
2001	79	-	-	-
2002	117	57	-	49
2003	144	-	-	-
2004	197	46	-	23
2005	160	36	-	23
2006	163	36	-	22
2007	181	45	2,7	25
2008	196	23	2,2	12
2009	219	81	2,8	37
2010	171	26	2,5	15
2011	201	67	2,5	33
2012	223	26	2,8	7
2013	214	22	2,2	10
2014	163	34	2,3	21
2015	164	53	2,8	32
2016	166	19	2,3	11
2017	97	10	1,8	10
2018	73	10	2,3	14
2019	80	39	2,8	49
2020	44	8	2,5	18
2021	55	30	2,4	55

*Medelkullen är i detta fall beräknad på antalet ungar/kullar vid simfågelräkningen i augusti, för flera av de tidigare åren saknas uppgifter om ungar i dokumenten.

Sångsvanen

Två områden innehåller häckande sångsvanar, det ena är nära Hångers udde och det andra är i området Korpaboviken och Orebackar. Så har det varit under många år. Detta år, 2021, påbörjades tre häckningar, en vid Hångers udde och vidare en vid Ore Backar, nära Pukeström. Dessutom ytterligare en i Korpaboviken. Både häckningen vid Ore Backar och i Korpaboviken resulterade i ungar. Vad som hände med häckningen vid Hångers udde är inte känt. Från simfågelräkningen i augusti finns en kull med fyra ungar noterad från dessa områden.

Sammanfattning

Antalet häckande par hos Hornborgasjöns knölsvanar 2022 ligger fortfarande på en låg nivå jämfört med genomsnittet för 2000-talet. Genomsnittet 2001 – 2021 är 148 häckningar – år. Vi kan se att de 55 häckningarna fördelar sig ganska jämt över sjöområdet vilket innebär att den totala övervikten för risområdet i söder är bruten. Sjuttio ungar blev resultatet vilket innebär att fler än femtio procent av paren fick ut ungar. Medelkullen är stabil runt 2,4 ungar per kull, en siffra som endast förskjutits någon tiondel upp eller ner genom åren.

De häckande skrattmåsar i Hornborgasjön 2021

Åke Abrahamsson

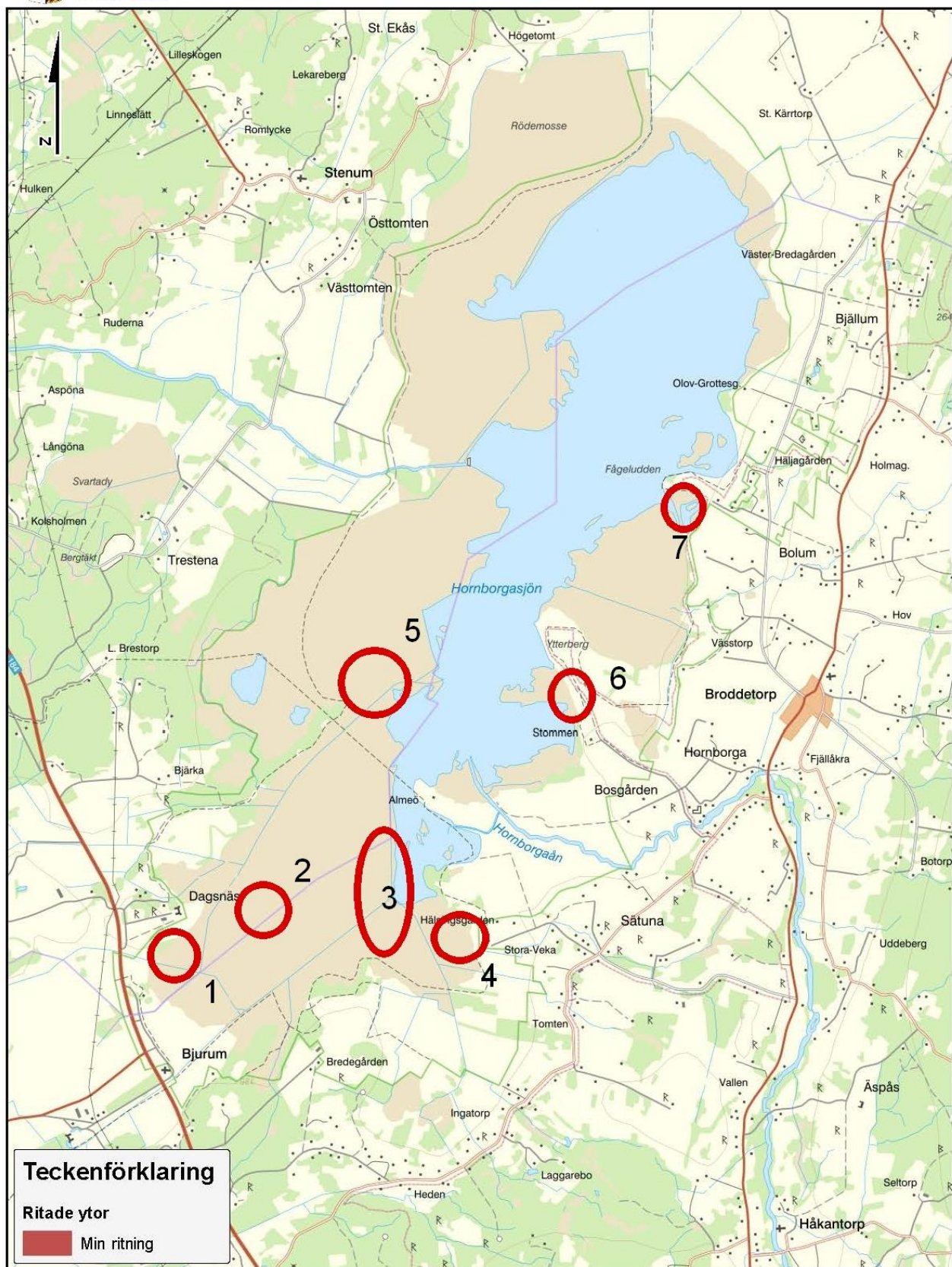
Hornborgasjöns skrattmåsar mår bra, den enda begränsningen är tillgången på boplatser. Efter ett ganska magert 2020 var skrattmåsarerna åter tillbaka på en högre nivå. De stora kolonierna återfinns på samma plats år efter år men då och då uppstår smärre kolonibildningar i sydligaste delen av sjön samt i anslutning till den forna blindkanalen. Liksom under de senare åren har antalet beräknats genom talrika observationer av uppflog och matning. Det är viktigt att måna om skrattmåsarerna i Hornborgasjön eftersom kolonierna utgör barnkammare för många arter änder och doppingar som får skydd av måsarnas förmåga att hålla fiender borta.

Häckningarna

Blockholmarna norr om Ora nabbe har traditionellt innehållit ungefär 2000 par och detta antal nåddes åter 2021. Holmarna är utsatta för kraftig slypåväxt som måste bort med årliga röjningar om antalet bon skall ligga på denna nivå. Övriga häckningar fanns i huvudsak i området söder om Almeö. Dels på ”flytöar”, dels i anslutning till forna Bjurumskanalen. En koloni fanns längts in i Södra Sätunaviken, tre kolonier fanns sydväst ut från Rönäs udde, av vilka den sydligaste ligger i anslutning till den gamla Bjurumskanalen. En femte koloni fanns sydväst om Almeö, alldeles i nordkanten på riset. I anslutning till denna höll även dvärgmåsar och svarttärnor till. Hur många skrattmåsar som häckade där är svårt att säga; skattning säger ett hundratal par. Dessutom finns enstaka par på någon tuva eller uppslag, i synnerhet om vattenståndet är lågt. Det var det inte våren 2021. Vattenståndet är en begränsande faktor även i de stora kolonierna. Ett högt vårvatten innebär att flytöarna krymper. Området söder om Almeö beräknades till 2500 par. I Vässtorpsviken fanns 16 par och i Lagunsjön 431. Dessutom fanns ett femtiotal bon alldeles utanför Trandansen. Sammanlagt beräknas drygt femtusen par ha häckat i Hornborgasjön 2021. Det fåtal skrattmåsar som kan finnas inom andra delar av sjöområdet är närmast försumbart i sammanhanget.

Sammanfattning

Hornborgasjöns skrattmåsar reder sig, trots tillfälliga nedgångar, väl. De möjliga häckplatser som finns är annekterade och antalet häckande par är stabilt sett över en längre tidsperiod. En riktig boräkning bör genomföras inom de närmaste åren. Tillkomsten av sedan länge efterfrågade häckningsöar under hösten 2020 var ett viktigt tillskott för sjöns måsfåglar och tärnor. Dock inte för skrattmåsarerna ännu så länge, eftersom de måste ha någon form av vegetation för sin häckning. Av denna inledning fungerar inte öarna nordost om utloppet heller. Vi gläds oss åt att de flesta häckningsöarna har kunnat röjas från sly de senaste vintrarna och avslutningsvis måste detta återigen understrykas; skrattmåskoloniernas betydelse som häckningsmiljö för allehanda änder och doppingar kan inte överskattas.

Figur 1. Områden med större antal skattmåshäckningar i Hornborgasjön 2021. 1) Trandansen; 2) Nordkanten på riset; 3) I anslutning till forna Bjurumskanalen; 4) Södra Sätunaviken; 5) Blockholmarna; 6) Hornborgaviken; 7) Lagunsjön, Fågeludden.

Häckande fisktärnor i Hornborgasjön 2021

Christopher Magnusson

Paddling efter fisktärnebon genomfördes den 5 juni, en dag med lätt vind och växlande molnighet. Kompletterande räkning från land genomfördes dagen därpå, och information har också insamlats från Artportalen.

Totalt hittades 177 häckande par av fisktärna, vilket är en normal eller något låg siffra för sjön. Vattenståndet under försommaren var mycket högt, vilket kan förklara det något lägre antalet.

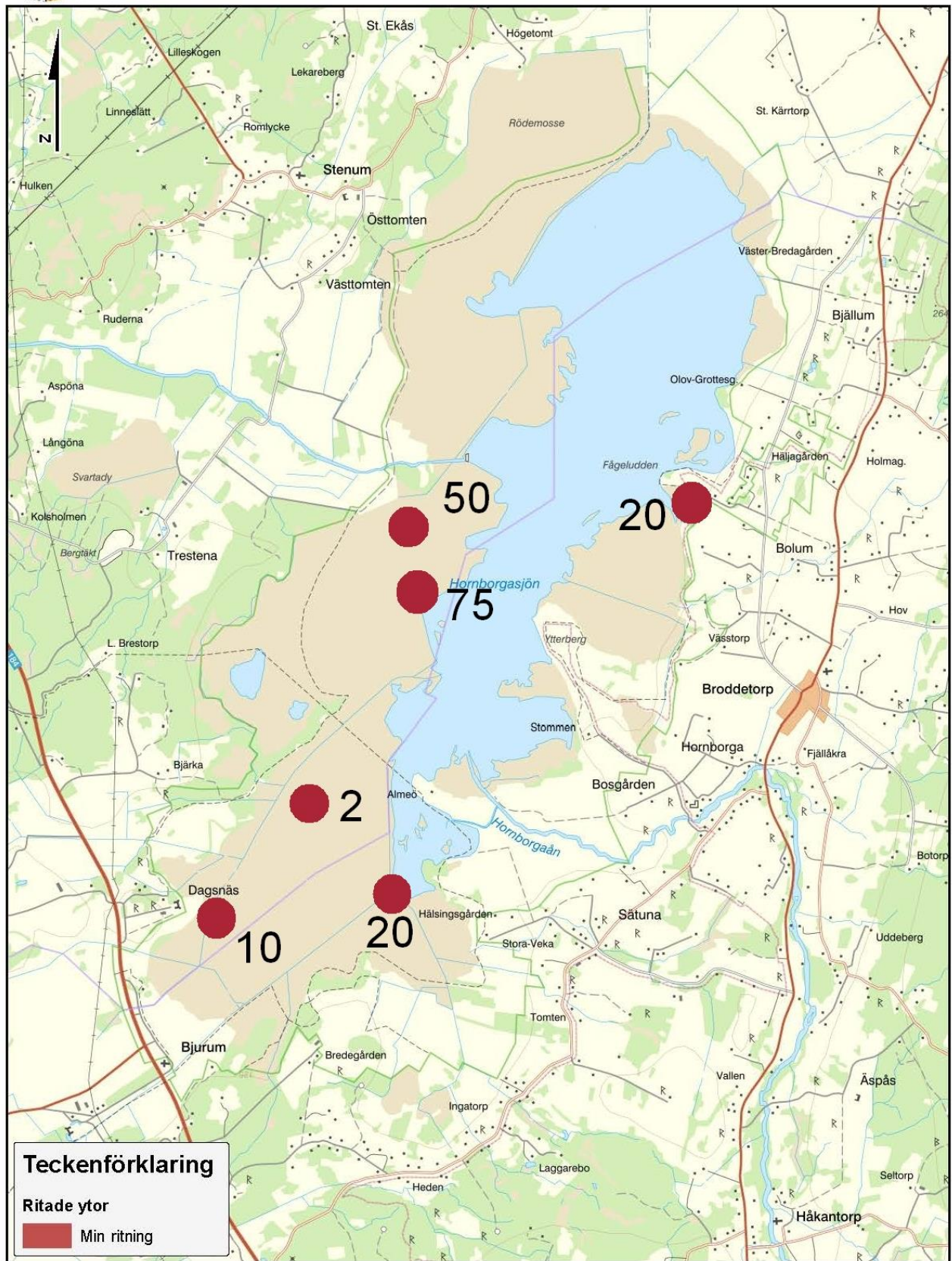
Även om en del solitärhäckningar förekommer, främst i de sydligaste delarna av sjön, återfinns de flesta fisktärnehäckningarna samlade i större kolonier. De största kolonierna låg i år i området vid och söder om Utloppet (50 respektive 75 par) där nya öar har skapats för bland annat fisktärnor.

Tabell 1. Antal bon av fisktärna i Hornborgasjön 2021

Fisktärna	177
-----------	-----

Figur 1. Fisktärnor vid Fågeludden, maj 2021. Foto: Lotta Berg.

Figur 1. Områden med häckande fisktärna i Hornborgasjön 2021.

Häckande svarttärnor och dvärgmåsar i Hornborgasjön 2021

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet bon av måsar och tärnor har inventerats mer eller mindre årligen sedan starten 1981 (Karlsson 1984). Projektet övergick därefter som faunistisk insamling i mitten av 1980-talet, vilket innebar att personalen vid fältstationen besökte vissa områden i sjön regelbundet och noterade häckande fågelarter. Sedan höjningen av sjöns vattenstånd slutfördes 1995 är målsättningen att årligen kartera och räkna antalet häckande måsar och tärnor i sjön i separata projekt.

I år har jag inventerat svarttärna och dvärgmåsa samt lokaliserat var de förekommer i sjön. Även häckningsframgången för de bägge arterna har studerats.

Metod

Antalet bon/par av häckande svarttärnor och dvärgmåsa räknades i år från kanot, men de år då kolonierna ligger närmare land väljs fågeltorn eller andra naturliga observationsplatser utmed sjön. Observationsplatser från land väljs i första hand där man har möjlighet att se samtliga bon eller par i respektive koloni. Räkning från kanot välj då inga andra observationsplatser förekommer från land. För svarttärnan har vissa år antalet häckande par beräknats i respektive koloni utifrån antalet observerade och varnande vuxna fåglar.

Eftersom bona av svarttärna och dvärgmåsa i år legat svårtillgängligt och svåra att upptäcka på grund av hög vegetation, så har istället totala antalet fåglar räknats igenom för att beräkna den häckande populationen. Totala antalet fåglar har räknats igenom vid flera besök i de olika kolonierna under perioden 20 maj till 7 juli. Totalt har fyra räkningar genomförts 2021. Alla räkningar har utförts av undertecknad. Häckningsframgången hos de bägge arterna har studerats genom att räkna antalet nästan flygga/flygga ungar vid respektive koloni från början till slutet av juli.

Resultat

Tabell 1. Antal par/bon av svarttärna och dvärgmåsa i Hornborgasjön 2021.

Svarttärna	25
Dvärgmåsa	5

Svarttärna

Svarttärnan är en etablerad art i sjön och årets resultat slutade på 25 häckande par/bon fördelat på ett område i sjön (figur 1), men uppdelat i två olika kolonier. Till skillnad från de övriga kolonihäckarna, väljer svarttärnan i högre grad oftast mindre och vegetationslösa flytöar i sjön. De häckar gärna tillsammans med övriga arter utan bildar ofta egna kolonier. Den första svarttärnan i

sjön upptäcktes den 1 maj utanför Fågeludden och i mitten av maj hade antalet ökat till ca 10. Antalet ökade succesivt till ca 25 ex i slutet av maj. De höll mestadels till vid förra årets häckningsplats, nämligen i ett område strax öster om Dagsnäs slott i den södra sjödelen. I början av juni inventerades kolonin och totalt påträffades 38 individer eller 19 par och flera bon med ägg påträffades. Även en del häckande skrattnås och fisktärnor förekom i området tillsammans med häckande dvärgmås. Vid kontroll av kolonin i början av juli upptäcktes en ny koloni några hundra meter norr om den första. Den bestod av 6 ruvande par. Det hade således fyllt på med fler svarttärnor till Hornborgasjön någon gång i mitten av juni.

Vid kontroll och märkning av eventuella ungar i början av juli, så var det full aktivitet i kolonin och minst 12 flygga ungar noterades på osäkra vingar. Tyvärr kunde inga ungar ringmärkas i år då det var svårt att ta sig fram i gungflyområdet. Senare i mitten av augusti, räknades 22 flygga ungar på olika platser vid sjön, vilket får anses utgöra merparten av antalet producerade ungar. Eftersom häckningssäsongen var så utdragen är det risk att några ungar har missats och inte blivit räknade. Årets antal flygga ungar är ett gott resultat. Vädret under juni var förhållandevis bra och inga större och längre perioder förekom med ihållande regn, vilket annars kan spolia flera häckningar. Antagligen var predationen låg i området då flera ungar lyckades bli flygga.

Dvärgmås

Den första dvärgmåsen sågs den 1 maj i norra delen av sjön och antalet ökade till 4-5 exemplar i mitten av maj. De förekom på olika platser i sjön för att i slutet av maj intressera sig mer för den södra delen av sjön. Vi kontroll i början av juni varnade 10 vuxna fåglar i samma område där svarttärnorna börjat ruva (figur 2). Vid nästa besök i början av juli sågs samtliga 10 fåglar igen tillsammans med 6 nästan flygga ungar. Det är väldigt ovanligt att dvärgmåsen har producerat några flygga ungar i sjön och därmed också väldigt glädjande. Detta mönster med dålig ungetproduktion förekommer även från andra likande lokaler i södra och mellersta delen av landet.

Referenser

Karlsson, T. 1984. Skrattnås, fiskmås och fisktärna. Hornborga-dokument nr 4. Statens Naturvårdsverk.

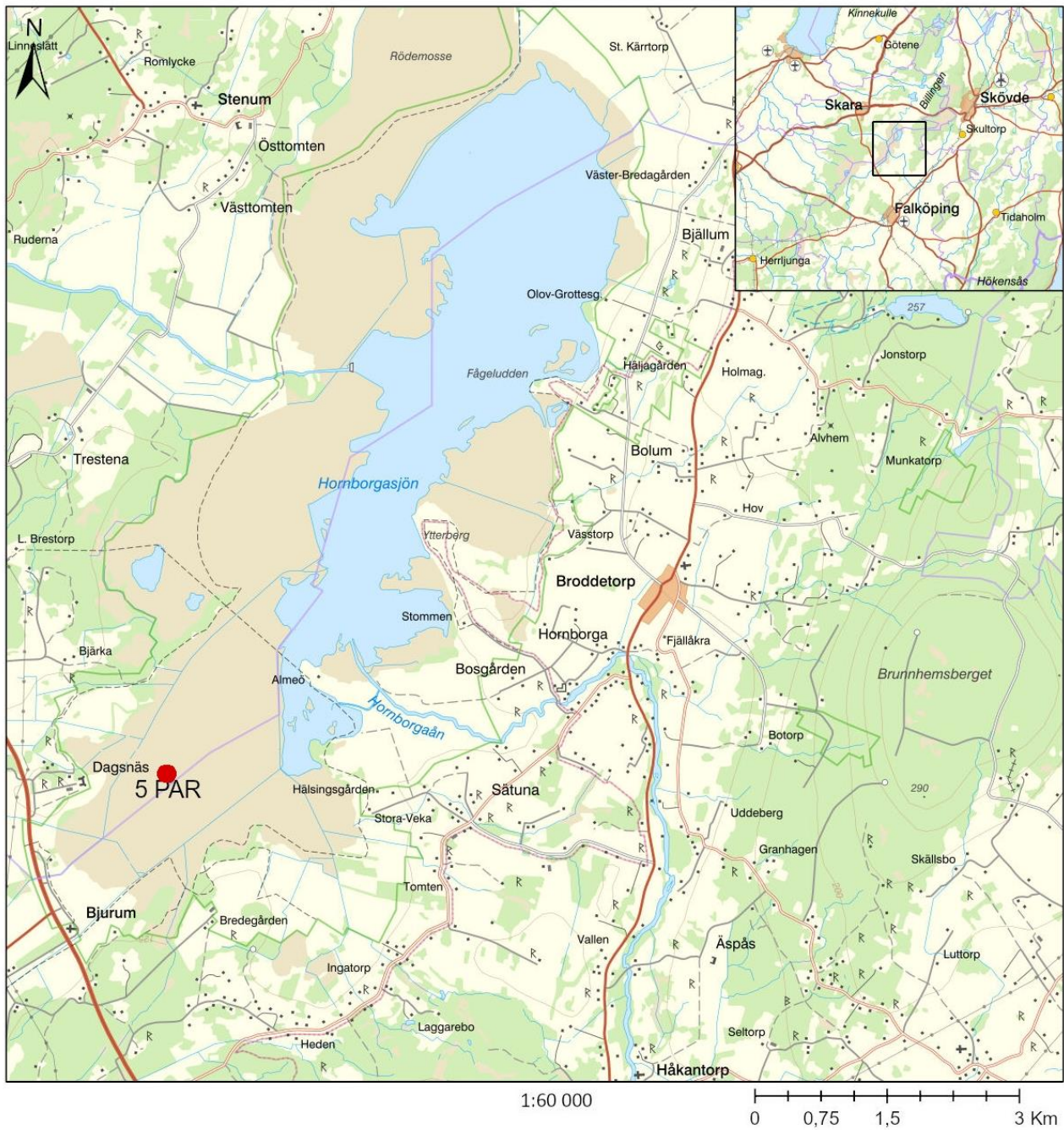
Svarttärna Hornborgasjön 2021

Länstyrelsen
Västra Götaland
2022-01-13

Figur 1. Lokalisation av häckande par av svarttärna i sjön 2021.

Dvärgmå Horngasjön 2021

Figur 2. Lokalisation av häckande par av dvärgmå i sjön 2021.

Revirhävdande trastsångare i Hornborgasjön 2021

Albin Torsson & Eric Torsson

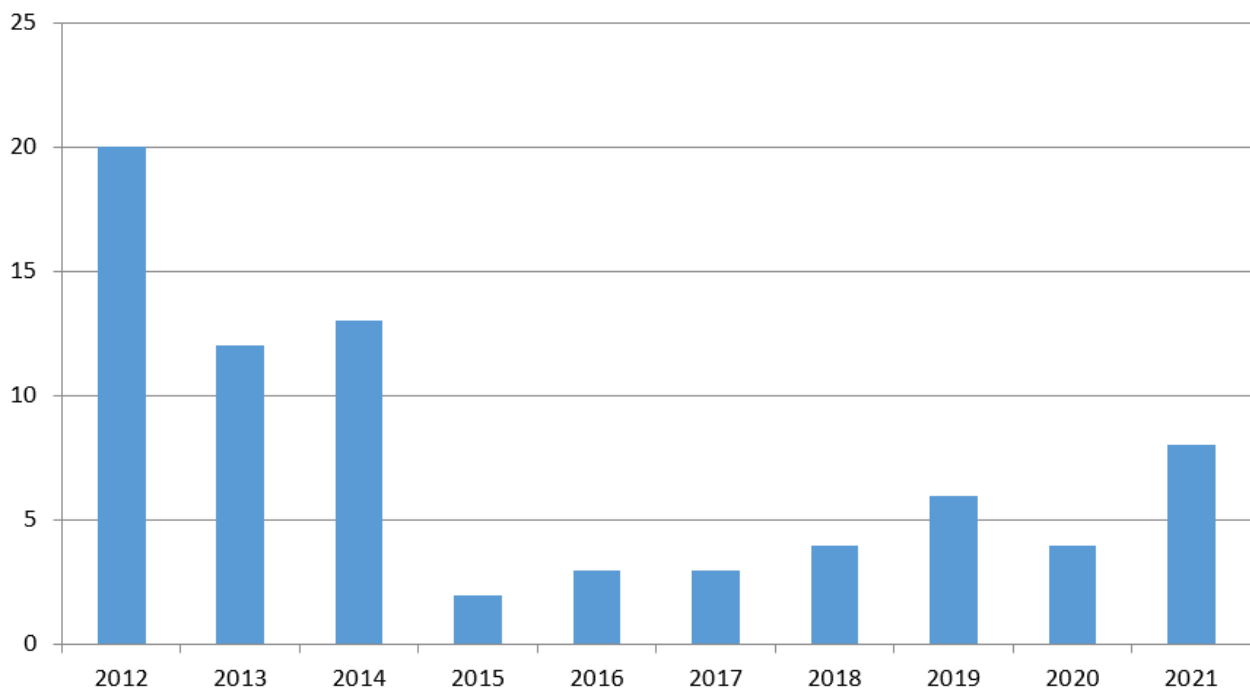
Syftet med projektet är att ta reda på antal sjungande hanar och var de håller revir kring Hornborgasjön. Detta för att kunna se hur Hornborgasjöns förändringar påverkar artens förekomst.

Metod

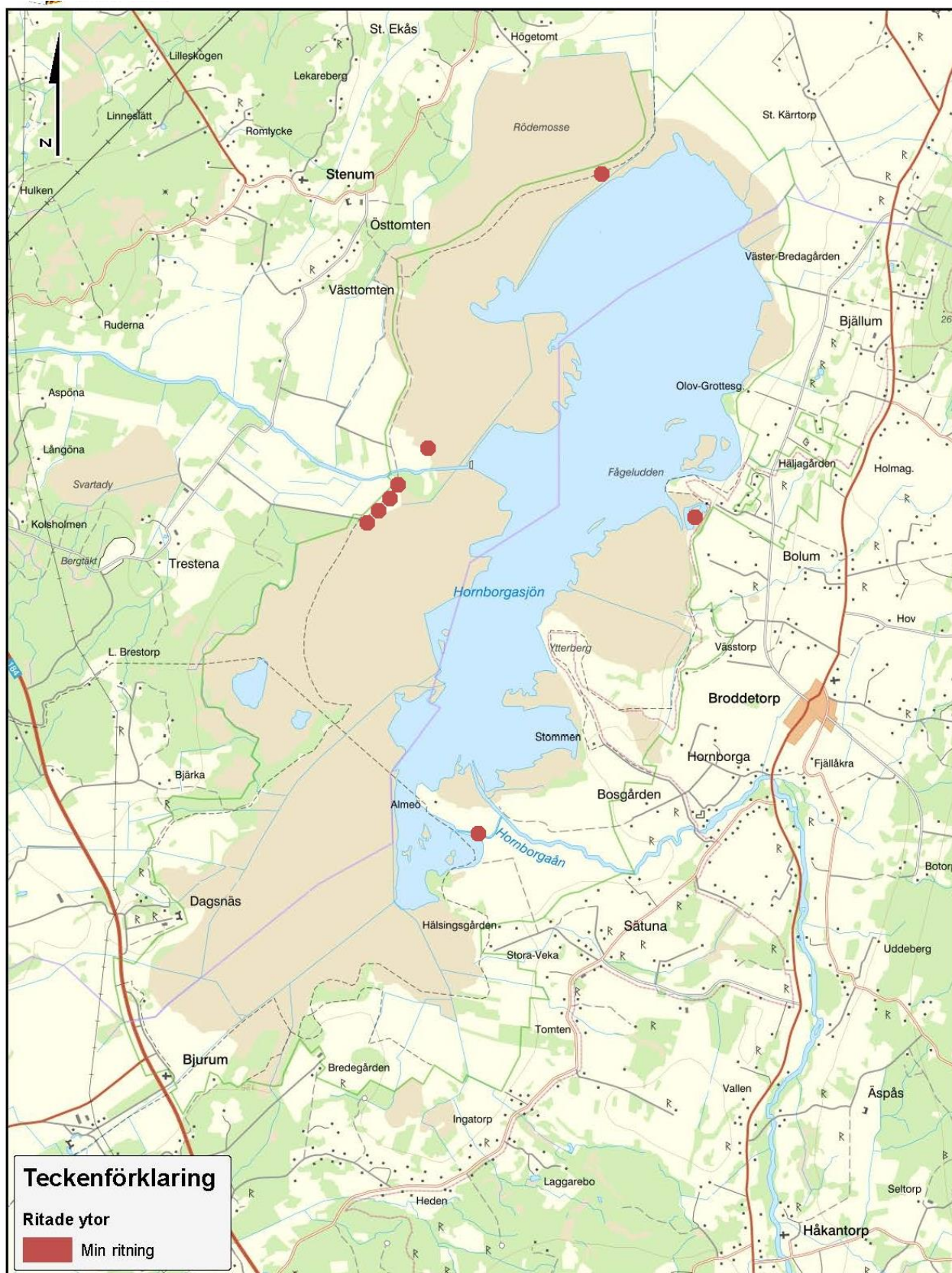
Antal sjungande hanar inventeras med hjälp av kanotpaddling främst över norra delen av sjön, övriga delar genomförs inventeringen genomförs från land. Artportalen används också för upptagning av information. Inventeringen gjordes mellan den 15 maj och 15 juli.

Resultatet

Årets resultat landade i åtta revir, 5 vid Utloppet, 1 utanför Rödemosse, 1 Fågeludden samt 1 Almeö. År 2021 har varit ett år med relativt högt vattenstånd i sjön och det kan ha gynnat förekomsten av revirhävdande trastsångare, dock är vi långt ifrån de antal som sågs före 2015. Kärnan av sjöns individer verkar nu finnas vid Vallen, Utloppet och det är fortsatt få revirhävdande fåglar i vassen i den norra delen på sjön. Detta trots att biotopen där ser lämplig ut, exempelvis Härlingstorpskanalens utlopp där det tidigare varit stabilt med revirhävdande fåglar. Almeö fortsätter att hålla ett revir, samt i år även Fågeludden. Intressant vore att fortsatt notera revirhävdande individer i Spånnsjön strax norr om Hornborgasjön. Är det så att arten i viss mån föredrar Spånnsjön jämfört med norra delen på Hornborgasjön?

Figur 1. Antal revirhävdande trastsångare vid Hornborgasjön, 2012–2021.

Figur 2. Revirhävande trastsångare i Hornborgasjön 2021.

Revirhävdande fåglar utmed Vallen, Hornborgasjön, 2021

Janne Pettersson

Området vallen är vägen som löper utmed strandkanten på sjöns västra sida, från Utloppsparkeringen till hagen i norr. Denna inventerings syfte är att man skall se om det sker några förändringar på fågelfaunan. Vid årlig kontroll registreras och övervakas naturmiljöns tillstånd och utveckling. Verksamheten bidrar till kontroll av naturmiljöns tillstånd och utveckling samt förändringar i fågelbeståndet genom naturlig biotopsförändring. Inventeringen bygger enbart på häckande arter, alltså inga rastande eller migrerande arter. Underlaget kan sedan användas för bedömning av effekten på fågelfaunan i biotoperna utmed vallen. Projektet startades av Barbro, Åsa och Thore Axelsson år 2002.

Metodik

Hela inventeringen genomförs i enlighet med Statens Naturvårdsverks råd och riktlinjer ”Biologiska inventeringsnormer för fåglar” (Svensson 1975). För beskrivning av ambitionsnivå och kartunderlag, artlistning, inventeringsområde och biotopsbeskrivning se Axelsson (2004).

Referens

Axelsson, T. & B. 2003 Häckfågelfaunan vid Vallen 2002. I: biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002.

Det nya fasta utskovet är nu på plats, det ska förbättra vandringsmöjligheterna för fiskar och annan vattenlevande fauna. Området inventerades tolv gånger i år, därtill gjordes ett antal kontrollbesök.

Figur 1. Långeland tidig vår. Betesmarkerna stod under vatten. Foto: Janne Pettersson.

Figur 2. Den röda markeringen på västra sidan om sjön visar ungefärligt var inventeringsområdet "Vallen" är beläget. Området sträcker sig från grillplatsen i söder upp till Långeland i norr.

Tabell 1. Antalet revirhävande par/hanar vid Vallen åren 2018–2021.

Art	2018	2019	2020	2021
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	1	2	3	1
Grågås <i>Anser anser</i>	8	8	2	3
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	2	1	1	2
Årta <i>Anas querquedula</i>	1	3	2	2
Skedand <i>Anas clypeata</i>	2	3	3	3
Snatterand <i>Anas strepera</i>	3	3	2	2
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	6	8	9	9
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	0	1	0	0
Smådopping <i>Tachybaptus rufficollis</i>	0	0	0	0
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	5	5	4	7
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	0	2	2	3
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	0	0	1	0
Duvhök <i>Accipiter gentilis</i>	0	0	0	0
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	0	0	0	1
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	3	4	3	6
Småfl sumphöna <i>Porzana porzana</i>	0	0	0	1
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0	2	0	0
Sothöna <i>Fulica atra</i>	3	2	6	8
Trana <i>Grus grus</i>	2	0	0	0
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	0	0	0	0
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	15	10	15	16
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	1	0	1	1
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	17	24	18	23
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	0	0	0	1
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	3	3	1	4
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	6	3	4	3
Grönben <i>Tringa glareola</i>	3	2	3	0
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	0	0	0	0
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	2	3	3	3
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1	0	0	0
Jorduggla <i>Asio flammeus</i>	0	0	0	0
Mindre hackspett <i>Dendrocopos minor</i>	0	0	0	0
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	0	0	0	0
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	1	1	0	0
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	0	0	0	0
Skata <i>Pica pica</i>	1	1	2	2
Entita <i>Poecile palustris</i>	0	3	3	1
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	3	3	5	5
Talgoxe <i>Parus major</i>	3	3	1	1
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	0	1?	0	0
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	6	5	8	8
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	2	3	2	2
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	17	23	24	27
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	1	1	0	1
Grönsångare <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	0	0	0	0
Trastsångare <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	2	4	3	4

Art	2018	2019	2020	2021
Sävsångare <i>Acrocephalus shoenobaenus</i>	14	22	23	24
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	13	12	11	13
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	2	2	3	3
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	0	3	1	0
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	2	3	4	2
Flodsångare <i>Locustella fluviatilis</i>	0	0	0	0
Vassångare <i>Locustella luscinioides</i>	0	0	0	1
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	4	4	6	3
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	4	4	3	5
Årtsångare <i>Sylvia curruca</i>	2	0	0	0
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	1	5	3	3
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	0	0	0	0
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	1	1	0	0
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	0	0	0	0
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	0	0	0	0
Koltrast <i>Turdus merula</i>	3	3	3	4
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	2	1	0	0
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	1	0	0	0
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	2	1	1	1
Dubbeltrast <i>Turdus viscivorus</i>	0	0	0	0
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	0	0	0	0
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	2	2	1	1
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	8	4	4	5
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	0	0	0	0
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	0	0	0	0
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	5	6	5	3
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	1	1	2	1
Gulärsla <i>Montacilla flava</i>	28	37	34	31
Sädesärsla <i>Montacilla alba</i>	2	4	4	2
Ängsplärka <i>Anthus pratensis</i>	15	18	22	17
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	0	0	0	0
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	5	5	5	7
Rosenfink <i>Carpodacus erythrimus</i>	1	1	3	1
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	0	0	0	0
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>	0	0	3	2
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	0	3	4	2
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	0	0	0	0
Gulspärp <i>Emberiza citrinella</i>	3	5	2	3
Sävspärp <i>Emberiza schoeniclus</i>	30	38	38	36
Summa arter	52	53	50	52

Resultat

De arter som dominerade utmed Vallen i form av hävdande hanar/par under den gångna säsongen var sävsparv, gulärsla, ängsplärka, sävsångare, lövsångare och enkelbeckasin. I området noterades en småfläckig sumphöna, och även en vassångare höll till i området nära Utloppet under minst en månads tid. Senaste rapporterade vassångare i området var år 2004. Ett par av brun kärnhök häckande inom området, och antalet vattenrallar hade ökat jämfört med föregående år. Det har varit en bra vår och sommar för vegetation. Vassen mellan parkeringen och tornet har vuxit sig tät, då isen inte skövlade av den som under islossningen förra året.

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2021

Christopher Magnusson

Under året ringmärktes 2 272 fåglar av 70 arter. Antalet är i linje med fjolårets antal, dock med fler arter i år. Det saknas dock en bit upp till de närmare 4 000 märkta under 2017 och 2018. Årets ringmärkning skedde främst vid Järnbron och vid Bolum Grottesgården, även om ett antal märktillfällen också genomfördes vid Kärragården. Däremot genomfördes inga märktillfällen vid Fågeludden under året. Detta beror till stor del på att Järnbron finns och erbjuder ungefär samma arter men i större antal. Dessutom har det inte varit några guidningar under året, vilket minskar behovet av att använda den lilla märkplatsen vid Fågeludden.

Vid Fågeludden och i övriga sjöområdet (se tabell 1) var verksamheten alltså lite lägre detta år. Ringmärkning har bedrivits under årets alla månader utom mars. De flesta fåglarna ringmärktes i augusti (39 %) följt av juli (16,7 %) och september (16,7 %). Tyvärr har standardiseringen vid Järnbron inte kunnat fortsätta under året. Detta beror till stor del på att tid inte har funnits för standardisering, vilket kräver en del personal. Ringmärkningen är helt beroende av ideella insatser.

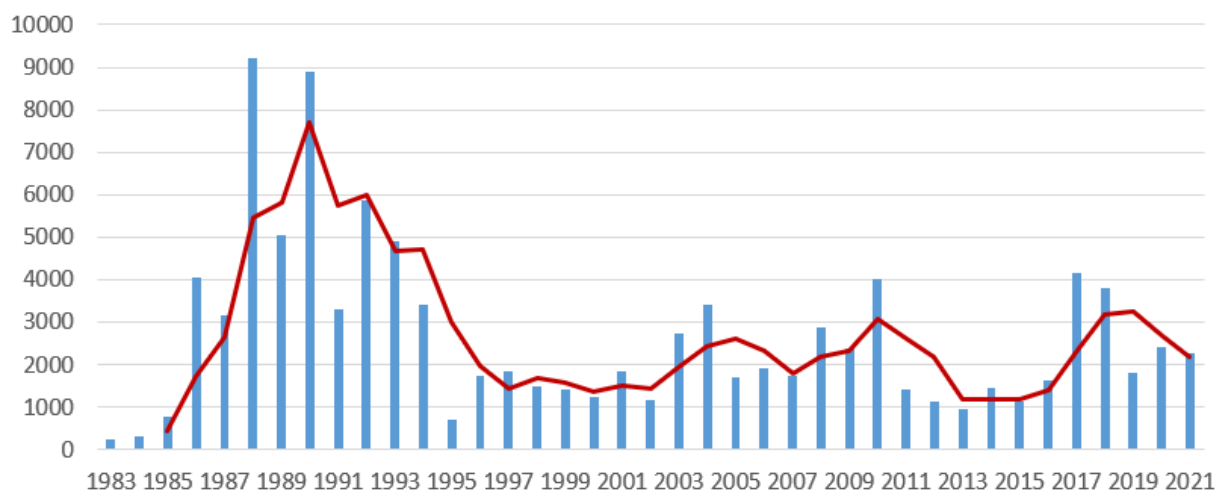
Tabell 1. Översikt över ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2021. Antal ringmärkta fåglar, fördelning i procent mellan märkplatserna samt antal arter, fördelat på märkplatser och typ av verksamhet.

Märkplats	Antal ringmärkta	Fördelning (%)	Antal arter
Grottesgården (nätfångst)	891	39%	44
Järnbron (nätfångst)	918	40%	39
Kärragården (nätfångst)	378	17%	37
Övriga områden (nätfångst & pullmärkning)	85	4%	15
Totalt	2 272	-	70
Flygga	2 155	95%	66
Pulli	117	5%	9

Sedan starten år 1983 har nu 103 360 fåglar av 148 arter ringmärkts vid Hornborgasjön. Utvecklingen av ringmärkningen från 1983 framgår av figur 1. En förteckning över ringmärkta fåglar samt återfynd och kontroller redovisas i de förteckningar som följer efter denna artikel.

Tyvärr genomfördes ingen röjning av märkplatserna Kärragården eller Fågeludden under året. Planen är att genomföra detta under 2022. Dessutom kommer de båda märkplatserna rustas upp ordentligt.

Diagramrubrik

Figur 1. Antalet ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön 1983–2021. De höga antalen under 1988 och 1990 beror på stor aktivitet vid märkplatsen Flian, mitt ute i sjöområdet. Under åren 1986–1990 ringmärktes 16 200 fåglar vid märkplats Flian (medeltal 3 230 per år). Märkplatsen ersattes med märkplats Fågeludden och under åren 1992–1994 ringmärktes 6 100 fåglar i vassen utanför udden (medeltal 2 040 fåglar per år). Fram till 2018 har sedan de flesta av fåglarna märkts vid Kärragården. Därefter ligger Järnbron och Kärragården lika. Från 2021 har Järnbron gått om som den viktigaste märkplatsen och Bolum Grottesgården har intagit andraplatsen.

Årets lista över de vanligaste märkarterna kännetecknas av nätfångsten vid Kärragården, Grottesgården och Järnbron. Listan toppas av sävsångare (291), blåmes (182), lövsångare (169), svarthätta (167) och sävsparv (152). Under året genomfördes färre märktillfällen vid Järnbron i september än tidigare år, vilket gör att sävsparven inte ligger högre än plats fem.

Under året fångades 70 olika arter, vilket är lite över genomsnittet. Inga nya arter märktes under året, men stationens andra gök fångades. Saknas gör framförallt änder, eftersom andfånget inte är igång. Inte heller gråsparv ringmärktes under året. Däremot har ett flertal vadare märkts under sommaren. Totalt 48 individer, bland annat 17 skogsnäppor, 9 gluttsnäppor och 1 svartsnäppa. Ett antal ovanligare fåglar har under året ringmärkts. Förutom tidigare nämnda gök och svartsnäppa märktes en vattenrall, tre bruna glador, en mindre hackspett, en busksångare och två höksångare. Den ena höksångare märktes den 9 augusti, vilket är rekordtidigt. Rekordmånga gransångare (62) och svarthättor (167) märktes. Under året kom även stare över 1 000 märkta individer vid sjön totalt; stare blev den 24:e arten som gjorde detta.

Under nästa år vore det värdefullt med fortsatt fångst vid Järnbron, både småfågel och vadare. Förutsättningar för att ringmärka kricka och fisktärna borde också finnas. Standardiserad fångst förväntas inte kunna genomföras under nästa år, men kan sedan tas upp igen under kommande om tid finns.

Boungar

Under året märktes 117 boungar av 9 arter (se tabell 2). Flera holkar vid Bolum Grottesgården med stare och tornseglare märktes.

Tabell 2. Förteckning över arter och antal fåglar som ringmärkts som boungar, s.k. pullmärkning, vid Hornborgasjön 2021.

Art	Antal	Art	Antal
Tornseglare	7	Sävsångare	1
Havsörn	2	Kärrensångare	3
Brun glada	3	Stare	53
Tornfalk	37	Näktergal	1
Talgoxe	10		
Totalt			117

Figur 1 a-i. Översta raden: kungsfågel, stjärtmesar, sydlig respektive nordlig gransångare (foton: Petter Bohman). Andra raden: näktergal, svarthätta, törnskata (foton: Lotta Berg). Tredje

raden: svartvit flugsnappare, buskskvätta, rosenfink (foton: Lotta Berg). Understa raden: skogssnäppa, gulärta, tornseglare (foton: Lotta Berg).

Återfynd och kontroller

Sammanlagt har 12 återfynd av 10 arter rapporterats genom Ringmärkningscentralen (RC) under 2021. Bland de intressantare återfynden kan en gluttsnäppa nämnas. Arten är inte så vanlig i fångsten, så det är kul att vi får återfynd på de vi fångar och ringmärker. Tråkigt är dock att fågeln troligen blev skjuten.

Sex fåglar kontrollerades från andra platser, varav tre utländska. Rödstart är ovanlig i fångsten, så det är särskilt roligt att få ett återfynd av denna art. Pilrgimsfalken lästes av utan att fångas in.

Tack

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön är ett resultat av lagarbete och många deltagares entusiasm. Följande personer har varit ringmärkare: Åke Abrahamsson, Lotta Berg, Petter Bohman, Johan Bergquist, Peder Hedberg Fält, Peter Laudon, Christopher Magnusson och Albin Thorsson. Ett särskilt tack för allt ska Clas Hermansson ha.

Förteckning över ringmärkta fåglar 1983–2021

I följande tabell redovisas ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön åren 1983–2021. Förutom Hornborgasjöns fältstations ringserier (fr.o.m. 1986) upptar tabellen fåglar ringmärkta av och med ringserier tillhörande Barbro Axelsson (1983–1994), Bengt Pettersson (1983–1994), Clas Hermansson (1983–85, 1990–97, 1999–2005), Åke Abrahamsson (1989–2021), Juhani Vourinen (1994) samt Björn Helander (2002–14, 2017–18, 20–21). Dessutom upptar förteckningen antalet egentliga återfynd som rapporterats genom Ringmärkningscentralen. Här avses alla återfunna fåglar undantaget de som märkts som boungar och rapporterats inom 10 km från märkplatsen efter mindre än tre månader och alla egna kontroller, dvs. fåglar som märkts och kontrollerats av stationen inom 10 km från märkplatsen.

Med området Hornborgasjön avses hela sjöområdet, strandskogen och närliggande öppna marker. Koordinaterna är ca 58.20 N/ 13.34 E.

Art	Märkta 1983– 2020	Märkta 2021	Summa 1983–2021	Summa återfynd
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	14		14	1
Grågås <i>Anser anser</i>	493		493	78
Bläsand <i>Mareca penelope</i>	17		17	2
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	1 569		1 569	106
Gräsand x Stjärtand <i>A. plat x A. canuta</i>	1		1	
Stjärtand <i>A. canuta</i>	1		1	
Kricka <i>A. crecca</i>	249		249	11
Brunand <i>Aythya ferina</i>	3		3	1
Vigg <i>A. fuligula</i>	4		4	
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	6		6	
Vaktel <i>Coturnix coturnix</i>	1		1	
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	1		1	

Nattskärra <i>Caprim. europaeus</i>	1		1	
Tornseglare <i>Apus apus</i>	103	7	110	
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1	1	2	
Art	Märkta 1983- 2020	Märkta 2021	Summa 1983-2021	Summa återfynd
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	1		1	
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	15	1	16	
Kornknarr <i>Crex crex</i>	1		1	
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	4		4	
Sothöna <i>Fulica atra</i>	1		1	
Trana <i>Grus grus</i>	35		35	1
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1		1	
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	1		1	
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	62	2	64	
Större strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>	14		14	2
Mindre strandpipare <i>C. dubius</i>	17		17	
Storspov <i>Numenius arquata</i>	10		10	
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>	3		3	
Brushane <i>C. pugnax</i>	36	1	37	
Mosnäppa <i>C. temminckii</i>	1		1	
Kärrensäppa <i>C. alpina</i>	29	1	30	3
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	17		17	
Morkulla <i>Scolopax rusticola</i>	1		1	
Dvärgbeckasin <i>Lymnoc. minimus</i>	2		2	
Enkelbeckasin <i>G. gallinago</i>	112	4	116	
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	125	2	127	
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	84	17	101	3
Rödbena <i>T. totanus</i>	24		24	1
Grönbenäppa <i>T. glareola</i>	236	11	247	2
Svartsnäppa <i>T. erythropus</i>	8	1	9	
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	37	9	46	2
Skrattmå <i>Chroic. ridibundus</i>	3 548		3 548	139
Dvärgmå <i>Hydrocoleus minutus</i>	1		1	
Fiskmå <i>Larus canus</i>	1		1	
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	122		122	1
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	505		505	8
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	62		62	
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	1		1	
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	5		5	
Fiskgjuse <i>Pandion haliaetus</i>	39		39	1

Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	26		26	2
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	549		549	19
Blå kärrhök <i>C. cyaneus</i>	54		54	1
Art	Märkta 1983- 2020	Märkta 2021	Summa 1983-2021	Summa återfynd
Ängshök <i>C. pygargus</i>	16		16	
Brun glada <i>Milvus migrans</i>	3	3	6	
Havsörn <i>Haliaeetus albicilla</i>	19	2	21	
Ormvråk <i>Buteo buteo</i>	2		2	1
Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>	2		2	
Sparvuggla <i>Glauc. passerinum</i>	1		1	
Hornuggla <i>Asio otus</i>	16		16	1
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	34		34	5
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	57	4	61	
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	11		11	
Mindre hackspett <i>Dryob. minor</i>	41	1	42	
Större hackspett <i>Dendroc. major</i>	71	1	72	
Gröngöling <i>Picus viridis</i>	6		6	
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	1 117	37	1 154	3
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	262	14	276	
Varfågel <i>L. excubitor</i>	4		4	
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	21		21	
Skata <i>Pica pica</i>	68	1	69	1
Kaja <i>Corvus monedula</i>	215		215	6
Kråka <i>C. corone</i>	5		5	
Korp <i>C. corax</i>	1		1	
Svartmes <i>Periparus ater</i>	81		81	
Tofsmes <i>Lophophanes cristatus</i>	3		3	
Entita <i>Poecile palustris</i>	482	8	490	
Talltita <i>P. montanus</i>	518		518	
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	8 155	182	8 337	17
Talgoxe <i>Parus major</i>	5 600	104	5 704	6
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	1		1	
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>	2 289		2 289	38
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	4		4	
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	476		476	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	732		732	2
Hussvala <i>Delichon urbicum</i>	21		21	
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	300	11	311	
Lövsångare <i>Phyllo. trochilus</i>	8 840	169	9 009	12
Gransångare <i>P. collybita</i>	294	62	356	

Sibirisk gransångare <i>P. c. tristis</i>	1		1	
Grönsångare <i>P. sibilatrix</i>	16		16	
Art	Märkta 1983- 2020	Märkta 2021	Summa 1983-2021	Summa återfynd
Tajgasångare <i>P. inornatus</i>	1		1	
Lundsångare <i>P. trochiloides</i>	1		1	
Trastsångare <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	579	1	580	11
Sävsångare <i>A. schoenobaenus</i>	3 867	291	4 158	22
Busksångare <i>A. dumetorum</i>	3	1	4	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	10 156	98	10 254	79
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	552	84	636	
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	212	4	216	
Gräshoppsångare <i>Locust. naevia</i>	78	2	80	
Flodsångare <i>L. fluviatilis</i>	5		5	
Vassångare <i>L. luscinoides</i>	2		2	
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	1 767	167	1 934	3
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	1 999	135	2 134	5
Höksångare <i>Curruca nisroia</i>	9	2	11	
Ärtsångare <i>C. curruca</i>	461	21	482	1
Törnsångare <i>C. communis</i>	1 965	77	2 042	2
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	145	6	151	
Gärdsmyg <i>Trogl. troglodytes</i>	368	25	393	
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	253	7	260	
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	123	5	128	
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	918	104	1 022	2
Koltrast <i>Turdus merula</i>	752	22	774	6
Björktrast <i>T. pilaris</i>	320	2	322	3
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	506		506	3
Taltrast <i>T. philomelos</i>	210	4	214	1
Dubbeltrast <i>T. viscivorus</i>	1		1	
Grå flugsnappare <i>Muscic. striata</i>	60		60	
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	1 715	75	1 790	6
Blåhake <i>Luscinia svecia</i>	34	4	38	
Näktergal <i>L. luscinia</i>	220	11	231	1
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	2 896	5	2 901	4
Mindre flugsnappare <i>F. parva</i>	1		1	
Svart rödstjärt <i>Phoenic. ochruros</i>	1		1	
Rödstjärt <i>P. phoenicurus</i>	45	2	47	1
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	164	10	174	
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	18		18	

Strömstare <i>Cinclus cinclus</i>	15		15	2
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	425		425	6
Pilfink <i>P. montanus</i>	4 889	12	4 901	8
Art	Märkta 1983- 2020	Märkta 2021	Summa 1983-2021	Summa återfynd
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	332	38	370	2
Gulärla <i>Motacilla flava</i>	822	79	901	5
Forsärla <i>M. cinerea</i>	7		7	
Sädesärla <i>M. alba</i>	1 107	2	1 109	2
Ängspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	469	18	487	
Trädpiplärka <i>A. trivialis</i>	161	21	182	
Rödstrupig pipplärka <i>A. cervinus</i>	1		1	
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	2 040	10	2 050	6
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	1 062	9	1 071	
Stenknäck <i>Cocco. coccothraustes</i>	85	2	87	1
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	474	3	477	
Rosenfink <i>Carpo. erythrinus</i>	167	1	168	
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	8 776	27	8 803	40
Vinterhämpling <i>L. flavirostris</i>	24		24	
Hämpling <i>L. cannabina</i>	151	8	159	
Gråsiska <i>Acanthis flammea</i>	722		722	
Brunsiska <i>A. f. cabaret</i>	61	1	62	
Snösiska <i>A. f. exilipes</i>	4		4	
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	1 031	9	1 040	1
Grönsiska <i>Spinus spinus</i>	2 155	42	2 197	8
Gulsparv <i>Emberiza citrinella</i>	2 037	17	2 054	2
Sävsparrv <i>E. schoeniclus</i>	5 625	152	5 777	27
Totalt	101 088	2 272	103 360	736
Antal arter	149	70	148	60

Figur 1. Nymärkt ung höksångare, Grottesgården, augusti 2021. Foto: Petter Bohman.

Figur 2. Unga bruna glador i samband med ringmärkning i sjöområdet, juli 2021. Foto: B. Modig.

Återfynd och kontroller 2021

I nedanstående förteckning redovisas alla återfunna fåglar som ringmärkts vid Hornborgasjön och som rapporterats 2021. Fåglar som märkts och kontrollerats inom Hornborgasjö-området finns inte med här.

I förteckningen har följande symboler använts:

00	unge på häckplatsen, oflygg eller nyligen flygg
10	fågel under sitt första kalenderår (född samma år)
1+	fågel under sitt första kalenderår eller äldre (född samma år eller tidigare)
20	fågel under sitt andra kalenderår (född föregående år)
2+	fågel under sitt andra kalenderår eller äldre (född föregående år eller tidigare)
M	hane
F	hona
+	skjuten
x	funnen död
xK	funnen död; tagen av katt
v	kontrollerad; fångad och frigiven med sin ring
(v)	kontrollerad; ringen avläst utan att fågeln fångats
FRP	Frankrike Paris
NLA	Nederländerna Arnhem
SSL	Slovenien Ljubljana
SVS	Sverige Stockholm Riksmuseum

Egentliga återfynd

GRÅGÅS *Anser anser*

9.268.846	2+	2006-06-22	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
EFZ	(v)	2021-01-01	Bjärbolund 56.11 N/ 12.46 E, Röggle, Skåne. 240 km SSW (192°), 14 Y 194 D. Halsring avläst (RC 2021/2655). Även avläst 02.01.2021

GLUTTSNÄPPA *Tringa nebularia*

6.416.502	10	2021-07-17	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
	+	2021-08-12	Les Pailloles 45.23 N/ 01.01 W, Vensac, Gironde, FRANKRIKE. 1742 km SW (221°), 0 Y 26 D. Nyligen död. Dödad, sannolikt skjuten (RC 2021/2321).

BLÅMES *Cyanistes caeruleus*

1HA08.451	10	2020-09-24	Bolum Grottesgården, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.37 E.
	(v)	2020-11-04	Norråsvägen 57.12 N/ 14.02 E, Värnamo, Småland. 128 km S (169°), 0 Y 41 D. Ringen avläst utan att fågeln fångats (RC 2021/0440).

SÄVSÅNGARE *Acrocephalus schoenobaenus*

DC32.870	10	2019-07-20	Järnbron, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
	v	2021-08-15	Lake Slatina 50.04 N/ 14.34 E, Praha, Stredocesky, TJECKIEN. 918 km S (175°), 2 Y 27 D.

Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021/2192).
Även kontrollerad vid Järnbron 2021-08-03.

DE14.870 10 2021-07-17 Järnbron, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
 v 2021-08-07 Bingsmarken 55.23 N/ 13.30 E, Skurup, Skåne.
 324 km S (181°), 0 Y 21 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021/2338).

RÖRSÅNGARE *Acrocephalus scirpaceus*

DC33.859 10 2020-08-01 Järnbron, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
 v 2020-08-22 Lommel 51.14 N/ 05.19 E, Limburg, BELGIEN.
 945 km SW (217°), 0 Y 21 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021/1600).

SVARTHÄTTA *Sylvia atricapilla*

1HA08.151 10 2020-08-14 Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E.
 v 2021-04-11 Bolle di Magadino 46.10 N/ 08.52 E, Ticino, SCHWEIZ.
 1388 km SSW (195), 0 Y 240 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021/1108).

JÄRNPARV *Prunella modularis*

DE14.633 10 2020-10-03 Bolum Grottesgården, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.37 E.
 v 2020-11-08 Grönvik 58.19 N/ 14.45 E, Hasslarp, Skåne.
 249 km SW (191°), 0 Y 36 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021/0326).

SÄVSPARV *Emberiza schoeniclus*

1EZ39.425 2+ M 2017-07-30 Järnbron, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
 v 2020-07-12 Renstad 58.19 N/ 14.45 E, Tåkern, Östergötland.
 70 km E (88°), 2 Y 348 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021/0334).
 Även kontrollerad 3.7.2019 och 2.7.2020.

1EZ97.408 20 F 2019-04-13 Kärragården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E.
 v 2020-10-28 Aard 51.12 N/ 04.59 E, Antwerpen, BELGIEN.
 964 km SW (219°), 1 Y 199 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021/2011).

1HA08.180 10 2020-08-15 Järnbron, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
 v 2020-11-30 Laillet 43.45 N/ 00.58 W, Téthieu, Landes, FRANKRIKE.
 1901 km SW (218°), 0 Y 107 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021/0098).

1HA08.842 10 M 2020-10-11 Järnbron, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
 v 2020-12-08 Allaman 46.28 N/ 06.23 E, Vaud, SCHWEIZ.
 1401 km SSW (203°), 0 Y 58 D.
 Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021/0460).

Främmande kontroller

PILGRIMSFALK *Falco peregrinus*

SVS 90B32.705 00 F 2020-06-08 Västergötland.
(v) 2021-03-21 Tranum, Hornborgasjön 58.22 N/ 13.37 E.
0 Y 286 D.
Färgringar avlästa i fält (RC 2021:0872).

RÖRSÅNGARE *Acrocephalus scirpaceus*

BLB 15.495.266 2+ 2018-07-30 Beaufays 50.34 N/ 05.38 E, Liege, BELGIEN.
v 2021-07-17 Järnbron, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
999 km NNE (28°), 2 Y 328 D.
Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021:0442).
Även kontrollerad 5.8.2021.

SVS DC80.362 10 2020-08-08 Naturcentrum, Getterön 57.08 N/ 12.15 E, Varberg,
Halland.
v 2021-07-17 Järnbron, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
151 km NNE (30°), 0 Y 343 D.
Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021:2140).

RÖDSTJÄRT *Phoenicurus phoenicurus*

SFH HJ93.978 2+ F 2020-06-28 Rypåsetra 61.33 N/ 12.09 E, Trysil, Hedmark,
NORGE.
v 2020-09-26 Bolum Grottesgården, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.37E.
367 km SSE (166°), 0 Y 90 D.
Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021:0055).

GRÅSISKA *Acanthis flammea*

SVS DD09.467 10 2018-09-10 Rysjön, Kvismaren 59.11 N/ 15.23 Närke.
v 2020-10-03 Bolum Grottesgården, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.37E.
139 km SSW (228°), 2 Y 24 D.
Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021:0333).

SÄVSPARV *Emberiza schoeniclus*

FRP 8.473.861 10 F 2020-10-18 Boulogny, Arraincourt 48.58 N/ 06.32 Moselle,
FRANKRIKE
v 2021-06-19 Bolum Grottesgården, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.37E.
1142 km NNE (21°), 0 Y 244 D.
Kontrollerad av ringmärkare (RC 2021:0319).

Figur 1. Ringmärkt pilgrimsfalk avläst i fält.
Foto: Lotta Berg

Figur 2. Franskmärkt sävsparv Foto: Petter Bohman

Figur 3. Tjeckiskmärkt sävsångare. Foto: Lotta Berg

Figur 4. Belgiskmärkt rörsångare. Foto: Lotta Berg

Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2021

Magnus Hallgren & Christopher Magnusson

Denna fågelrapport grundar sig på observationer från Hornborgasjöns rapporteringsområde, vilka rapporterats på rapportsystemet Artportalen under 2021.

Totalt omfattar den 35 403 rapporter av 214 arter sedda av 715 rapportörer. Artantalet är tre arter färre jämfört med föregående års fågelrapport medan antalet observatörer är 183 fler (217 arter sedda av 532 observatörer).

En mer ingående artikel av vissa arter finns på annan plats i denna publikation, där så sker finns hänvisning i texten.

Förklaringar:

Vinterfynd = januari-februari respektive december

Vårfynd = mars-maj

Sommarfynd = juni-juli

Höstfynd = augusti-november

HF = Hornborgasjöns fältstation

ad = adult, vuxen fågel

1K, 2K = första kalenderår, andra kalenderår osv.

Pulli = ungfågel som fortfarande bär dundräkt

♂ = hane

♀ = hona

Saknas platsangivelse gäller fyndet hela sjöområdet (inventerats t ex genom simfågelräkning som sker vid minst 6 tillfällen under våren och minst 4 tillfällen under hösten samt ett tillfälle mitt i vintern).

Samtliga fynd gäller rastande fåglar om inget annat anges.

Hur noggrann man än försöker vara vid sammanställning och granskning av rapporten är det oundvikligt att eventuella fel kan smyga sig in. För eventuella rättelser och kompletteringar av observationer kommer dessa läggas till i "Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2022".

Prutgås *Branta bernicla*

Vårfynd: 1 2K+ rastande Vadboden 17 - 26 maj. 1 ex rastande Ytterberg 22 maj. 2 ex rastande Vadboden 29 maj - 9 juni.

Troligen är en av individerna som sågs i början av juni samma som varit på plats sedan den 17 maj. Båda dessa individer bestämdes till den mörkbukiga underarten, medan individen vid Ytterberg blev obestämmd.

Kanadagås *Branta canadensis*

Vinterfynd, största antal: 800 ex rastande Vadboden 26 feb.

Vårfynd, största antal: 1 000 ex rastande Vadboden 8 mar.

Sommarfynd, största antal: 800 ex rastande Oranabbe 7 jul.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Vinterfynd: 1 ex rastande Vadboden 25 feb.

Vårfynd, största antal, rastande: 170 ex rastande Hornborgamaden 30 mar.

Vårfynd, största antal, sträckande: 350 ex str NO 16 maj.

Antalet sträckande gäss under våren är den högsta vårsumman och den näst högsta totalsumman. Endast 500 ex sträckande den 10 nov 2013 är högre.

Stripgås *Anser indicus*

Sommarfynd: 1 ex rastande Vadboden 6 - 9 jun.

Endast ett fynd under året.

Grågås *Anser anser*

Sommarfynd, största antal: 22 390 ex rastande 6 juni.

Höstfynd, största antal: 11 315 ex rastande 18 sep.

Arten sågs i sjöområdet under hela året. Ytterligare information går att läsa under rubriken ”Grågåsen i Hornborgasjön 2021”.

Sädgås *Anser fabalis*

Vinterfynd, jan-feb: Inga större antal. Sågs främst i början och slutet av perioden.

Vårfynd: Inga större antal, men sågs regelbundet från 1 mars till 12 maj.

Höstfynd: Sågs fåtaligt under hösten.

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

Vinterfynd: 3 ex rastande Hångers udde 1 jan.

Vårfynd: 3 ex förbifl Fågeludden 27 mar. 1 ex rastande Utloppet 11 apr - 13 maj. 1 ex rastande Vadboden 24 apr. 1 ex rastande Fågeludden 1 maj. 1 ex rastande Vässtorpsviken 22 maj.

Höstfynd: 2 ex förbifl Hångers udde 19 sep. 1 ex rastande Hångers udde 31 okt.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Vinterfynd: 2 ex förbiflygande Utloppet 18 jan. Från 10 februari sågs arten så gott som varje dag månaden ut då 1-2 individer rastade vid Vadboden.

Vårfynd, största antal: 14 ex rastande 11 apr.

Höstfynd: 7 ex str SO Tranums mader 11 okt.

Bläsgås *Anser albifrons*

Vinterfynd: Ett 40-tal sågs på Bredegårdsmaden under årets första veckor, med sista fyndet 12 januari.

Vårfynd, större antal: Sågs från 21 februari till 26 maj. Flera stora antal i sjön under våren. Den 20 mars rastade minst 450 ex i sjön.

Sommarfynd: En 2K sågs i södra delen av sjön från 1 juni till 18 juli.

Höstfynd: En handfull fynd och inga större antal.

Knölsvan *Cygnus olor*

Vinterfynd, högsta antal: 910 ex rastande 1 jan.

Vårfynd, största antal: 859 ex rastande 1 maj.

Sommarfynd, största antal: 1 300 ex rastande Mellersta delen 25 jul.

Höstfynd, största antal: 1 970 ex rastande 18 sep.

Vinterfynd, högsta antal: 1 754 ex rastande 12 dec.

Ytterligare information går att läsa under rubriken ”Häckande svanar i Hornborgasjön 2021”.

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Vårfynd: Under perioden 26 februari till 23 mars rastade minst 29 ex i området Vadboden - St. Bjurum fördelat på 10 3K+, 3 2K, 16 2K+. Dessutom sågs 2 3K+ sträckande nord vid Fågeludden 20 april.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Vårfynd, högsta antal: 400 ex rastande Trandansen 19 mar.

Inga större antal sågs under hösten eller vintern. Ytterligare information går att läsa under rubriken ”Häckande svanar i Hornborgasjön 2021”.

Gravand *Tadorna tadorna*

Vårfynd: 2 ex Vadboden 8 apr. 1 ♂ rastande Fågeludden 14 maj.

Totalt två fynd av tre individer. Ovanligt få fynd under året.

Årta *Spatula querquedula*

Första vårfynd: 1 ex Vadboden 29 mar.

Vårfynd, största antal: 35 ex rastande 3 maj.

Häckning: 4 pulli Stora Veka 20 jun.

Höstfynd, största antal: 13 ex rastande Hångers udde 25 aug.

Endast en häckning konstaterad i år. Vårsiffran är den högsta under 2000-talet.

Skedand *Spatula clypeata*

Vinterfynd: 1 ex Vadboden 1 jan.

Första vårfynd: 1 ex Stora Veka och 2 ex rastande Vadboden 26 mar.

Vårfynd, största antal: 92 ex rastande 17 apr.

Sommarfynd, största antal: 250 ex rastande Mellersta delen 27 - 31 jul.

Häckningar: 7+9 pulli Utloppet 31 jul. 8 pulli Almeö 21 jul. 9 + 5 pulli Trandansen 30 jul.

Höstfynd, största antal: 278 ex rastande 18 sep.

Sista höstfynd: 2 ex Vadboden och 1 ex Lagunsjön 23 nov.

Minst två kullar konstaterade under året. Sommarsiffran är den största sommarsiffran i sjön.

Snatterand *Mareca strepera*

Vinterfynd: 1 hona Rönäs 1 jan. 2 ex Fågeludden 27 feb.

Vårfynd, största antal: 93 ex rastande 17 april.

Häckningar: 10 pulli Stora Veka 25 jun. 6 pulli Utloppet 21 - 23 jul. 6+3+2 pulli Fågeludden 4 aug.

Höstfynd, största antal: 1 257 ex rastande 18 sep.

Minst fem kullar funna. Januarifynd av arten är inte jättevanligt.

Bläsand *Mareca penelope*

Vinterfynd: Under de första dagarna, 1 - 6 januari sågs arten dagligen med upp till 25 individer vid Södra delen, Almeö och Fågeludden. 1 ex förbifl Trandansen 29 jan. Arten sågs dagligen från 22 februari.

Vårfynd, största antal: 1 559 ex rastande 17 apr.

Höstfynd, största antal: 8 753 ex rastande 18 sep.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Vårfynd, största antal: 555 ex rastande 27 mar.

Höstfynd, största antal: 4 556 ex rastande 18 sep.

Stjärtand *Anas acuta*

Vinterfynd, jan: 1 ad rastande Almeö 1 jan. 1 ex Dagsnäs 2 jan. Arten sågs regelbundet från 23 februari.

Vårfynd, största antal: 156 ex rastande 27 mar och 17 apr.

Sommarfynd: Ett par individer sedda under sommaren i södra delen av sjön. Inga häckningar konstaterade dock.

Höstfynd, största antal: 756 ex rastande 18 sep.

Kricka *Anas crecca*

Vinterfynd: 23 ex Ytterberg 1-9 jan. 30 ex Vadboden 1 jan. 3 ex Rönäs 1 jan. 2 ex rastande Almeö 7 jan. 1 ♀-f rastande Vadboden 21 jan. 5 ex Vadboden 26 jan. 1 ♀ Tranum 31 jan. Från 20 februari sågs arten regelbundet i sjön.

Vårfynd, största antal: 3 330 ex rastande 17 apr.

Sommarfynd, största antal: 5 000 ex rastande Södra klarvattensytan 20 jul.

Höstfynd, största antal: 7 951 ex rastande 18 sep.

Inga häckningar konstaterade under året.

Figur 1. Kricka, Fågeludden, maj 2021. Foto: Lotta Berg.

Rödhuvas dykand *Netta rufina*

1 ♀ rastande 14 - 30 sep.

Fågeln upptäcktes av Eric Torsson utanför Ytterberg och sågs där fram till 20 september. Troligen samma individ sågs den 30 september vid Hångers udde. 17:e fyndet i sjön, arten sågs senast förra året.

Brunand *Aythya ferina*

Vinterfynd, jan-feb: Upp till 300 ex uppehöll sig i sjön från 1 till 9 januari. Arten sågs regelbundet i sjön från 26 februari.

Vårfynd, största antal: 500 ex rastande Fågeludden 30 mar.

Sommarfynd, största antal: 1 100 ex rastande Fågeludden 27 jun.

Häckningar: 2 pulli Norra klarvattenytan 7 aug. 3 pulli Vässtorpsviken 7 aug. 3+4+9 pulli Ytterberg 8 aug. 8 pulli Utloppet 11 aug.

Höstfynd, största antal: 5 300 ex rastande Sätunamaden 6 okt.

29 ungar i sex kullar sågs under sommaren.

Vigg *Aythya fuligula*

Vårfynd, största antal: 3 119 ex rastande 1 maj.

Häckningar: Ytterberg (52 pulli/10 kullar), Vässtorpsviken (3/1), Hornborgaviken (31/6), Almeö (17/3), Mellersta klarvattenytan (16/2) och Utloppet (58/11)

Höstfynd, största antal: 1 576 ex rastande 13 nov.

Totalt 177 pulli fördelat på 33 kullar. Ett bra resultat.

Bergand *Aythya marila*

Vinterfynd: 4 ex rastande Korpaboviken 1 jan. 3 ex rastande Ytterberg 1 - 7 jan. 2 ex rastande Almeö - Rönäs 4 - 9 jan.

Vårfynd: Arten sågs från 11 april till 16 maj. Troligtvis rastade ca 15 ex i sjön under perioden.

Höstfynd: Arten sågs från 18 september till 23 november. Troligtvis rastade åtminstone 18 ex i sjön under perioden.

Svärta *Melanitta fusca*

Vinterfynd: 3 ♀-f rastande 1 - 7 jan.

Vårfynd: 2 3K+ ♂ rastande Fågeludden 20 april. 2 ♂ rastande Fågeludden 26 april. 2 par rastande 1 maj. 3 ♂ + 1 ♀ rastande Fågeludden 11 maj. 36 ex rastande Fågeludden 18 maj.

Höstfynd: 2 1K Mellersta klarvattenytan 23 nov.

Totalt sågs 53 individer under året fördelat på 3 på vintern, 48 på våren och 2 på hösten.

Sjöorre *Melanitta nigra*

Vårfynd: 6 ex rastande Fågeludden 19 - 22 apr. 2 i par rastande Fågeludden 28 apr. 9 ♂ + 4 ♀ ex rastande Norra klarvattensytan 1 - 2 maj. 2 i par rastande Norra klarvattensytan 8 maj. 1 par rastande Fågeludden 11 maj. 7 ♂ + 6 ♀ ex rastande Fågeludden 17 maj.

Sommarfynd: 3 ♂ rastande Fågeludden 6 jun.

Höstfynd: 1 ♂ + 2 ♀-f str S Ore backar 2 okt. 5 ex rastande Ytterberg 8 okt. 7 ex Utloppet 10 okt. 2 ♀-f rastande Fågeludden 30 okt. 2 ♀-f rastande Ytterberg 5 nov. 3 ♀-f rastande Ytterberg 13 nov. 1 1K Mellersta delen 23 nov.

Totalt sågs 68 individer under året fördelat på 42 på våren, 3 på sommaren och 23 på hösten.

Alfågel *Clangula hyemalis*

Höstfynd: 3 ex rastande Ytterberg 31 okt. 1 ♂ rastande Mellersta delen 2 nov. 1 ex rastande 13 nov. 1 ♀-f rastande Getnäsaviken 17 nov. 1 ♂ + 2 ♀-f Norra klarvattenytan 23 nov.

Endast höstfynd. Totalt sågs nio individer under perioden.

Knipa *Bucephala clangula*

Vårfynd, största antal: 1 934 ex rastande 3 apr.

Höstfynd, största antal: 860 ex rastande 13 nov.

Salskrake *Mergellus albellus*

Vårfynd, största antal: 200 ex rastande 11 apr.

Sommarfynd: Under juni - juli sågs åtminstone 3 individer. Dessa höll framför allt till vid Utloppet och Ore

backar.

Höstfynd, största antal: 227 ex rastande 13 nov.

Småskrake *Mergus serrator*

Vårfynd: Arten sågs regelbundet från 4 april till 17 maj. 6 ♂ + 9 ♀ sågs den 17 maj, vilket är vårens största antal.

Sommarfynd: 1 ex Fågeludden 13 jul.

Höstfynd: Arten sågs regelbundet från 17 september till 23 november. Största antal är 18 ex vid Ore backar 12 oktober.

Sommarfynd är ovanliga. Senast detta hände var 2012. Endast tre säkra sådana finns.

Storskrake *Mergus merganser*

Höstfynd, största antal: 360 ex rastande Ytterberg 4 okt.

Järpe *Tetrastes bonasia*

1 ♀ stationär Korpabo 22 jul.

Fågeln upptäcktes av Lotta Berg. Det senaste fyndet är från 2015 vid Hångers by och för att hitta fynd i området måste vi gå tillbaka till 2009.

Rapphöna *Perdix perdix*

Revir: Åtminstone 6-9 par har funnits i området. Hånger, Sätunamaden - Sätuna by, Hornborgamaden, Ytterberg - Hornborga by, Vässtorp-Bolum och Norra delen. Höstflockar med troligtvis lyckade häckningar har setts vid Hånger, Ytterberg, Hornborga by och Sätuna by.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Spelande: Tranum (1), Kärrtorp (1), Fågeludden (1), Hornborgamaden (1), Stora Bjurum (3), Stenums mader (1) och Ekås (1). Svårbedömt antal och individer byter dessutom ofta plats.

Övriga observationer: Två fynd av spelande fåglar i augusti i år. 1 Hornborgamaden 21 aug och 1 ♂ Tranum 21 aug.

Nattskärre *Caprimulgus europaeus*

Spelande: 1 ex Ekås 6 juni.

Höstfynd: 1 ex rastande Norra Lundby 11 sep.

Tornseglare *Apus apus*

Första vårfynd: Sen ankomst i år. Inga fynd förrän 14 maj.

Sommarfynd, största antal: 1 500 ex Utloppet 29 jul.

Gök *Cuculus canorus*

Första vårfynd: 1 ♂ spelande Fågeludden 1 maj.

Sista höstfynd: 1 ex Almeö 28 aug.

Skogsduva *Columba oenas*

Vinterfynd: 5 ex str N Tranum 25 feb. 1 ex förbifl Stora Bjurum 26 feb. 3 ex rastande Stora Bjurum 27 feb.

Spelande: Spelande individer hördes på följande ställen; Barnasjön (1), Sätuna by (2), Hångers udde (1), Bredegården (1), Dagsnäs (1), Ore backar (2-3) och Härlingstorp (3).

Höstfynd, större antal: 29 ex förbifl Tranums mader 22 aug. 76 ex str SV Tranums mader 11 okt.

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Vårfynd: 1 ex Kärrgården 27 mar. 1 ex spelande Hälsingsgården 25 apr.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Vinterfynd, jan-feb: 2 ex rastande Tranums mader 9 - 16 jan. 1 ex rastande Kärrtorps mader 24 jan.

Spelande: Tranums mader 3, Fåholmen 1, Fågeludden 1, Vässtorpsviken 1, Ytterberg 2, Almeö 1, Stora Veka, Hångers udde, Dagsnäs 1, Korpaboviken 1, Stenumsviken 5. Ett bra år med minst 16 spelande ex under året. En häckning med 4 ungar har konstaterats vid Almeö och en med en unge vid Fågeludden.

Kornknarr *Crex crex*

Spelande: Härlingstorp 3, Kärrtorp 1, Mossebo 1.

Även ett bra år för kornknarr.

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Spelande: 1 ♂ Sätunamaden 9 - 10 maj. 1 ♂ Stenumsviken 12 maj - 13 maj. 1 ex Dagsnäs 9 jul. 1 Utloppet 31 jul.

Tre individer i sjön under året. Sumphönan vid Utloppet 31 juli är troligtvis samma som vid Stenumsviken tidigare på våren.

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Häckningar: 2 spelande vid Fäholmen 20 apr och 1 ex revir vid Fågeludden 11 maj - 21 jul.

Sothöna *Fulica atra*

Vinterfynd, största antal: 6 000 ex rastande Ytterberg 1 jan.

Vårfynd, största antal: 797 ex rastande 11 apr.

Sommarfynd, största antal: 7 000 ex rastande Utloppet 31 jul.

Höstfynd, största antal: 6 000 ex rastande Ytterberg 29 aug.

Figur 2. Sothönor vid Fäholmen, januari 2021. Foto: Lotta Berg.

Trana *Grus grus*

Första vårfynd: 1 ex rastande Södra delen 20 feb.

Vårfynd, största antal: 17 480 ex rastande 4 apr.

Höstfynd, största antal: 15 770 ex rastande 20 sep.

Sista höstfynd: 1 ex förbifl Utloppet 6 nov.

Ytterligare information går att läsa under rubriken ”Rastande tranor vid Hornborgasjön 2021”

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Vinterfynd: 2 ex rastande Almeö 1 - 12 jan. 1 ex rastande Hornborga bro 31 jan.

Vårfynd: Arten sågs sporadiskt i mars och april. I maj sågs arten mer regelbundet och häckningar kan ha genomförts. 1 ad spelande Almeö 8 maj. 1 par parning/ceremonier Dagsnäs 8 maj. Misstänkta häckningsfynd finns även från Oranabbe, Stora Veka och Hångers udde.

Sommarfynd: 1 ad Lagunsjön 28 jun. 1 ex spelande Borängen 29 jul.

Höstfynd: Flera fynd under hösten. Som mest 5 ex 29 sep.

Inga påvisade häckningar under året, men fynd tyder på att försök har gjorts.

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Första vårfynd: 1 ex Ytterberg 19 mar.

Vårfynd, största antal: 159 ex rastande 11 apr och 1 maj.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Ytterberg 13 - 16 nov.

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Vinterfynd: 1 ex Dagsnäs 2 jan. 1 ex rastande Fågeludden 3 jan.

Vårfynd, största antal: 357 ex rastande 1 maj.

Höstfynd, största antal: 151 ex rastande 18 sep.

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Första vårfynd: 1 ex rastande Getnäsviden 22 mar.

Vårfynd, största antal: 65 ex rastande 20 apr.

Höstfynd, största antal: 12 ex rastande Ytterberg 2 okt.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Ytterberg 2 nov.

Det finns uppgifter om 70 ex rastande 1971, med dessa är inte bekräftade. Annars är detta den högsta siffran för sjön någonsin.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*

Vinterfynd: 1 3K+ rastande Almeö 1-9 jan.

Första vårfynd: 4 ex rastande Fågeludden 27 mar.

Vårfynd, största antal: 178 ex rastande 1 maj.

Sista höstfynd: 2 ex rastande Ytterberg 5 nov.

Januarifyndet är det första i sjön. Ytterligare information går att läsa i "Häckande svarthalsade doppingar i Hornborgasjön 2021".

Figur 3. Svarthalsade doppingar, Orenabb, maj 2021. Foto: Lotta Berg

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Första vårfynd: 1 ex rastande Utloppet 14 mar.

Häckningar: 1 par med 2 pulli Almeö-Hornborgaviken 21 jul - 14 aug. 1 2K+ ruvande Vadboden 11 jun.

Två häckningar i år, varav en lyckades och fick ut två ungar.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Vinterfynd, jan-feb: 1 ex Hångers udde 5 jan. 2 ex förbifl Rönäs 6 jan. 1 ex rastande Fågeludden 6 jan. 1 ex förbifl Vadboden 29 jan. Från den 21 februari sågs arten regelbundet.

Höstfynd, största antal: 1 880 ex rastande 18 sep.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Första vårfynd: 1 ex förbifl Grottesgården 7 mar.

Sista höstfynd: 2 ex rastande Ytterberg 13 okt.

Inga större antal sågs under året.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Vårfynd: 1 ex rastande Lagunsjön 11 maj. 1 ad str N Rönäs 26 maj.

Höstfynd: Första fyndet 23 juli och arten sågs regelbundet i sjön från 28 juli till 31 oktober. Ett uppehåll i fynden finns mellan 21 augusti och 14 september.

Höstfynd, större antal: 49 ad str Dagsnäs 1 aug. 25 ex str S Stora Veka 15 aug.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Första vårfynd: 1 ex rastande Almeö 27 mar.

Större flockar: 40 ex rastande Utloppet 31 jul. 47 ex rastande Ytterberg 11 aug. 111 ex rastande 14 aug.

Sista höstfynd: 1 1K rastande Vadboden 15 okt.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Första vårfynd: 1 ♂ spelande Ytterberg 20 apr.

Höstfynd, största antal: 20 ex 9 aug.

Sista höstfynd: 1 ex lockläte Almeö 31 aug.

Lyckade häckningar på Almeö (3 pulli) och Utloppet (3 pulli).

Småspov *Numenius phaeopus*

Vårfynd: 30 individer sågs mellan 29 april - 23 maj.

Sommarfynd: 38 individer sågs mellan 16 - 31 juli.

Höstfynd: 23 individer sågs mellan 1 - 14 augusti.

Storspov *Numenius arquata*

Första vårfynd: 1 ex rastande Fågeludden 26 mar.

Vårfynd, största antal: 234 ex rastande 24 apr.

Revirhävande: 6 spelande individer/par från följande lokaler; Fäholmen (1), Fågeludden (1), Vässtorp (1), Hornborgamaden-Sätunamaden (2) och Stora Bjurum (1).

Sista höstfynd: 1 ex lockläte Sätunamaden 15 sep.

Arten har länge hållit ställningarna relativt bra vid Hornborgasjön, men nu börjar en nedgång synas även här.

Myrspov *Limosa lapponica*

Sommar- höstfynd: Arten sågs regelbundet mellan 20 juli och 4 oktober. Större flockar var 92 ad str S Utloppet 31 juli, 77 ad str Dagsnäs 1 aug och 42 ex str S Utloppet 9 aug.

Rödspov *Limosa limosa*

Vårfynd: 1 ex förbifl Sätunamaden 16 apr. 1 ex rastande Trandansen 8 maj.

Höstfynd: 1 ex rastande Fågeludden 29 aug. 3 ex förbifl Getnäsudden 22 sep. 2 ex förbifl Almeö - 16 okt.

Höstfyndet rör sig troligtvis om en isländsk rödspov. Dock sedd på för långt avstånd för att vara säker.

Isländsk rödspov *Limosa limosa islandica*

4 ex rastande Dagsnäs 18 - 20 aug. 1 1K förbifl Järnbron 21 aug. 2 ex str S Getnäsudden 6 sep. 14 1K rastande Hångers udde 10 sep. 8 1K rastande Ytterberg 14 - 20 sep. 12 1K rastande Ytterberg 2 - 9 okt. 15 ex rastande Södra delen 2 - 15 okt. 1 1K str S Ytterberg 9 okt. 1 1K förbifl Ytterberg 12 okt.

Rekorduppträdande med väldigt många fynd under året! Troligen har minst 50 individer setts under hösten.

Roskarl *Arenaria interpres*

Höstfynd: 1 ad rastande Utloppet 29 jul. 2 1K rastande Utloppet 8 - 9 aug. 1 2K+ rastande Korpaboviken 13 aug. 1 ex Utloppet 14 aug. 1 ex rastande Vässtorpsviken 21 aug. 1 1K rastande Almeö 21 aug.

Inga vårfynd under året, men sex fynd av sju individer under hösten är ett relativt bra resultat.

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Sommar-höstfynd: Arten sågs mellan 29 juli och 31 augusti. Inga större antal, men uppskattningsvis sågs totalt 90 individer i sjön. Som mest såg 23 ex vid Utloppet den 29 juli.

Brushane *Calidris pugnax*

Första vårfynd: 1 ex rastande Vadboden 31 mars.

Vårfynd, största antal: Inga större antal under våren.

Höstfynd, största antal: 150 ex rastande Utloppet 3 sep.

Sista höstfynd: 1 1K ♂ rastande 16 okt.

Marsfyndet är det sjunde i sjön.

Myrsnäppa *Calidris falcinellus*

Höstfynd: 2 ex rastande Utloppet 8 aug. 1 ex rastande Hångers udde 9 aug.

Inga vårfynd. Två fynd av tre individer under hösten.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Sommar-höstfynd: Arten sågs mellan 14 juli och 29 augusti. Uppskattningsvis sågs minst 43 individer i sjön.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Vårfynd: Arten sågs mellan 12 och 26 maj. Minst 28 individer sågs under våren vilket är ett bra antal. Störst flockar sågs vid Almeö, 16 ex rastande 18 maj.

Höstfynd: 14 individer sågs under hösten mellan 27 juli och 5 september.

Sandlöpare *Calidris alba*

Höstfynd: 3 ex rastande Utloppet 31 jul. 1 ex rastande Utloppet 1 aug. 1 ad rastande Utloppet 8-9 aug. 1 ex rastande Almeö 28 aug. 1 ex rastande Ytterberg 29 aug. 1 ex rastande Utloppet 29 aug.

Sex fynd av åtta individer är riktigt bra resultat.

Kärrensäppa *Calidris alpina*

Vårfynd: 1 ex rastande Hångers udde 21 maj. 1 ex rastande Hångers udde 23 maj. 8 ad förbifl Utloppet 24 maj. 1 2K+ rastande Mellersta klarvattenytan 5 jun.

Höstfynd, större antal: 150 ad rastande Utloppet 31 jul. 110 ex rastande Utloppet 8 aug.

Sista höstfynd: 2 ex rastande Ytterberg 30 okt.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Höstfynd: 2 2K+ rastande Utloppet 8 - 9 aug. 4 ex rastande 14 aug. 2 ex rastande Ytterberg 20 aug. 2 ex rastande Almeö 21 aug. 1 1K rastande Hornborgaviken 21 aug. 1 ex rastande Ytterberg 29 - 31 aug. 1 ex rastande Almeö 5 sep.

Morkulla *Scolopax rusticola*

Vinterfynd: 1 ex dödad av predator Korpabo 16 dec.

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

Vinterfynd: 1 ex rastande Almeö 7 jan.

Vårfynd: 1 ex förbifl Hångers udde 22 apr. 1 ex Ytterberg 25 apr. 1 ex spelande Sätunamaden 29 apr. 1 ex Fågeludden 3 maj.

Höstfynd: 1 ex rastande Sätunamaden 28 sep. 1 ex rastande Fågeludden 9 okt. 1 ex rastande Fågeludden 30 okt. 1 ex rastande Ytterberg 21 nov.

Vinterfyndet är det andra i Hornborgasjön. Det första är från 6 december 2002.

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Vårfynd: Mellan 12 och 18 maj hördes 2 ex på Sätunamaden. 1 ex rastande Almeö 18 maj.

Höstfynd: 1 ex rastande Sätunamaden 5 - 7 aug. 1 ex förbifl Almeö 22 aug. 1 ex rastande Sätunamaden 11 sep.

Fynd i början av augusti tillhör ovanligheterna.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Vinterfynd: 1 ex Dagsnäs 2 jan. 1 ex rastande Hornborgamaden 2 jan.

Första vårfynd: 5 ex rastande Fågeludden 22 mar.

Vårfynd, största antal: 145 ex rastande 17 apr.

Höstfynd, största antal: 203 ex rastande 18 sep.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Vässtorpsviken 23 nov.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Första vårfynd: 1 ex rastande Vadboden 23 apr.

Vårfynd, största antal: 37 ex rastande 8 maj.

Höstfynd, största antal: 49 ex rastande 14 aug.

Sista höstfynd: 2 ex rastande Hångers udde 30 aug.

49 ex är den tredje högsta summan i sjön. Störst antal var 66 ex och sågs 11 augusti.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Första vårfynd: 1 ex rastande Hångers udde 31 mar.

Vårfynd, största antal: 13 ex rastande 8 maj.

Vårfynd, största antal: 20 ex rastande Hornborgaviken 16 jul.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Stora Bjurum 4 sep.

Rödbena *Tringa totanus*

Första vårfynd: 1 ex rastande Vässtorpsviken 27 mar.

Vårfynd, största antal: 80 ex rastande 8 maj.

Höstfynd, största antal: 40 ex rastande Dagsnäs 19 aug.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Fågeludden 13 sep.

Grönben *Tringa glareola*

Första vårfynd: 26 april sågs arten vid Sätunamden, Hångers udde och Fågeludden.

Vårfynd, största antal: 191 ex rastande Trandansen 8 maj.

Sista höstfynd: 2 ex rastande Ore backar 15 sep.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Första vårfynd: 1 ex rastande Hångers udde 8 maj.

Sommarfynd, största antal: 18 ex rastande Vadboden 23 jun.

Höstfynd, största antal: 33 ex rastande 14 aug.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Trandansen 7 okt.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Första vårfynd: 1 ex rastande Sätuna by 22 apr.

Sommarfynd, största antal: 43 ex rastande Vadboden 9 jul

Höstfynd, största antal: 193 ex rastande 14 aug.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Fågeludden och 1 ex förbifl Ytterberg 19 sep.

Summan på 193 är den näst högsta i sjön någonsin. Flest sågs 11 aug 2018 då 260 ex rastade i sjön.

Skrattmå *Chroicocephalus ridibundus*

Vinterfynd: 4 ex rastande Ytterberg 1 jan. 2 ex rastande Vadboden 1 - 3 jan. 5 ex rastande Norra Sätunaviken 1 - 3 jan. 1 ex förbifl Fågeludden 1 jan.

Första vårfynd: 1 ad rastande Vadboden 12 mar.

Sista höstfynd: 1 ad förbifl Norra klarvattensytan 23 nov.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande skrattmåsar i Hornborgasjön 2021".

Dvärgmå *Hydrocoloeus minutus*

Första vårfynd: 2 ex obs i häcktid, lämplig biotop Ytterberg 1 maj.

Vårfynd, större antal: 14 (10 3K+ + 4 2K) rastande Norra klarvattensytan 12 maj. 32 ex obs i häcktid, lämplig biotop Norra klarvattensytan 16 maj.

Höstfynd: 2 ex Mellersta klarvattensytan 1 aug. 3 ex rastande Utloppet 2 aug. 1 1K förbiflygande Utloppet 4 aug. 1 1K Utloppet 5 aug.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande dvärgmåsar vid Hornborgasjön 2021".

Svarthuvad må *Ichthyiaetus melanocephalus*

1 ad förbifl Stora Veka 27 mar.

Femte fyndet i sjön.

Fiskmå *Larus canus*

Vårfynd, största antal: 315 ex rastande 24 apr.

Havstrut *Larus marinus*

Vårfynd, största antal: 25 ex rastande Utloppet 3 mar.

Sommarfynd: 1 ex rastande Ore backar 13 jun.

Gråtrut *Larus argentatus*

Vinterfynd, största antal: 1 000 ex rastande Norra delen 26 feb.

Vårfynd, största antal: 1 020 ex rastande Norra delen 3 mar.

Häckningar: Oranabbe (1 pull) och Almeö (1 pull).

Silltrut *Larus fuscus*

Vårfynd: 2 ex förbifl Fågeludden 10 apr. 1 ad förbifl Utloppet 16 apr. 2 ad Båltorpsmaden 9 maj. 1 3K stationär Vässtorpsviken 18 maj.

Höstynd: 1 ad förbifl Utloppet 4 aug. 1 ad rastande Utloppet 20 aug.

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Vårfynd: 1 ad obs i häcktid, lämplig biotop 18 apr - 24 maj. 1 ex str N Mellersta klarvattenytan 7 maj.

Sommar-höstynd: 1 ad rastande 10 jun - 10 jul. 2 ad + 1 1K rastande Utloppet 12 jul. Detta par sågs mata unge som fortfarande var dunig. Reproduktion i sjön? Rastande individer sågs i sjön mellan 13 juli och 18 september och maxantalet 52 ex rastande Utloppet 29 aug. Detta är den näst högsta summan i sjön. Flest sågs i augusti 2019 då 57 ex fanns i sjön.

Fisktärna *Sterna hirundo*

Första vårfynd: 4 ex Hångers udde 17 apr.

Vårfynd, största antal: 176 ex rastande 8 maj.

Höstynd, största antal: 407 ex rastande 14 aug.

Sista höstynd: 1 ex 18 sep.

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Vårfynd: Arten sågs mellan 1 och 22 maj. Totalt sågs minst 62 ex under perioden, men inga större antal samtidigt.

Sommarfynd: 1 ex rastande Utloppet 28 jul.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Första vårfynd: 2 ex Fågeludden 5 maj.

Sista höstynd: 3 ex Utloppet 29 aug.

Ytterligare information går att läsa under rubriken ”Häckande svarttärnor vid Hornborgasjön 2021”.

Smålom *Gavia stellata*

Vårfynd: 1 3K+ str N Norra klarvattenytan 8 maj.

Höstynd: 1 1K förbifl Fågeludden 13 nov.

Två fynd under året är relativt många av denna i sjön ovanliga art.

Storlom *Gavia arctica*

Vårfynd: 1 ex str S Stora Veka 23 maj.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Vårfynd, största antal: 140 ex rastande 17 apr.

Häckningar: Ca 26 bon vid Korpaboviken och 54 bon vid Hornborgaåns utlopp (Almeö).

Höstynd, största antal: 320 ex rastande 14 aug.

Rördrom *Botaurus stellaris*

Vinterfynd: 1 ex rastande Tranums mader 16 jan.

Spelände: Minst tre ex har regelbundet spelat i sjön under året, samtliga i Norra delen som hördes från 1 april till 23 juni. Dessutom en tillfällig individ som spelade vid Södra Sätunaviken 14 - 15 april.

Övriga observationer: 1 ex förbifl Tranum 28 maj. 1 ex förbifl Almeö 22 aug.

Gråhäger *Area cinerea*

Häckningar: 7 par häckade i sjön.

Höstynd, största antal: 176 ex rastande 14 aug.

Ägretthäger *Ardea alba*

Vinterfynd: 4 ex rastande Södra delen 1 - 8 jan. 1 ex förbifl Utloppet 21 feb.

Vårfynd: 1 ex rastande Sätunamaden 11 - 17 apr. 1 ex Almeö 22 - 23 maj.

Höstfynd, största antal: 89 ex rastande 18 sep.

Siffran på 89 ex är inte bara högsta i sjön, utan i hela Sverige!

Figur 4. Ägräthägrar vid Fågeludden, september 2021. Foto: Lotta Berg.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Första vårfynd: 1 ex Norra Sätunaviken 2 apr.

Häckningar: En häckning i sjön under året.

Sista höstfynd: 1 ex Oranabbe 22 okt.

Bivråk *Pernis apivorus*

Första vårfynd: 1 ex förbifl Bjärka 12 maj.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Hångers by 21 sep.

Inga starkare häckningsindicer under året.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Vinterfynd: 1 ex str SO Stora Veka 7 feb. 1 3K Södra delen 22 - 26 feb.

Vårfynd: 1 4K+ str N Kärrtorps mader 1 mar. 1 2K Stora Bjurum 7 mar. 1 3K+ förbifl Stora Bjurum 8 mar. 2 2K förbifl 14 mar. 1 3K förbifl Vadboden 14 apr. 1 4K- str NV Ore backar 24 apr.

Höstfynd: 1 5K- str S Vadboden 10 aug. 1 3K- förbifl Hjortronmossen 31 okt.

Vinterfynd: 1 ad förbifl Högetomt 16 dec. 1 3K förbifl Utloppet 25 - 29 dec.

Sparvhök *Accipiter nisus*

Inga konstaterade häckningar under året.

Duvhök *Accipiter gentilis*

Höstfynd, större antal: 6 ex Tranums mader 11 okt.

Inga häckningsfynd under året.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Första vårfynd: 2 ex Trandansen 31 mar. 1 3K+ ♀ Hångers udde 31 mar.

Konstaterade häckningar: 1 1K pulli/nyligen flygga Borängen, Utloppet 25 jul.

Sista höstfynd: 1 ♀-f rastande Vadboden 21 okt.

Förutom häckningen vid Borängen har misstänkta häckningar observerats vid Fäholmen och Vadboden.

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Vinterfynd, jan-feb: 1 ♀-f Södra delen 1 - 12 jan. 1 ad ♂ Vadboden 2 - 6 jan. 1 3K+ ♀ Vadboden 26 - 28 feb.

Tidiga höstfynd: 1 2K ♀ Hornborgamaden 9 aug. 1 ♀-f Stommen 15 aug.

Vinterfynd, dec: 1 1K ♂ Sätunamaden 18 dec. 1 ♀-f Båltorpsmader 19 dec. 1 ad ♀ Korpaboviken 21 dec. 1 ♀-f Vadboden 23 dec.

Ängshök *Circus pygattus*

1 2K+ ♀ Hornborgamaden 10 aug.

Fyndet är det 16:e sedan arten slutade häcka i sjön 2002. Arten är inte årlig, men sågs även förra året.

Röd glada *Milvus milvus*

Vinterfynd, jan-feb: 1 ex Hångers udde 24 - 31 jan. 1 ex rastande Stommen 28 jan. Från 21 februari var arten daglig i området.

Höstfynd, större antal: 25 ex Stora Bjurum 4 sep. Samma dag sågs 11 ex vid Dagsnäs och 10 vid Hångers by. Upp till 46 exemplar kan alltså ha funnits vid södra delen av sjön samtidigt!

Sista höstfynd: 1 ex förbifl Vässtorpsviken 25 okt.

Inga bekräftade häckningar i sjön under året. Arten häckar dock troligtvis.

Brun glada *Milvus migrans*

Första vårfynd: 1 ex södra delen 1 apr.

Sista höstfynd: 1 ad Södra Sätunaviken 10 sep.

En lyckad häckning i området med tre flygga ungar. Möjligen en till häckning.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Arten sågs regelbundet under hela året. Under vintern fanns det som mest minst 29 olika individer.

Under perioden april till juli sågs minst 11 individer i sjöområdet under perioden, men då många observationer saknar ålder är det svårt att göra en säker antalsbedömning. Under hösten räknades som mest in 29 stycken i området samtidigt.

Ytterligare information går att läsa i "Häckande havsörn vid Hornborgasjön 2021".

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vinterfynd: Vinterfynden har varit från följande platser (jan-feb/dec): Tranum 1/-, Kärrtorp 1/1, Fäholmen 1/1, Fågeludden 2/1, Hornborgamaden-Sätunamaden 1/-, Båltorpsmadden 1/-, Hångers udde 1/-, Stora Bjurum 3/-, Vadboden 2/1, Ore backar 1/- och Utloppet -/1.

Sista vårfynd: 1 ex rastande Vadboden 28 apr.

Första höstfynd: 1 ex Vadboden 3 okt.

Ormvråk *Buteo buteo*

Vinterfynd: Vinterfynden har varit från följande platser (jan-feb/dec): Kärrtorp 1/-, Fäholmen -/1, Fågeludden 2/1, Ytterberg 1/-, Sätunamaden 2/1, Hångers by 1/1, Vadboden 5/1, Ore backar 1/-, Utloppet 1/1 och Rödemosse -/1.

Berguv *Bubo bubo*

1 ex stationär 28 okt.

En häckning i området med två ungar.

Kattuggla *Strix aluco*

Kullar har hörts på följande ställen: Hornborga by (3) och Ingvaldstorp (2).

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

2 ex spelande Västtomten 28 feb. 2 ex spelande Trestena 28 feb - 2 mar.

Fyra spelande individer är ett högt resultat.

Hornuggla *Asio otus*

Vinterfynd, jan: 1 ex rastande Vässtorp 9 jan.

Spelande: Arten hördes på följande lokaler, Getnäsudden och Hälsingsgården.

Jorduggla *Asio flammeus*

Vårfynd: 1 ex Vadboden 17 mar. 1 ex Sätunamaden 19 apr. 1 ex rastande Vässtorpsviken 18 maj.

Tre vårfynd under året.

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Vinterfynd, jan: 1 ex förbifl Hornborga bro 2 jan. 1 ex Almeö 6 jan. 1 ex rastande Tranums mader 9 jan - 1 feb.

Häckningar: En häckning med två ungar.

Sommar-/höstfynd: 3 ex Utloppet 15 jun - 29 aug. 4 ex Almeö 25 jul - 9 okt 1 ex förbifl Oranabbe 6 aug. 1 ex förbifl Ytterberg 29 aug. 1 ex Korpaboviken 10 sep. 2 ad Utloppet 18 sep. 1 ex Fågeludden 19 sep. 1 ex förbifl Tranums mader 26 sep. 2 ex Utloppet 29 sep - 11 okt. 1 ex förbifl Hornborga by 7 okt.

Göktyta *Jynx torquilla*

Spelände/revirhävande: Fäholmen (1), Grottesgården (1), Vässtorpsviken (1), Stora Veka (1), Hångers udde (4), Dagsnäs (2) och Ore backar (1). Totalt 11 spelände mot förra årets 9.

Mindre hackspett *Dryobates minor*

Spelände/revirhävande: Bolum (1), Stora Veka (1), Hångers udde (1), Bjärka (1). Endast fyra spelände är ett magert resultat.

Spillkråka *Dryocopus martius*

Inga spelände under året, men fynd under häcktid finns från den östra sidan av sjön.

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Ytterligare information om arten går att läsa under rubriken "Häckande tornfalkar vid Hornborgasjön 2021".

Stenfalk *Falco columbarius*

Vinterfynd: 1 ex förbifl Stora Bjurum 28 feb.

Sommarfynd: 1 ex Trandansen 21 jun.

Lärfalk *Falco subbuteo*

Första vårfynd: 1 ad Södra klarvattenytan 30 apr.

Vårfynd, större antal: 9 ex Ore backar 22 maj. 6 ex Rödemosse 24 maj.

Höstfynd, större antal: 5 ex Vadboden 12 aug.

Sista höstfynd: 2 1K rastande Södra delen 6 - 10 okt.

Inga häckningar konstaterade i år.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Omöjligt att avgöra hur många som setts under året, då många fynd saknar ålder. Fynd finns dock från alla årets månader.

Törnskata *Lanius collurio*

Första vårfynd: 1 ♂ rastande Hångers udde 10 maj.

Sista höstfynd: 1 ex Ytterberg 9 sep.

Varfågel *Lanius excubitor*

Sista vårfynd: 1 ex Almeö 29 apr.

Första höstfynd: 1 ex Tranums mader 26 sep.

Skata *Pica pica*

Större antal: 39 ex Båltorpsmader 20 feb.

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

Inga fynd under häckningstid.

Råka *Corvus frugilegus*

Vinterfynd, jan: Arten sågs i sjöområdet mellan 1 - 12 januari. Som flest 6 3K+ på Almeö den 3 jan.

Vinterfynd, dec: 2 ex Kärrtorp 11 dec. 2 ex Ytterberg 17 dec. 1 ex Sätunamaden 31 dec.

Skägges *Panurus biarmicus*

Vinterfynd: 2 ex Tranums mader 16 jan. 8 ex Norra delen 31 jan.

Vårfynd: 2 ex Fågeludden 22 mar.

Sommarfynd: 1 ex Tranum 4 jun. 2 ex Utloppet 25 jul.

Höstfynd: 2 ex Tranums mader 21 aug. 8 ex rastande Fågeludden 12 - 15 okt. 5 ex Almeö 16 okt. 6 ex rastande Fågeludden 4 - 8 nov. 2 ♂ Almeö 21 nov.

Vinterfynd: 1 ex förbifl Almeö 9 dec.

Trädlärka *Lullula arborea*

Första vårfynd: 1 ex str N Fäholmen 4 mar.

Sjungande: 1 ♂ sång Bjärka 11 - 13 maj. 1 ex sång Trestena 15 maj.

Sånglärka *Alauda arvensis*

Vinterfynd: 1 ex Fågeludden 12 jan.

Första vårfynd: 3 ex str N Ytterberg 20 feb.

Vårfynd, större antal: 150 ex str N Sätunamaden 21 feb.

Höstfynd, större antal: 161 ex str S Tranums mader 26 sep. 250 ex rastande Tranums mader 26 sep.

Vinterfynd: 1 ex Båltorpsmaden 31 dec.

Berglärka *Eremophila alpestris*

2 ex str N Sätunamaden 21 feb.

Endast ett fynd under året. Totalt det 15:e i sjön.

Backsvala *Riparia riparia*

Första vårfynd: 1 ex förbifl Korpaboviken 24 apr.

Vårfynd, större antal: 150 ex Fågeludden 5 maj.

Sista höstfynd: 1 ex str S Tranums mader 26 sep.

Ladusvala *Hirundo rustica*

Första vårfynd: 1 ex Almeö 17 apr.

Vårfynd, större antal: 1 000 ex Fågeludden 17 maj.

Höstfynd, större antal: 1 120 ex str SV Tranums mader 30 aug.

Sista höstfynd: 1 ex rastande 8 okt.

Hussvala *Delichon urbicum*

Första vårfynd: 1 ex förbifl Korpaboviken 24 apr.

Sista höstfynd: 1 ex rastande Ytterberg 16 sep.

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Första vårfynd: 1 ex sång Hornborga bro 16 apr.

Sista höstfynd: 1 ex Ytterberg 29 sep.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Första vårfynd: 1 ex Utloppet 27 mar.

Sista höstfynd: 1 ex Almeö 13 nov.

Novemberfågeln var eventuellt av underarten *tristis*. Det är också det senaste fyndet i sjön någonsin.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Första vårfynd: 2 ex sång Ore backar 3 maj.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Första vårfynd: 2 ♂ sång Utloppet 11 maj.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Förekomsten av trastsångare vid Hornborgasjön 2021".

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Första vårfynd: 1 ex Hornborgamaden 30 apr.

Sista höstfynd: 1 ex Almeö 18 sep.

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*

1 ex ringm Bolum Grottesgården 13 jun.

Åttonde fyndet i sjön och den fjärde fågeln att ringmärkas. Senast arten sågs i sjön var 2018, då ett häckningsförsök genomfördes.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Första vårfynd: 1 ex sång Utloppet 30 apr.

Sista höstfynd: 1 ex ringm Bolum Grottesgården 2 okt.

85 individer har rapporterats spela runt sjön. Detta är baserat på rapporter från Artportalen.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Första vårfynd: 1 ex sång Utloppet 14 maj.

Sjungande: 42 ex spelade på följande lokaler; Tranum (1), Kärrtorp (2), Bolums by (18), Ytterberg (3), Bosgården (2), Almeö (1), Hälsingsgården (1), Södra Sätunaviken (3), Stora Bjurum (2), Vadboden (1), Dagsnäs (1), Mossebo (1), Ore backar (1), Utloppet (1) och Stenums mader (4).

Sista höstfynd: 1 ex ringm Järnbron 11 sep.

Samma antal som förra året.

Härmsångare *Hippolais icterina*

Första vårfynd: 1 ♂ sång Ore backar 11 maj.

Sista höstfynd: 1 ex ringm Bolum Grottesgården 28 aug.

Vassångare *Locustella luscinioides*

1 ♂ sång Stenumsviken 12 maj - 18 juni.

Årets fynd är det 18:e i sjön.

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Första vårfynd: 1 ex sång Stommen 11 maj.

Sjungande: 27 ex spelade på följande lokaler; Fäholmen (1), Bolums by (3), Vässtorp (3), Vässtorpsviken (1), Ytterberg (4), Hornborgamaden (1), Sätunamaden (2), Hångers udde (1), Stora Bjurum (1), Spalms mader (1), Västtomten (2), Östtomten (1) och Utloppet (6).

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Första vårfynd: 1 ex Stora Veka 26 apr.

Sista höstfynd: 2 ex ringm Kärrgården 9 okt.

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Barnasjön och 2 ex sjungande Ore backar 11 maj.

Sista höstfynd: 1 ex ringm Bolum Grottesgården och 1 ex rastande Almeö 11 sep.

Höksångare *Curruca nisoria*

1 1K ringm Bolum Grottesgården 9 aug. 1 1K ringm Bolum Grottesgården 24 aug.

Fyndet den 9 augusti är med råge det tidigaste i sjön. Fynden är nr 11 och 12 i sjön.

Ärtsångare *Curruca curruca*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Almeö 1 maj.

Sista höstfynd: 2 ex ringmärktes Bolum Grottesgården 21 sep.

Törnsångare *Curruca communis*

Första vårfynd: Flera individer hördes den 11 maj runt om sjön.

Sista höstfynd: 1 ex ringmärktes Järnbron och Bolum Grottesgården 11 sep.

Stare *Sturnus vulgaris*

Sommarfynd, större antal: 4 000 ex Hornborgaviken 17 jul.

Ringtrast *Turdus torquatus*

Vårfynd: 4 ex rastande Hångers udde 20 apr - 2 maj. 1 ex Hornborgamaden 2 maj.

Höstfynd: 1 ♂ Fäholmen 17 okt.

Höstfynd tillhör inte vanligheterna.

Björktrast *Turdus pilaris*

Höstfynd, större antal: 1 000 ex Kärragården 13 nov. 1 500 ex Hornborga by 14 nov.
Förutom de höga antalen sågs 500-flockar på andra platser runt sjön samtidigt.

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Höstfynd, större antal: 500 ex str S Stora Veka 7 nov.
Vinterfynd, dec: 8 ex Rönäs 18 dec. 2 ex Hångers udde 19 dec. 1 ex rastande Sätuna by 23 dec.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Vinterfynd, jan-feb: 1 ex Sätuna by 1 - 4 jan. 1 ex rastande Ore backar 21 jan. 1 ex Sätuna by 20 - 21 feb.
Vinterfynd, dec: 1 ex Ore backar 2 dec. 1 ex Stora Veka 11 - 31 dec. 1 ex Korpaboviken 16 dec. 1 ex Trestena 31 dec.

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

Första vårfynd: 1 ex rastande Bjärka 11 maj.

Blåhake *Luscinia svecica*

Vårfynd: 1 ad ♂ rastande Ore backar 13 maj.
Höstfynd: 1 1K ♂ + 1 2K+ ♀ ringm Järnbron 21 aug. 2 ex ringm Järnbron 5 sep. 1 ex rastande Almeö 5 sep.
1 ex locklåte Tranums mader 6 sep. 1 ex locklåte Grottesgården 19 sep.

Näktergal *Luscinia luscinia*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Fäholmen 11 maj.
Sjungande: 37 ex spelade på följande lokaler; Tranum (4), Kärrtorp (1), Bolums by (14), Hornborga by (2), Båltorpsmader (2), Bjurumskanalen (3), Dagsnäs (1) och Stenumsmader - Stenumsviken (10).

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Första vårfynd: 1 ♂ Ingatorp 1 maj. 1 ex Hångers udde 1 maj.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochrorus*

Häckningar: 1 ♀ föda åt ungar Dagsnäs 12 jun - 10 sep. 1 häckning tillsammans med en hybrid svart rödstjärt x rödstjärt. Inga ungfåglar sågs.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Första vårfynd: 1 ♂ Dagsnäs 6 maj.

Svart rödstjärt X Rödstjärt *Phoenicurus ochrorus x phoenicurus*

Häckningar: 1 ♂ föda åt ungar Dagsnäs 12 jun - 10 sep.

Buskskvätta *Saxicola rubetra*

Första vårfynd: 2 ♂ Grottesgården 28 apr.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Första vårfynd: 1 ♂ obs i häcktid, lämplig biotop Hångers udde 2 apr.
Sista höstfynd: 1 ex Ytterberg 8 okt.

Strömstare *Cinclus cinclus*

Vinter-vårfynd: 1 ex Vässtorp 1 - 12 jan. 2 ex Hornborga bro 31 jan - 17 mar.
Höst-vinterfynd: 1 ex Hornborga bro 23 - 25 dec.

Järnsparv *Prunella modularis*

Första vårfynd: 1 ex Hångers udde 28 feb.

Gulärta *Motacilla flava*

Första vårfynd: På flera platser 25 apr.
Vårfynd, större antal: 150 ex rastande Fågeludden 16 maj.
Höstfynd, större antal: 791 ex str SV Tranums mader 21 aug.

Sista höstfynd: 1 ex str SV Almeö 18 sep.

Forsärla *Motacilla cinerea*

Vinterfynd: 1 ex Stora Veka 2 jan.

Sädesärla *Motacilla alba*

Första vårfynd: 1 ex Fågeludden 27 mar.

Sista höstfynd: 1 ex rastande 19 nov.

Engelsk sädesärla *Motacilla alba yarrellii*

1 ♂ rastande Vadboden 20 mar.

Ängspiplärka *Anthus pratensis*

Vinterfynd: 1 ex Almeö 5 jan. 5 ex rastande Tranums mader 9 jan. 2 ex Vadboden 23 jan. 1 ex Utloppet 6 feb. 1 ex lockläte Tranums mader 21 feb.

Första vårfynd: 1 ex Hornborgamaden 5 mar.

Vinterfynd: 2 ex rastande Sätunamaden 9 dec. 1 ex Båltorpsmader 12 dec. 1 ex Almeö 12 dec.

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Bolums by 26 apr.

Sista höstfynd: 4 ex str S Tranums mader 26 sep.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Höstfynd: 1 ex Almeö 18 sep. 1 ex rastande Sätunamaden 28 sep - 3 okt.

Endast två fynd under året.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Vårfynd: Sågs regelbundet mellan 27 mars och 8 maj.

Höstfynd: 1 ex str S Tranums mader 26 sep. 3 ex rastande Almeö 28 sep. 1 ex str S Trandansen 2 okt. 1 ex rastande Almeö 9 okt. 1 ex rastande Almeö 13 nov.

Bo-/bergfink *Fringilla*

11 470 ex str S Tranums mader 26 sep.

Bergfink *Fringilla montifringilla*

900 ex rastande Ytterberg 6 okt.

Tallbit *Pinicola enucleator*

4 ex förbifl Broddetorp 29 okt. 5 ex rastande Hångers udde 3 nov. 6 ♀-f Bjällums by 16 - 17 nov. 1 ♂ + 6 ♀-f Fågeludden 23 nov. 8 ex förbifl Dagsnäs 1 dec.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Första vårfynd: 1 ex sjungande Dagsnäs 18 maj.

Sjungande: 16 ex spelade på följande lokaler; Tranums mader (1), Fäholmen (3), Barnasjön (1), Bolums Grottesgården (1), Kärragården (1), Ytterberg (1), Stora Veka (1), Bredegården (2), Hångers udde (2), Dagsnäs (2) och Stenumsviken (1).

Sista höstfynd: 1 ex str SV Tranums mader 21 aug.

Vinterhämpling *Linaria flavirostris*

Vinterfynd, jan-feb: Sågs under hela perioden. Större flockar vid Almeö och Vadboden där 100 sågs på vardera platsen samt vid Tranum där ca 55 individer fanns.

Vinterfynd, dec: Endast två fynd. 50 ex Stora Bjurum 20 dec. 8 ex rastande Hångers udde 23 dec.

Steglits *Carduelis carduelis*

Vinterfynd, större antal: 100 ex Vadboden 3 jan.

Höstfynd, större antal: 200 ex Utloppet 21 sep.

Lappsparv *Calcarius lapponicus*

Höstfynd: 1 ex rastande Tranum 29 sep. 1 ex rastande Sätunamaden 3 okt. 1 ex förbifl Hästahuvudet 31 okt.

Snösparv *Plectrophenax nivalis*

Vinterfynd, feb: 15 ex rastande Kärrtorps mader 4 feb. 70 ex rastande Vadboden 21 feb.

Vårfynd: 1 ex Rönäs 3 apr.

Höstfynd: 19 ex Almeö 24 - 29 okt. 7 ex rastande Ytterberg 29 - 30 okt. 6 ex förbifl Fågeludden 29 okt. 75 ex rastande Almeö 4 nov. 30 ex rastande Ytterberg 6 nov. 1 ex förbifl Fågeludden 8 nov. 20 ex Almeö 13 nov. 13 ex förbifl Hångers udde 13 nov. 6 ex Fågeludden 14 nov. 2 ex rastande Ytterberg 18 - 23 nov. 5 ex Almeö 18 nov. 1 ex förbifl Kärrtorps mader 21 nov. 1 ex förbifl Almeö 22 nov.

De 75 ex som sågs vid Almeö 4 nov är den högsta siffran i Hornborgasjön sedan 1987!

Gulspurv *Emberiza citrinella*

Vinterfynd, större antal: 300 ex Stora Veka 9 jan.

Sävspurv *Emberiza schoeniclus*

Vinterfynd, jan-feb: Tranums mader (1), Fågeludden (1), Hornborgamaden (1), Almeö (3), Sätunamaden (1), Stora Veka (1).

Figur 5. Stjærtmesar, Ytterberg, oktober 2021. Foto: Lotta Berg.

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

- Nr 1 Karlsson, A. & Svanberg, P.O. 1984. Hornborgasjöns tranor 1983. Hornborga-dokument nr 5. Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 2 Hornborgasjöns fältstation. 1984. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Hornborga-dokument nr 7. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 3 Hornborgasjöns fältstation. 1985. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. Hornborga-dokument nr 9. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 4 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. Meddelande nr 4 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 23.
- Nr 5 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. Meddelande nr 5 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 24.
- Nr 6 Hornborgasjöns fältstation. 1989. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1987. Hornborga-dokument nr 17. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 7 Hermansson, C. & Lindgren, L.G. 1988. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1987. Grus 14: 37-58.
- Nr 8 Fält, P. & Hermansson, C. 1989. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1988. Grus 15(4): 1-28.
- Nr 9 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. Meddelande nr 9 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 19.
- Nr 10 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. Meddelande nr 10 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 21.
- Nr 11 Fält, P. 1991. Pilgrimsfalken tillbaka i Skaraborgs län. Skaraborgsnatur 28: 33-37.
- Nr 12 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1991. Grus 18(2): 15-25.
- Nr 13 Fält, P. 1991. Projekt svarthalsad dopping i Hornborgasjön. Svarthaken 14: 17-22.
- Nr 14 Pettersson, B., Fält, P. & Johansson, O.C. 1993. Övervakning av Sveriges fågelpopulationer genom häckningsbiologiska studier – exempel brun kärrhök. Vår Fuglefauna, suppl. 1: 82-85.
- Nr 15 Hornborgasjöns fältstation 1995. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. Meddelande nr 15 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 25.
- Nr 16 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1992. Grus 19(2): 1-14.
- Nr 17 Karlsson, T & Abrahamsson, Å. 1992. Holkprojektet 1991-1992. Grus 19(2): 18-23.
- Nr 18 Lindblad, A. 1992. Pilgrimsfalksutsättning 1992. Grus 19(2): 25-27.
- Nr 19 Fält, P. 1994. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1993. Grus 20(3): 1-15.
- Nr 20 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. Meddelande nr 20 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 26.
- Nr 21 Amandusson, A. 1996. Fjärilar vid Hornborgasjön. Inventeringsrapport 1998-1993. Meddelande nr 21 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 27.
- Nr 22 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. Meddelande nr 22 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 28.
- Nr 23 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. Meddelande nr 23 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 29.
- Nr 24 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. Meddelande nr 24 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 30.
- Nr 25 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. Meddelande nr 25 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 31.
- Nr 26 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. Meddelande nr 26 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 32.
- Nr 27 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. Meddelande nr 27 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 33.
- Nr 28 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. Meddelande nr 28 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 34.
- Nr 29 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. Meddelande nr 29 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 35.
- Nr 30 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. Meddelande nr 30 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 36.

- Nr 31 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. Meddelande nr 31 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 37.
- Nr 32 Hornborgasjöns fältstation 2003. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. Meddelande nr 32 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 38.
- Nr 33 Hornborgasjöns fältstation 2004. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. Meddelande nr 33 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 39.
- Nr 34 Hornborgasjöns fältstation 2005. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 40.
- Nr 35 Hornborgasjöns fältstation 2006. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. Meddelande nr 35 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 41.
- Nr 36 Hornborgasjöns fältstation 2007. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. Meddelande nr 36 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 42.
- Nr 37 Hornborgasjöns fältstation 2008. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. Meddelande nr 37 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 43.
- Nr 38 Hornborgasjöns fältstation 2009. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2008. Meddelande nr 38 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 44.
- Nr 39 Hornborgasjöns fältstation 2010. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2009. Meddelande nr 39 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 45.
- Nr 40 Pettersson, B. & Abrahamsson, Å. 2010. Kärrhökar i Hornborgasjön före och efter restaureringen (sid 4–8), Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2009 (sid 12–17) och Hornborgasjöns fältstation – ett snart 30-årigt centrum för naturvetenskaplig forskning vid Hornborgasjön. Grus 3.
- Nr 41 Grågåsen (Anser anser) vid Hornborgasjön. Grus 14(2): 14–18.
- Nr 42 Hornborgasjöns fältstation 2012. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. Meddelande nr 42 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 46.
- Nr 43 Hornborgasjöns fältstation 2013. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2011. Meddelande nr 43 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 47.
- Nr 44 Hornborgasjöns fältstation 2017. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2012. Meddelande nr 44 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 48.
- Nr 45 Hornborgasjöns fältstation 2017. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2013. Meddelande nr 45 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 49.
- Nr 46 Hornborgasjöns fältstation 2016. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2014. Meddelande nr 46 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 50.
- Nr 47 Hornborgasjöns fältstation 2017. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2015. Meddelande nr 47 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 51.
- Nr 48 Hornborgasjöns fältstation 2017. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2016. Meddelande nr 48 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 52.
- Nr 49 Hornborgasjöns fältstation 2018. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2017. Meddelande nr 49 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 53.
- Nr 50 Hornborgasjöns fältstation 2019. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2018. Meddelande nr 50 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 54.
- Nr 51 Hornborgasjöns fältstation 2020. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2019. Meddelande nr 51 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 55.
- Nr 52 Hornborgasjöns fältstation 2021. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2020. Meddelande nr 52 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 56.
- Nr 53 Hornborgasjöns fältstation 2023. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2021. Meddelande nr 53 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 57.

Hornborga-dokument

Nr 1	Klimatdata och hydrologiska data för 1981. Arbetshandling	
Nr 2	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981. Arbetshandling	1982
Nr 3	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön. Olle Nordell	1982
Nr 4	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1982. Skaraborgs läns ornitologiska förening	1984
Nr 5	Hornborgasjöns tranor 1983 Alf Karlsson & P-O Swanberg	1984
Nr 6	Hornborgasjöns restaurering. Geologisk och hydrologisk utvärdering av grundundersökningar.	1984
Nr 7	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Hornborgasjöns fältstation	1984
Nr 8	Fröbanken i Hornborgasjön. Jerry Skoglund & Håkan Hytteborn	1985
Nr 9	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. Hornborgasjöns fältstation.	1985
Nr 10	Emil Lindegren 1905. Beskrifning af Hornborgasjöns naturförhållanden och fanerogamvegetation. Rudolf Söderberg 1905. Berättelse öfver tre månaders vistelse vid Hornborgasjön i ornitologiskt syfte. Sommaren 1905.	1985
Nr 11	Fiskeribiologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Arne Johlander	1986
Nr 12	Storklaren – Hornborgasjön. Limnologiska undersökningar 1981-1985. Eva Willén, Susanna Hajdu & Gunnar Persson	1986
Nr 13	Hornborgasjöns fåglar. Benny Lönn, Christan Lundgren & Eriksson	1987
Nr 14	Hornborgasjöns fåglar från 1860 till 1985. Christian Lundgren & Benny Lönn	1989
Nr 15	Hornborgasjön. Fiskeribiologiska undersökningar 1984-86. Arne Johlander	1989
Nr 16	Människan och Hornborgasjön. Agrara livsformer runt Hornborgasjön. Lars Strömberg	1989
Nr 17	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1987. Hornborgasjöns fältstation.	1989
Nr 18	Ratande tranor vid Hornborgasjön – utnyttjande av jordbruksmarkerna våren och hösten 1988. Åke Berg & Christian Lundgren	1990
Nr 19	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. Hornborgasjöns fältstation.	1990
Nr 20	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön 1988. Peder Fält	1990
Nr 21	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. Hornborgasjöns fältstation.	1990
Nr 22	Hornborgasjön – då, nu och sedan. En kartpresentation. Lake Hornborga – past, present and future. A presentation by maps. Tomas Hertzman & Torsten Larsson	1990
Nr 23	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. Hornborgasjöns fältstation.	1991
Nr 24	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. Hornborgasjöns fältstation.	1991
Nr 25	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. Hornborgasjöns fältstation.	1995
Nr 26	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. Hornborgasjöns fältstation.	1995

Nr 27	Fjärilar vid Hornborgasjön. Inventeringsrapport 1988-1993. Anders Amandusson	1996
Nr 28	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. Hornborgasjöns fältstation.	1996
Nr 29	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. Hornborgasjöns fältstation.	1996
Nr 30	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. Hornborgasjöns fältstation.	1996
Nr 31	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 32	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 33	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 34	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 35	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 36	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 37	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. Hornborgasjöns fältstation.	2002
Nr 38	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. Hornborgasjöns fältstation.	2003
Nr 39	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. Hornborgasjöns fältstation.	2004
Nr 40	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. Hornborgasjöns fältstation.	2005
Nr 41	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. Hornborgasjöns fältstation.	2006
Nr 42	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. Hornborgasjöns fältstation.	2007
Nr 43	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. Hornborgasjöns fältstation.	2008
Nr 44	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2008. Hornborgasjöns fältstation.	2009
Nr 45	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2009. Hornborgasjöns fältstation.	2010
Nr 46	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. Hornborgasjöns fältstation.	2012
Nr 47	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2011. Hornborgasjöns fältstation.	2013
Nr 48	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2012. Hornborgasjöns fältstation.	2017
Nr 49	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2013. Hornborgasjöns fältstation.	2017
Nr 50	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2014. Hornborgasjöns fältstation.	2016
Nr 51	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2015. Hornborgasjöns fältstation.	2017
Nr 52	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2016. Hornborgasjöns fältstation.	2017
Nr 53	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2017. Hornborgasjöns fältstation.	2018
Nr 54	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2018. Hornborgasjöns fältstation.	2019
Nr 55	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2019. Hornborgasjöns fältstation.	2020

Nr 56	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2020. Hornborgasjöns fältstation.	2021
Nr 57	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2021. Hornborgasjöns fältstation.	2023

Innehåll

- 6 Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2021
Lotta Berg
- 9 Väder och vatten vid Hornborgasjön 2021
Peder Hedberg Fält
- 11 Natura 2000-inventeringar vid Hornborgasjön 2021
Åke Abrahamsson
- 18 Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2021
Åke Abrahamsson
- 29 Doppingar i Hornborgasjön 2021
Peder Hedberg Fält
- 32 Rastande tranor vid Hornborgasjön 2021
Bertil Johansson & Rolf Edvardsson
- 37 Grågåsen vid Hornborgasjön 2021
Christopher Magnusson
- 40 Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2021
Åke Abrahamsson
- 42 Svanarna i Hornborgasjön 2021
Åke Abrahamsson & Manne Ryttman
- 44 De häckande skrattmåsar i Hornborgasjön 2021
Åke Abrahamsson
- 46 Häckande fisktärnor i Hornborgasjön 2021
Christopher Magnusson
- 48 Häckande svarttärnor och dvärgmåsar i Hornborgasjön 2021
Peder Hedberg Fält
- 52 Revirhävdande trastsångare i Hornborgasjön 2021
Albin Torsson & Eric Torsson
- 54 Revirhävdande fåglar vid Vallen, Hornborgasjön 2021
Janne Pettersson
- 58 Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2021
Christopher Magnusson
- 70 Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2021
Magnus Hallgren & Christopher Magnusson